

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

Idun
DAG
FÖR 40 ÅR SEDAN
kom Iduns första
nummer till Sve-
riges damer.

Ur innehållet:

VAD VI DRÖMDE OM
FÖR 40 ÅR SEDAN.

När stora världen gjorde sitt inträde
i pressen av MARIKA STJERNSTEDT

Ett möte mellan två damer
JUBILEUMSARTIKEL
av Elin Wägner

UNGA SOCIETETSDAMER PÅ
SLOTSBAL OCH DRÄKTPARAD
Unikt och aktuellt bildgalleri för Idun.

Fö bidrag av
Gurli Hertzman-Ericson, Vera v. Kroemer,
Johan Nordling, Ernst Högman m. fl.

Laevre

K R Ö N I K A

Om en tid lika snedvriden som vår.

IDUN FYLLER I DAG 40 ÅR. EGENTLIGEN fordrar visst artigheten att man med tystnad förbigår damernas födelsedagar. Men när Balzac i förra århundradets början vågade hylla kvinnan på 30 år, så kunna vi väl i detta århundrades början ha hunnit så långt som till kvinnan på 40. Särskilt när hon är i besittning av den eviga ungdomens äpplen. Och så här oss Idunvänner emellan — — —

Alltså firar Idun sitt 40-årsjubileum med en ståtlig jubileumsskrift och sin 40-årsdag med föreliggande nummer, där bilden på omslaget för läsaren tillbaka till den dag för 40 år se'n, då Idun presenterade sig för de turnyrklädda damerna, och där Iduns redaktörer under de gångna åren och närmaste medarbetare lämnat bidrag. Det blir tillsammans en liten återblick på personalia i Idun, men också på tidens färg och händelser i »gamla, goda dagar».

Men då man bläddrar i gamla Idunnummer undrar man verkligen var den gamla, goda tiden håller hus. Om vi förflytta oss tillbaks 40 år i tiden, till dess tankar och diskussioner, så är det precis som att kliva in i våra dagars Sverige. Så när som på radio, bilterrorister, flygmaskiner, grammofon och andra dylika nyheter känner man igen hela den snedvridna karusellen av i dag.

Redan i Iduns första nummer skriver tant Anna i ett brev — brevskrivning florerade — att endast ledsamma saker sysselsätta sinnena i de trista decemberdagarna såsom »dåliga tider, kriser, falliter och försnillningar, höstdusk, reumatism och influensa.»

Kvinnan utgjorde naturligtvis en kär skottavla för giftiga pilar, man var lika litet då som nu nöjd med detta besvärliga och irrationella väsen. Men hennes kju-lar släpade ju på den tiden, vad i all världens da'r kunde man då ha att anmärka på henne? Å, modegalenskapen hade aldrig förr nått en sådan höjd, klagade en sign. Man kunde verkligen fordra att förståndiga damer icke skulle följa modet »i dess allra befängdaste irringar, så att de t. ex. placera utväxter mitt på ryggen, der Gud och naturen gjort både dem och andra människor släta och räta.» »En bland alla verldens missfoster aldrig skådad knöl på ryggen» kallar också samma författarinna turnyren och pläderar energiskt för en reformdräkts införande. Men oförnöjsamheten är outrotlig, turnyren har inte väl kommit ur världen, förrän man får ett nytt sorgebarn i fåfängans marknad: »... en långt farligare matador, släpet, gör sitt intåg och ålägger

oss att utföra sopkvastens funktioner.» När sedan kjolen åker upp till knäna några årtionden senare, då tar Svea rikets ärkebiskop itu med den från predikstolen — vilken godbit för Iduns återblick vid 80-årsjubileet. Kommer man manne då att utslunga anatemän mot släp eller damernas alltför korta byxor?

Men kvinnans fel sitta inte i kläderna bara. Hon får också påstruket för att hon inträder på mannens arbetsmarknad, tar brödet från familjeförsörjaren och säljer sin arbetskraft till billigare pris än han. Ävenså blir man upprörd över hennes högst opasande tilltag att gå ensam med en herre och äta bakelser hos Hellbachers. För att nu inte tala om den storm hennes alltmer pockande krav på medborgarrättigheter väckte — om kvinnans rösträtt yttrade sig en gammal dam i Idun helt enkelt: »Tokierier! Då skulle våra damer rösta på en ung kunglig hovpredikant, en gardeslöjtnant eller en första tenor!» Från sina egna ska man höra det. Betydligt högre tankar hade då Bismarck om kvinnorna, då han på sin 70-årsdag uttalade att »vi äro ett

folk av bröder och systrar, men de senare äro ibland mer att lita på, både i politiken och privatlivet.» Han talade av bitter erfarenhet som man erinrar sig.

Även om kvinnan må vara roten och upphovet till all ondska i världen enligt mångas åsikt, så figurerar hon dock icke bokstavligen som upphovet till de dåliga teatertiderna på 80- och 90-talen. Thalia låg på sitt dödsläger redan då. Vid Dramatiska teatern hade skådespelarna på egen risk övertagit verksamheten med Gustaf Fredrikson som ledare. Och på Operan hade man det så trassligt med ekonomien att i jan. 1892 inga solister voro engagerade och verksamheten kunde endast fortsättas på personalens nåd och deras villkor att Conrad Nordqvist skulle avlägsnas från chefsposten. Söta teatertider för 40 år sedan!

Sällskapslivets former var man långtifrån nöjd med. Underligt nog ställde sig Victor Rydberg, som lär ha varit högst osällskaplig och lite tillgänglig för umgänge i spetsen för propagandan mot umgängeslivets avarter. Man bildade en reformförening för förenklade umgängesvanor. Bl. a. rekommenderade man nygifta att vid bosättning ej använda mer än 3 rum och kök under de första äktenskapsåren. Och ändå kostade en 3-umsvåning på den tiden bara 450 kr. Inte heller på en festkväll behövde man göra av med några stora summor — en sign. skildrar utgifterna för ett äktenspar operaafon: maken köpte två biljetter till första raden à 1:75, supén på Berns gick på 3 kronor för båda, och eftersom mannen träffade en god vän, måste han bjuda på punsch, vilket med drickspengar kostade 1:60. Fruen var dessutom tvungen att köpa sig ett par nya handskar för 1:25 och en spetskrage för en krona; med konfekt, kaffe och drickspengar kostade hela aftonen kr. 12:85.

Någon dans mellan borden förekom icke på Berns och väl var det, ty den moderna dansen — det gäller nu fransösen — sågs inte med blida ögon i 80-talets Idun. »Man bryr sig inte ett spår om musiken», heter det, »ännu mindre om sin granne. Den ene figurerar hit, den andre dit, en gör en sirlig komplimang, en annan icke alls. Det är den gräsligaste villervalla. Detta är icke dans — det är hoppasasa, interfolierat av musik.» Vid Iduns 80-årsjubileum skola vi sucka efter en »gammal, hederlig charleston». EBE.

En lycklig familj — kronprinsparet Leopold av Belgien och den lilla prinsessan Josephine-Charlotte. Foto: E. Dejong, Bryssel.

Både kameran
och filmen
bör vara
av märket

KODAK
EASTMAN KODAK COMP.

Alla fotografiska artiklar,
framkallning & kopiering genom
HASSELBLADS FOTOGR. A.-B.
Göteborg - Malmö - Stockholm

VAD VI DRÖMDE OM FÖR 40 ÅR SE'N

FRAMTIDSDRÖMMAR SVIKA INTE ALLTID, ARBETE FÖR FRAM TILL MÅLET

Lilli Zickerman.

Karolina Widerström.

Frida Stéenhoff.

Julia Håkansson.

Clarence von Rosen.

Daniel Fallström.

KÄNDA PERSONER

UTTALA SIG.

Vad drömde Ni om för 40 år se'n? — denna fråga har Idun ställt till några kända personer och Idunvänner med anledning av 40-årsdagen. Vilka tankar spirade hos Er och i landet, vilka framtidsplaner välvde Ni vid den tid då Idun presenterade sina första nummer och hur ha drömmarna gått i uppfyllelse? Svaren ge intressanta glimtar av personer, som gjort insatser i vårt kulturella liv, och vi få även av dem ett avsnitt ur många betydelsefulla händelser på olika områden under de gångna 40 åren.

Fröken Lilli Zickerman, en av vår textilkonsts främsta krafter, vävde drömmar om sitt kall och har sett dem till största del förverkligade:

Min dröm för 40 år sedan var densamma som sedan ungdomen hägrat för mig. Drömmen började 1877 då jag första gången steg in i Nordiska Museet och inför generationers arbete av vårt folk kände en bävande önskan att mitt livs arbete måtte bli lagt på denna grund.

Tio år senare voro de första försöken gjorda och i min hjärna arbetade en plan att få samla, och till vida kretsar av vårt folk i tryck sprida våra textila allmogemönster. Men jag blev avrättad. Det intresse som då var starkt, att till andra hem än de ursprungliga överföra täcken m. m. ansågs endast vara en övergående modenyck, i levande livet skulle allmogens konst aldrig mer kunna göra någon insats. Jag böjde mig, men jag minnes mitt svar: detta är icke en övergående nyck, detta är den grund på vilken svensk egenart skall byggas upp.

Åren gingo till 1897. Då kom utställningen i Stockholm och med den stora uppvisningen av svensk allmogeslöjd i Nordiska Museet. Föreningen för Svensk Hemslöjd bildades och slag i slag uppstodo hemslöjdsföreningar över hela landet som alla bygga på vår urgamla tradition.

Ännu tio år och mönstren började samlas i bild och så tillkom Föreningens för Svensk Hemslöjd samlingsverk av svenska allmogetextilier, vilket nu tillhör Nordiska Museet.

I dagarna inskriver jag i katalogen N:r 19,000, och ehuru verket därmed ej är avslutat, kan jag väl ändå anse att min dröm gått i uppfyllelse.

Dock är ännu icke den allra första delen av min dröm uppfylld, den att i tryck få sprida mönstren såsom undervisningsmaterial vid den svenska ungdomens konstindustriella uppfostran på inhemsk grund.

Men kanske, då Idun fyller 50 år, har även detta blivit verklighet.

Drömmen om Mälardrottningen.

Daniel Fallströms drömmar ha kretsat kring vår sköna huvudstad:

Jag drömde naturligtvis om livets äventyr av vilka jag nu upplevat så många att jag på

gamla dar kan sitta och se på allt sammans som på ett tragikomiskt sagospel i vilket både leda troll och vackra unga hexor förekomma. Sceneriet har varit växlande — liksom figurerna. — De vackraste tablåerna heta *Stockholm* — Stockholm i vitt — i nyutsprungna syrener och i nyfallen snö. Finns det väl en vackrare dröm?

Att erövrta livet.

En harmonisk och klok livssyn gör sig skådespelerskan fru Julia Håkansson till tolk för:

Kära, vänliga röst, som i telefon bad mig säga vad "jag drömde om för 40 år se'n" — jag vill gärna svara dig: Då som i barndomstid och ungdomsår, allt intill den tid som är, var och är drömmen densamma — att erövrta livet. Dag från dag har jag drömt den drömmen och dag från dag har jag upplevat den i verklighetens skiftande skuggor och ljus. Har drömmens extatiska hymn under omsättning till verklighet i rytm och melodi bemängts med jordens tyngd och disharmonier, så har dock alltid ekot av det ursprungliga klingat rent.

En sportsmans drömmar om segling, bandy, hästar, tomter och dans.

Detaljerat och spirituellt besvarar den store sportentusiasten, greve Clarence von Rosen, Iduns fråga:

"Vad jag drömde om för 40 år sedan och hur det blivit förverkligat nu?" — kan man publicera sådant? — Jag skall likväl tala om en del och Ni kommer kanske att bli lite förvånad, d. v. s. om Ni bevärdigat mig med något "antagande" i detta avseende.

En av mina ivrigaste ungdomsdrömmar gällde Finland — jag hoppades att något märkvärdigt skulle hända så att Finland bleve befriat. Den drömmen gick i uppfyllelse. Jag drömde också om att en gång kunna ha råd att äga en så'n där vacker liten mahogniyacht som låg förtöjd vid Kastellholmen, skinande, fejad och ren, med tjärdoftande rigg och kritvita segel och få kappsegla. Och märkligt nog, efter många år och då jag minst anade det, skedde det. Jag kom till Skåne (det var hästens förtjänst) och där fann jag min hustru och min svärfar baron Fredrik von Blixen-Finecke, som var icke blott den mest erfarne sjöman, navigatör och kappsegelare, utan den mest förtjusande sportsman och lärare. Jag

seglade med honom, blev "biten", köpte en yacht, distans- och kappsegelare och blev *passionerad*. Men man får alltid s. a. s. göra upp räkningen med livet; gott på ett håll måste kompenseras med ont på ett annat och detta "onda" är kanske det nyttigaste. Jag utstod sedan riktiga kval när jag måste sälja min båt, taga avsked av mina kära gästar, som voro ifrån Brightlingsea, och flytta till en *in-sjö* — utan möjlighet att därifrån, låt nu vara i vilken sorts farkost som helst, kunna komma så småningom *direkt ut till havet!* Jag som då och då hade liksom lite gjort narr av norrmännens sång "Jeg vil Ud, jeg vil Ud!" fick nu lära mig förstå och uppskatta denna härliga sång. Och jag har frossat i läsningen av Bojers "Den sidste Viking"!

Ja, så drömde jag om att bli en berömd ryt-tare, rida utomlands och slå utländska storheter och få rida jakter i England. Rida jakt har också ödet nådigst beskärt mig. Jag har fått njuta därav i England, Wales, Österrike, Ungern, Tyskland och Amerika. Passionen för jaktridning i England hade också en ganska oväntad konsekvens med sig. Jag reste till England en gång den tiden i slutet på December för att hunta. En envis och sträng frostperiod inträdde. All jaktridning i Leicestershire blev avlyst. Under väntetiden övade jag mig i skridskoåkning på den första och splitternya inomhusbanan "Niagara" i London. Blev en vacker dag av Guards' Club uppfordrad att komma ut till Ranelagh med ett svenskt lag och spela ishockey. Hade aldrig spelat förr och fick naturligtvis smörj. Men fick lära mig huru det skulle gå till och huru man (då för tiden) skulle vara utrustad. Blev passionerad, reste hem till Sverige och införde ishockey (eller Bandy) här och efterkom därmed en uppmaning som general Balck i flera år riktat till mig. Men detta har jag sannerligen inte drömt mig!

Så bevistade jag för c:a 40 år sen "The great Sandown Steeplechase" i England. Den vanns av capt. R. Owen, Englands då främste Steeplechase ryttare. Jag frågade den engel-

(Forts. sid. 1226.)

De idealiska heminstrumenten Flyglar & Pianon

Ensamförsäljare: HIRSCHS PIANOMAGASIN A/S KONSERTHUSET STOCKHOLM

HÄRVANS HEMFÄRGER

— belönade med guldmedalj — användas och förordas av utövare av svensk hemslöjd.

N O R S K T O C H S V E N S K T

FYRA FÖRFATTARINNORS NYA BÖCKER.

DET FINNS GOTT OM SKRIVANDE kvinnor i vårt land, begåvningar, dugande skribenter och medelmåttor, men en författarpersonlighet av Sigrid Undsets halt, det äga vi icke. Som en kungsek lyfter hon sig över sina samtida, och under den kronans valv susar det av gamla sägner och medeltida mystik.

Liksom Björnstjerne Björnson en gång vände sig till forntidens kämpagestalter när hans egen tid syntes honom för klok och trång, så är det också i det förflutna som Sigrid Undsets fantasi suger sin näring, och de skatter hon bär fram i dagen, lysa med något av gamla smyckens glans.

Med sin nyligen utkomna bok »Olav Audunsson og hans børn», har författarinnan avslutat den romancykel som avhandlar Olav Audunssøns dystra hjältesaga. Det är ett tungt och storvulet epos, fyllt av människors lidanden och vända, av skymningen och rökelseoften i de medeltida kyrkorna, av naturens vilda ödslighet och själens obotliga ensamhet när den inte kan tvingas till botgöring och frid med Gud. Mången skall måhända finna att Olav Audunssøns saga är för trög och tung och allvarsmättad att arbeta sig igenom. Den äger icke samma glans och lyftning som Kristin Lavransdatter, men trots allt bär romanen den äkta konstens särprägel. Det ligger i den omsorgsfulla karaktärsteckningen, som med fantasiens förmåga att levandegöra tränger ned på djupet av själarna och framställer människan på ont och gott med alla hennes dolda motiv och hemliga önskemål.

Sigrid Undset släpper aldrig lättvindigt ifrån sig sina skapade gestalter, hennes detaljmålningar tränga in i vardagens skrymslen lika väl som de förmå att skildra de stora ögonblickens helgd, och en del av hennes storhet ligger väl i att hon så skickligt kan sammanbinda det högstämde med det vardagliga. Varpen i hennes diktarväv är sammanfogad av den norska folkkaraktären och det medeltida armodet, men i allt det gråa lyser fantasiens pärlor och glimmande guldtråd.

Liksom i Kristin Lavransdatter är det en gammal skuld som blir det avgörande för personligheten och dess utveckling. Kristin glömde lydnad och dygd i den älskades armar, Olav Audunsson blir en förförarens banneman, men han bekänner inte dråpet, och synden blir till masken som fräter på hans livsnerv och gör honom till en osäll man.

Med vilket ingående studium är icke denne bonde skildrad.

I all sin hårdhet, fåmældhet och trofasthet framstår han som en rakryggad och rättrådig man, en hövding på sin gård och en man som bjuder tystnad omkring sig. Med den poesians glans som Sigrid Undset förmår att sprida över livsförhållandena skildrar hon den åldrande mannens trohet mot ungdomens kärlek, och över den gamle kämpens sista dagar, med deras

Några kvinnliga pennors alster i julens bokflod presenteras av vår litteraturgranskare.

förnedring och sjukdom, gjuter hon något av den storhet som följer ett träds fall när rötterna slitats upp ur mulden.

Olav Audunsson är ett stort verk av en betydande konstnärinna.

När man från Sigrid Undset vänder sig till Elin Wägner är det att slungas från en tid till en annan, från en stil till en annan. Av det breda, episka berättardraget, som i någon mån gör Sigrid Undset till sagoförtäljerska, finns hos Elin Wägner intet. Hennes styrka är den pregnant uppfattningen av händelser och situationer. Om Sigrid Undset helt låter sin egen författarpersonlighet träda tillbaka för att låta de diktade gestalterna leva sitt eget personliga liv, så förnimmer man Elin Wagners stämning alltför tydligt. I hennes senaste bok »De fem pärlorna» för hon oss till ett fingerat land, medelpunkten för ständiga inre jäsnings- och spontana revolutionsutbrott, ett efterkrigsland, vars sår ännu icke ärrats. Det är något av äventyrsroman över skildringen, och man har stundom svårt att reda upp alla de trådar, som löpa hit och dit, men otvivelaktigt är det många av författarinnans egna erfarenheter som hon broderat ut i äventyrets snabbmålningar.

Felet med Elin Wagners människor i denna roman är att de icke framträda le-

vande i och för sig själva, utan att de leva på författarinnans nåd som marionetter för hennes egna idéer. Elin Wägner är mera journalist än diktarinna. Hon ser med journalistens snabba blick, och det är journalistens rappa tunga som formar replikerna i boken. På författarinnans fredspatos kan man inte misstaga sig. Hon predikar försonligheten mot våldet, man bör hellre dödas än döda. Vissa partier i boken äga en fyllighet och stiltrohet som kommer läsaren att önska att författarinnan icke så mycket skattade åt de själsvåldiga infallen och den stundom cyniska tonen. Man längtar efter den fördjupning som präglade »Åsa-Hanna», men som saknas i hennes senare böcker, hur rappt och slagfärdigt de än äro skrivna.

Agnes von Krusenstjernas tribut till julens bokflod heter »Fru Esters pensionat.» Den mjuka och smidiga stil, och den förmåga att teckna en bild eller en situation så att den etsar sig fast i minnet, vilka utmärkte Tonyböckerna, är författarinnan alltjämt i besittning av, fastän den sista romanen saknar de förras djup och psykologiska insikt. Personerna i fru Esters pensionat äro ganska löst skisserade, men fru Krusenstjerna ser dem med hjärtats varma förståelse för de ensamma och förbisedda, vilket i synnerhet är fallet med den fyrtioåriga fröken Steen, en vassnäst och inbunden f. d. guvernant, vilken jagats ned som en råtta i sitt hål, utan att någonsin ha inbjudits till livets rikligt dukade bord. Men även hennes frusna och förbittrade sinne blommar upp i förälskelsens solljus. Det strömmar värme och glans över en tillvaro som alltid fått hålla sig på skuggsidan av livet, och hennes kärlek till en tjugouåring har författarinnan skildrat på ett sådant sätt att det inte faller något av löje över hennes person.

Författarinnan kan skildra en vardag i en trädgård eller en ljus natt på en stadsgata så att man känner och förnimmer det. Hon har förmågan att ge fullödiga uttryck åt sina egna stämningar. I det galleri av gestalter vilka röra sig i fru Esters pensionat finns det flera som man går mera likgiltigt förbi, medan andra fått en relief som gör att man minns dem.

Annie Åkerhielms nya roman, Mödrar och döttrar är alltför välkänd av Iduns läsarinna för att tarva några vidare utläggningar. Det har roat författarinnan att ställa ny och gammal tid i motsatsförhållande till varandra, men trots hennes sympatier för det traditionsbundna, ger hon ingalunda någon svartmålning av vår tids moderna unga flicka, utan söker rättvist fördela dagrar och skuggor. Skildringarna från den lilla sörmlandsstaden med lektorshemmets frid och avskildhet från världen äga en gammaldags charm som kommer att verka tilltalande på många läsare.

GURLI HERTZMAN-ERICSON.

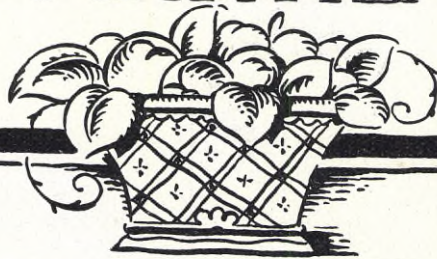

Fru Brita Waldenström, dotter till landshövding H. Elmquist i Örebro och maka till hovrättsnotarien Olof Waldenström, Vara.

Nobless GER DJUP GLANS SMETAR EJ BEVARAR SKÖNHETEN

IDUNS JUBILEUMS-ARTIKLAR

IDUN INSISTERAR PÅ ATT FYLLA fyrtio år. Det är oriktigt, ty en tidning fyller icke år. Den har ingen ålder, intet eget väsen som en människa, intet förflutet, på sin höjd någon tradition. Dess namn är en bågare, där nya redaktörer och medarbetare iskänka nya drycker. Den är, den är i dag, varje nytt nummer kan bli hur underbart som helst även om det förra var dåligt. Det är en tidnings tjusning, och därför är det roligt att vara tidningsman.

När jag nu bläddrat genom årgången 1907 då Idun var hälften så gammal som nu, och jag upplevde mitt första år som redaktionsmedlem under Johan Nordlings redaktörskap, har det slagit mig hur förändrade vi båda äro, Idun och jag. För Iduns räkning är jag alltså inte förvånad men för min egen...

Kanske den som tillverkat tidningar under så stor del av sitt liv blir lite lik en tidning...

Någon egentlig parallell mellan tidningen och mig själv kan jag inte uppehålla. Jag kan se, att vi inte längre äro så allvarsamma och korrekta nu som vi voro då, men därmed tar det slut. Och jag ska inte ge mig in på de förvandlingar Idun undergått. Det vore att utreda olikheterna i temperament mellan de fyra herrar som varit dess redaktörer, och det är en alltför överväldigande uppgift.

Men mötet med mitt jag av 1907 blev ett sådant lustigt möte mellan tvenne kvinnor av olika ålder, att jag ska ta och göra en liten jämförelse. De två damerna sakna som privatpersoner intresse utöver en mindre krets. Men det är inte omöjligt att de representera vissa typiska olikheter mellan 1907 och 1927. Båda voro ju språkörer, skrivare, krönikörer.

Man söker hålla en linje genom livet, vara och arbeta i överensstämmelse därmed. Men varthän för denna linje?

Det jag som möter mig i Idun år 1907 har efter den första ungdomens osäkerhet och ärelystnad, dess oro, dess självskhet, dess sorger och hårda slit kommit att tillhöra en gemenskap och ett kamratskap och funnit något att sträva för som låg utanför och högre än den personliga karriären. Alltså förde detta jag i Idun en regelrätt Rösträttskampanj utan hämsko av tidningens ledning. Det fördes av en signatur som med en gång visste ofantligt mycket, lovade mycket och väntade sig allt av genomförandet av kvinnans rösträtt. Men vad betydde rösträtt? Att få lagstifta. Att genom lagar få reformera samhället och öppna alla utbildningsmöjligheter och alla arbetsområden för kvinnorna. Samtidigt som sig-

Ett möte mellan två damer.

Av

Elin Wagner

En vanvördig och självvironisk betraktelse över tjugu år av den moderna kvinnans utveckling och en hoppfull blick mot framtiden, då "sakernas verkliga inre" kanhända skall vakna, ger Iduns värderade medarbetare sedan många år, fru Elin Wagner, som också en tid, under åren 1900-1916, fungerade som tidningens redaktionssekr.

naturen krävde och lovade allt detta, gick den i god för att kvinnorna inför detta fria val icke skulle vända sig till andra arbetsområden än dem som de passade för, ja svarade för att kvinnorna som »fullmyndiga medborgare» som det då hette, skulle behålla den kvinnlighet som 1907 ansågs som den djupaste. Detta även om vi finge en eller annan plats med 4,000 om året.

Sedan dess har jag fått rösträtt och känner mig tusen gånger mera utanför det lagbundna samhället än jag gjorde dess förinnan. Det gamla sega samhället har icke upptagit i sig det nya tillskottet av medborgare det kan man tryggt säga. Men vi kvinnor ha haft kunskapare inom samhällsmaskineriet och veta rätt mycket mera om hur det skötes än vi visste den gången, och vi veta att vi kunna inte trivas där förrän vi gjort om det.

I dessa dagar har man asfalterat den gångbana där jag dagligen färdas: Man lade asfalten het och tjock rakt över grus och gräs och ogräs. Vad händer nu efter fjorton dar? Överallt spricker asfalten och ett fräckt litet ogräs spricker upp, grönt och oförfärat, blommande till och med.

Iduns decembertävlan

blir den sista av jubileumsårets månadsävlingar. Och denna gång uppmanas läsekretsen att skriva uppsatser över ämnet

Slätkänslan.

Man säger att släktsammanhållningen och slätkänslan är på retur i vår tid. Många tycka också att släktsammanhållningen är ett artificiellt tvång, många gånger långt ifrån behagligt. Andra finna att slätkänslan ger en fast borg och tillflyktsort i världsvimlet. Vilken åsikt företräder Ni? Och varför är släktsammanhållningen ev. på retur? Eller vad bör göras för att återknyta släktbanden, för att väcka samhörighetskänslan med gångna och kommande generationer? Vi vänta många uppsatser kring tävlingsämnet i dess helhet eller detaljfrågor därur. 100 kr. ges i pris för bästa bidrag och bidragen böra vara insända före dec. månads utgång under märke: Decembertävlan.

Och varje dag hälsar jag nu dessa ogräs som göra sprickor i asfalten och vet att det är min ärelystnad att uppnå detsamma som de. Detta är intet återkallande av kvinnosaksståndpunkten. Jag tycker ännu bestämdare nu än för 20 år sedan att kvinnornas värdering och synpunkter behövas vid avgörandet av världens öden. Jag har långt tyngre motivering nu än jag hade då. Men liksom många av mina kamrater vet jag att för att komma till en sådan värdering och ett verkligt inflytande behöva vi gå en oändligt mycket längre och svårare väg än vad man anade under rösträttsstridens dagar.

Av flera skäl. För det första visste vi inte då att vi inte visste vilken som var vår egen värdering och vår egen syn. Nu veta vi att det är ett jättearbete att tränga tillräckligt djupt in i tillvarons problem för att finna dem utan omklädnad av andras meningar och att konfrontera vår egen personlighet med dem. Vilka äro vi? Gräs eller ogräs äro vi, överhöljda med en tjock svart massa av åsikter, andras åsikter om oss, andras åsikter om vad vi böra tycka, kunna, orka, känna.

Nu skall man spränga sig fram ur asfalten, det tar kraft och det tar tid. Vi äro icke så omedvetna som gräsen, icke så kraftiga som ogräsen eller så många.

För det andra ha vi vant oss av med att tro att lagstiftning gör underverk, att man avlägsnar ett missförhållande eller förverkligar en framtidsdröm med en lagparagraf.

Härom dagen hörde jag läsas högt ur Törnrosens bok sagan om Ormus och Ariman, det godas och det ondas princip, berättad på Almqvists vis.

Ormus bodde på månen och hans rum voro »talrika och uppfyllda med inrättningar». Därifrån utarbetade han med hjälp av sina skrivare ett system av lagar för källorna, rosorna, näktergalarna och människorna. Han bestämde hur de skulle rinna, dofta, sjunga och vara lyckliga — vid vite. Men Ariman var en romantiker som Almqvist själv, en anarkist före anarkismen. Han trodde ej på att människorna bli bättre genom yttre befallning, han trodde att man skulle väcka hos dem »önskan och åtrå att liksom av fri vilja söka det ädlare».

Som vi minnas blev det också Ariman som korsade Ormus fina system. Ormus upptäckte att blommorna, djuren och människorna väl »om dagen vördnadsfullt motog de tusende utvägar till skönhet, lycka och välgång han erbjöd dem», men om natten läto sig påverkas av ett förvånande väsende i mångfaldigt skiftande gestalt.

(Forts. sid. 1226.)

CAP
Nötter

Nougatchoklad
av högsta kvalitet. **1** kr. pr. ask.

NÄR "STORA VÄRLDEN"

MARIKA STJERNSTEDT BERÄTTAR
FÖRFATTARINNAN OM

— ett porträtt av en ung flicka med hårknut på
hjässan — — —

VI ÄRO RÄTT GAMLA BEKANTA, Idun och jag. Och ser jag nu tillbaka, vilket jag gärna gör, är det inte så få minnen, som dyka upp: de ojämförligt flesta goda.

Det allra tidigaste är dock av för mig mera förödmjukande art. Det var en refysering, naturligtvis, och till på köpet var det mitt allra första försök att nå offentligheten, som sålunda misslyckades: jag var inte mer än femton år den gången.

Opuset var, eller ville vara, en humoristisk skildring av ett kungabesök på landet och torde säkerligen varit en av de ytterligt få »humoresker» jag i mitt liv begått. Genom min alltför överseende faders förmedling kom det sedan i händerna på den då vittbekante kritikern C. D. af Wirsén, och den gången fick det ett omdöme, som jag fortfarande har kvar bland gamla papper. C. D. skrev utan omsvep (nov. 1890):

»Redaktionen av Posttidningen har till mig återsänt berättelsen Kungens besök såsom varande för illa skriven för att kunna intagas.»

Detsamma torde väl Idun ha tänkt, ehuru jag ej nu minns om man där var lika öppen hjärtig, och nu brände jag resolut upp manuskriptet. Det fick dröja ännu två år innan jag debuterade i pressen, det blev 1892, dock ej i Idun, som jag inte mer vågade mig på.

Först 1898 måtte jag ansett tiden vara inne att ånyo attackera den litterära veckotidningen — ty, som sådan började Idun betraktas på 90-talet — och nu gick det bättre. Jag fick in ett par artiklar och en novell, och 1899 upptogs jag på allvar i kretsen av Iduns skyddslingar genom en intervju, författad med värdighet och allvar av diktarkollegan Mari Mihi. Detta var givetvis för mig en inte ringa ära. Hellsidesporträtt förekommo visserligen då inte; men det var fint nog att man fick framträda efter fotografi i s. k. visitformat och med reproduktion av ens namnteckning i facsimile. Första sidan i Idun för 20 jan. 1899 visade sålunda, under då ordinarie

Marika Stjernstedt tillhör sedan länge Iduns medarbetarstab, en av dess mest uppskattade medlemmar. Därför skall det säkert intressera Iduns läsekrets att höra henne berätta några Idunminnen, vilka dessutom ge roande och intressanta glimtar från gångna Sockholmsdagar.

träsnittet av gudinnan med äpplena uppe i hörnet, ett porträtt av en ung flicka med hårknut på hjässan och något frånvarande blick. Därunder stod ett kraftigt Mark Stern. Porträttet förbättrades sedermera av Albert Engström till karrikatur i Strix, under serien Medmänniskor, men med namnteckningen är det en särskild historia:

I Härnösand gick det året en helt ung man vid namn Ludvig Nordström och intresserade sig bland åtskilligt annat också för de litterära företeelserna i landet. I hans hem höll man Idun och han tittade i Idun. Jag vet inte om han alls haft reda på Mark Sterns tillvaro förut; den var ju synnerligen blygsam, och porträttet slog i varje fall ej särskilt an på honom, har han senare uppgivit: det fanns väl vackrare flickor i Härnösand. Men namnteckningen med dess kanske litet forcerade klämmighet, den tilltalade honom och förde hans fantasi över till den okända — med vars öden han många år senare skulle komma att knyta sina egna.

Under 1899 blev jag emellertid på ett särskilt intimt sätt införlivad med Idun såsom medarbetare. Jag fick nämligen av dess chef Frithiof Hellberg en förfrågan om jag skulle vilja redigera julnumret. Det skulle bli ett »societetsnummer» och framträda i dittills för svensk veckopress onat förnämlig utstyrelse. Som honorar erbjöds jag få 800 kronor, och det var inte litet pengar på den tiden — isynnerhet som herr Hellberg knappast kunde göra sig några illusioner beträffande min kapacitet som redaktör. Han försäkrade också att allt det »speciella redaktionsarbetet» skulle jag slippa ifrån, jag behövde endast skriva ett par tre artiklar, särskilt den »ledande» (!) samt genom mina bekantskaper i »stora världen» förmedla redaktionens förbindelse med societetsmänniskorna, som man ville nå för erhållande av fotografier eller personuppgifter.

Det är ett kvarts sekel sedan dess och mycket har förändrats på de åren. Den »stora» eller »fina» världen — och med den mycket annat folk — var då varken van, road eller smickrad av att figurera i pressen. Ett dylikt figurerande ansågs 1899 ännu vara en nymodighet, och man var ej säker, att det inte kunde äga en bismak av excentricitet. Vem som helst förstår att för en skicklig, man kanske tors säga banbrytande journalist som Frithiof Hellberg låg det lockande just i att övervinna alla betänkligheterna.

Men själv var jag förfärligt tveksam.

Att bli journalist var visserligen ett av föremålen för min ambition, och att förtjäna pengar = vinna ökat oberoende, tju-

sade mycket. Om mig själv som författare var jag klok nog, eller blygsam nog att endast ha blygsamma tankar. Men fanns det något i världen jag inte ville anses representera, så var det just det man i förevarande sammanhang behövde: en ung societetsdam!

Blåstrumpa? Gärna, om också endast liten och ljusblå. Estetlök? — så kallade kvickhuvudena den tiden de unga diktarförona, mina vänner i Uppsala: och också den benämningen accepterade jag. En anstrykning av bohème var mig inte emot. Jag beundrade allt litterärt rabulisteri. Jag slukade de »moderna» författare, som alla korrekta människor ondgjorde sig över. Och om jag också var bjuden på och deltog i åtskilliga »societets»tillställningar i Stockholm, och dessutom mycket bra roade mig där, var jag medveten om att jag satt inne med hemligheter, vilka de övriga festdeltagarna, som inte »följde med», voro komplett främmande för.

Men med dessa skulle jag nu identifieras, jag skulle vara såsom en av dem, och just precis i den egenskapen utnyttjas för Frithiof Hellbergs syften! Jag begrep det. För Iduns redaktör var jag ett fynd, endast emedan jag var den enda unga dam av vad han kallade »värld», som veterligen var kapabel att hjälpligt skriva en tidningsartikel...

Så stark var emellertid Hellbergs övertalningsförmåga, att han inom en timme av visat stort »förstående» för alla mina synpunkter och av utmärkt argumentering, övervann mitt motstånd; och jag band mig för det famösa julnumret.

Det följde sedan en del överläggningar angående dess innehåll. Jag kan inte minnas att jag hade ett enda uppslag, men Hellberg lät mig icke känna min ringhet, medan han suggererade mig alla sina egna idéer. Han var belåtenheten personifierad. Numret skulle, bestämde vi, inledas med en dikt av ingen mindre än Carl Snoilsky, »Sveriges största skald» den gången. Till på köpet var Snoilsky greve, och det var ju också som bestämt. Jag anmodades uppsöka den högtberömda på K. Biblioteket för att få hans löfte om bidrag. Det var känt att Snoilsky sällan eller aldrig tog emot beställningar, och säkert skulle den optimistiske Frithiof Hellberg gjort klokare i att gå själv. Ty detta mitt första uppdrag saboterade jag ömkligt, ögonblickligen resignerande inför avslaget, utan tanke på en journalists plikt att plåga sitt offer tills man får som man vill.

Snoilsky imponerade mycket på mig. Jag hade aldrig sett honom förut, och såg honom för övrigt aldrig mer sedan. Han var en i mina ögon då gammal, ehuru ännu icke 60 år, högrest herre, av nobelt yttre, förnämt reserverad, ehuru älskvärdheten förtog varje intryck av högmod. Jag har sedan dess träffat många mindre skaldar med betydligt mera synbar högfärd. En viss melankoli tycktes mig präglad Snoilskys väsen och vann mitt flichhjärta. Jag gick ifrån honom tomhänt, men förtjust.

Blodbrist
Fås å alla apotek. — Begär originalflaska å kr. 3:50
IDOZAN A
svagt avförande.

overvinnes snabbt med IDOZAN,
erkänt bästa järnmedicin. Angriper
ej tänderna. Förordas av läkare.
IDOZAN B
ej avförande.

flossamattor, Gardiner, Möbeltyger
Slitstaka, färgäta, vackra.
Konstfliten, G:la Högskolan, Göteborg.

GJORDE SITT INTRÄDE I PRESSEN

IDUNMINNEN FRÅN OLIKA EPOKER
JOURNALISTENS VEDERMÖDOR.

Och julnumret fick reda sig utan dikt av Snoilsky, ja, utan dikt alls: ingen annan måtte ansetts värdig. Den beundransvärde Frithiof Hellberg yppade trots detta fortfarande ingen missbelåtenhet med mig och redaktionsarbetet fortgick med insamling av uppgifter och fotografier, författande av tre stora artiklar för min del, samt beställning av ännu några, av mer eller mindre grevliga pennor: grevligast, så att säga, blev väl uppsatsen om Heraldik av riksheraldikern greve Adam Lewenhaupt. Förstaktigtvis införskaffade redaktör Hellberg den själv.

Julnumret fick en ingress, riktad »till våra läsare» och undertecknad Redaktion; jag återger den här i förkortning:

»Redan en hastig blick på detta julnummer torde säga våra läsare, att det rätt väsentligt avviker från den traditionella typ, vilken — — årligen utkommande julpublikationer hittills fasthållit. Det kan svårigen förnekas att den samling av tämligen planlöst hopfört likt och olik — — i längden måste förefalla skäligen enformigt, matt och tröttande. Det har också länge föresvävat oss — — att söka åstadkomma någon reform i detta avseende, att — — åvägbringa något mera planmässigt och enhetligt helt. Detta kunde ske genom att — — välja ett visst ämne eller tema. Föreliggande nummer utgör ett första försök — — och hava vi till ämne för året valt — 'Från samhällets höjder'.»

Därpå meddelades att »vi hade den stora förmånen i fröken M. S. finna en biträdande redaktör, som» — — här diverse smickrande utläggningar av mina kvalifikationer! — — och slutligen utlovades, att i själva julveckan skulle ändå bjudas på litet »hävdvunnen julkost» för de prenumeranter vilka ansett sig sakna dylik »i det föreliggande...» Man förutsatte uppenbarligen en sådan saknad. Det nya »reform»-åsyftande numret var ett avsteg från traditionen med dess kända och omtröskade motiv à la »Gamle kamrerns julafton» eller dikterna Julefrid, Barnagladje o. s. v. — för resten visst icke utdöda än i dag.

Numret fick ett extra stort format, det ikläddes akvarell-dräkt — en balscen — av Jenny Nyström, vilket åtminstone inte kunde sägas innebära någon djärvhet, och det kostade en hel krona. Alla artiklar handlade om hov och societet, slotts- eller herrgårdsliv och annat, som ansågs intressera i detta sammanhang.

En dag får det kanske ett visst kulturhistoriskt värde, redan nu är det nöjsamt återse en del interiörer, de flesta speglade tidens smak för

stoppade och fransgarnerade möbler, för draperier, stora spetslampskärmar, småbord med fotografier och krimskrams. Vicke Andrén illustrerade flott »En bal i Utrikesministerhotellet» (hos greve Douglas), och man ser där kung Oscars ankomst, kungen ännu i päls, med höghatten i hand, foten på första trappsteget från nedre vestibulen, företrädd av tvenne herrar med stora ljuskandelabrar, samt omgiven av bugande betjänter i livré med kortbyxor och vita strumpor. Sedan kommer en helsida av samma artist, föreställande själva balen, naturtroget återgiven, d. v. s. att ett visst antal personer liksom själva rummet äro igenkännliga.

Fick nyheten framgång? Det vet jag inte, och jag kan ej minnas att idén med specialnummer i samma stil sedan fullföljdes. Idén som sådan var dock god. För min egen del vet jag bara, att ännu i flera år kunde man inte förarga mig bättre än genom att börja tala med mig om detta Iduns julnummer. Jag ansåg att min insats varit = 0, och därtill gjord »bara för pengar»... Först senare gick det upp för mig att även ett beställt arbete kan göras med arbetsglädje.

*

Förbindelsen med Idun avbröts emellertid inte. I viss mån började Idun, särskilt sedan Johan Nordling tillträtt styret, bli ett forum för de unga eller yngre författarna. Någon annan tidskrift med litterär anstrykning fanns länge inte, utom den dock rätt kortlivade Varia. Johan Nordling, en poetnatur och kanske till och med

något bohémbetonad, var gästfriheten själgentemot alla skalder — ordet taget i vidsträcktaste bemärkelse.

Det var han som, när jag hösten 1907 bosatte mig i Stockholm, erbjöd mig fast medarbetarskap i form av litteraturrecensentskap. Inrättandet av den posten ingick väl som ett led i Nordlings ambitiösa strävan att nå ett nytt lager svensk allmänhet, den vittert intresserade. Min debut som kritiker ägde rum i numret för 31 okt. 1907, och jag lyckades ögonblickligen göra något dumt.

Bland de böcker jag där anmälde var Elin Wagners allra första bok, Från det jordiska museet. Visserligen påstod professor Böök i föl, att man där kan hitta fröet till författarinns hela senare produktion. Men det är lätt att profetera efter tjugtu år. Utan att i dag precis vilja ge Fredrik Böök orätt, får jag säga att det åtminstone för mig var omöjligt 1907 spåra upp så värst många facetter av E. W:s originella talang i den lilla debutboken. Jag fann den »frisk och oförfärad», men anmärkte i min recension att historierna för mycket påmint mig om underhållningen i de engelska »litterära magasinerna». Det hela avfärdat på 5—6 rader, samt alldeles i slutet av min artikel.

Mycket snart fick jag veta hur galet jag gjort. Elin Wägner hade just tillträtt posten som redaktionssekreterare i Idun — och hade därmed vunnit rätt till både vackrare och fylligare och därtill bättre placerat bedömande i samma blad! Jag hade trampat i klaveret.

(Forts. sid. 1226.)

»En bal i Utrikesministerhotellet», teckning av Vicke Andrén för Iduns julnummer 1899.

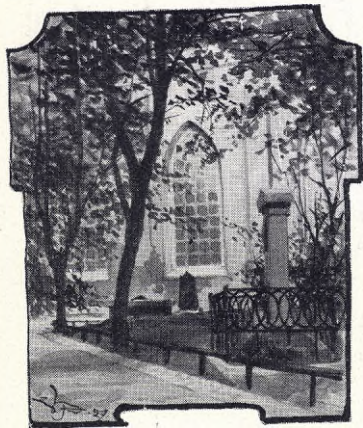

Frukostbröd

300 gr. sammalet vetemjöl
250 ” fint ”
4 teskedar Tomtens Bakpulver
2 ” socker
1 ½ tesked salt
1 ½ matsked smör
3 ¾ dcl. mjölk

BEREDNING: Mjöl, Tomtens Bakpulver, socker och salt blandas. Knåda in smöret i den torra blandningen. Rör i mjölken hastigt och arbeta massan till en smidig deg. Dela denna i fyra delar och forma varje del till en rund 1 cm. tjock kaka, som skäras i fyra delar korsvis. Grädda genast i varm ugn.

E N S A N N S A G A

OM DEN UNGE POETEN SOM BLEV JOURNALIST.

Den första kontakten med Idun fick Ernst Högman genom en dikt, som han lämnat in för publicering. Dikten kom till hans överraskning in och snart hamnade även dess upphovsman på Iduns redaktion, som han sedan ägnade sina tjänster under mer än 20-årigt hängivet arbete, åren 1915-22 som tidningens ansvarige utgivare. Teckningar av Vicke Andrén.

DET VI-
lar en sär-
skild stäm-
ning över

kvarteren i Klara, kanske beroende på den gamla kyrkan med sitt högt pekande, kopparbeklädda torn och den stilla kyrkogården, över vars skaldegravar träden under en del av året gjuta sin gröna skugga.

Men detta särskilda beror också på att det i huvudsak är tidningspressens stadsdel, journalistikens hemvist, där hundratals hjärnor, hundratals pennor eller skrivmaskiner omsätta livets oändligt skiftande spel i skildringar och referat, i polemik och kritik.

Som ung man från landsorten gick han, bliven stockholmare, ofta och drömde några orediga framtidsdrömmar på de där mörka och trånga gatorna, i vilkas fulhet han upptäckte en mängd pittoreska drag, redan förut invävda i hans inbillning genom läsningen av Aug. Blanches Stockholmsbilder, som han slukat mellan läxorna därnere i sin landsort. Han fick litterära sensationer, som flertalet unga män, vilka ej äro alldeles blottade på fantasi, och han infångade denna stadsstämning, som gömmer så mycken lyrisk kärna under sitt torftiga skal. En blick in genom en dunkel portgång mot en gård med husruckel och allsköns bråte, ett fönster som avslöjade en halvsnygg rumsinteriör med ett par skuggliknande människor, gatans myller och fräna ljud, kvällens lyktsken mellan husväggarna, de små butikernas ljusfläckar bakom rutorna, repliker som korsades i luften — om allt ville han skriva, naivt troende sig kunna ge mera än vad andra gett förut.

Han skulle lyckliggöra tidningarna med sina manuskript och han skrev än vers, än prosa och strödde omkring sig ungefär som flygaren, då han från luften kastar ned reklamlappar i tanke att alltid någon skall komma under människornas ögon.

Han lyckades ibland och då tyckte han i sin glädje att marken gungade under honom, men när han misslyckades kände han ångesten gripa sig om strupen, ångesten över att han var en stackare, icke värd att hålla i en penna.

För hans minne står en blåsig oktoberkväll, då han i det flackande lyktskenet trampade Klaragatornas smala gångbanor och sneddade in på kyrkogården, mot vilken ett stort tryckeri vänder sina fönster. Hela fasaden var illuminerad av ljusen över sättarkaster och tryckpressar.

De glimmande fönstren voro en vanlig syn under mörka kvällar och väckte ingen uppmärksamhet hos de passerande. Men han stannade och såg länge dit upp.

Den tidning, hos vilken han några dagar tidigare fått sälja en dikt, trycktes där

och nu föreställde han sig att en sättare höll på med hans manuskript och att hans tankar snart skulle mångfaldigas i en av de stora pressarna.

Att de lika hastigt skulle glömmas och försvinna sedan de spritts genom tidningen, låg utom hans erfarenhet. Han var ju ung och tillitsfull på små poeters vanliga sätt.

Emellertid började han märka att särskilt den tidningen ställde sig välvillig till hans alster; han slapp möta dessa försmädligt artiga avböjanden, som varje redaktion har liggande färdigtryckta i buntar för att användas som kalldusch på lyrknäpparnes efterhängsna skara. Han började rent av tycka att han på visst sätt hörde till tidningen och det var en uteslutande behaglig känsla.

Men behaget byttes plötsligt i oro, då han en dag erhöll ett brev från redaktionssekreteraren, vari han anmodades att avlägga ett besök på byrån.

Vad ville man honom? Han hade kort förut insänt en längre novell, den första han skrivit, och den var naturligtvis så oduglig att man önskade ge honom några allvarsord muntligen.

Men det förhöll sig alls inte så, utan till hans stora häpnad erbjöd man honom att inträda som fast medarbetare i tidningen.

Till all lycka för honom fick han blott tjugufyra timmars betänketid, ty hade han erhållit längre respit, skulle han måhända, osäker på sig själv i fråga om att sköta ett dagligt redaktionellt arbete, avböjt erbjudandet. Nu fingo betänkligheterna vika för det lockande i förslaget.

Han minns ännu klart den där marsmorgonen, ehuru den ligger långt tillbaka i tiden. Fylld av det oväntades spänning steg han över tröskeln till tidningens lokaler. Han var tidigt ute, personalen hade ännu ej hunnit samlas, men en ung dam, hos vilken han brukade lyfta sina honorar, satt i det yttre rummet. Vid hans hälsning reste hon sig upp och välkomnade honom med en handtryckning, som ingav honom känslan av att ej mottagas helt som en främling. Han räknade det som ett gott förebud, allra helst som handtryckningen beledsagades av ett älskvärt leende i det friska och intagande ansiktet och några vänliga ord, uttalade med den vackra röst, som redan tidigare smekt hans öra.

Efter att han fullgjort de första verkens mera enkla journalistiska åligganden började ansvarsfulla uppgifter tilldelas honom. Det vore emellertid synd att säga att han bekajades med någon högtflygande äregirighet. Det fascinerande i själva yrket var honom nog. Han fick ryckas med i händelsernas virvel, träda i kontakt med livet och människorna på ett helt annat sätt än vad

som beskäres folk i allmänhet och mottaga en aldrig sinande serie av intryck.

Och så var det den till sin natur friska och glättiga kamratandan, lika levande hos de kvinnliga som de manliga kamraterna.

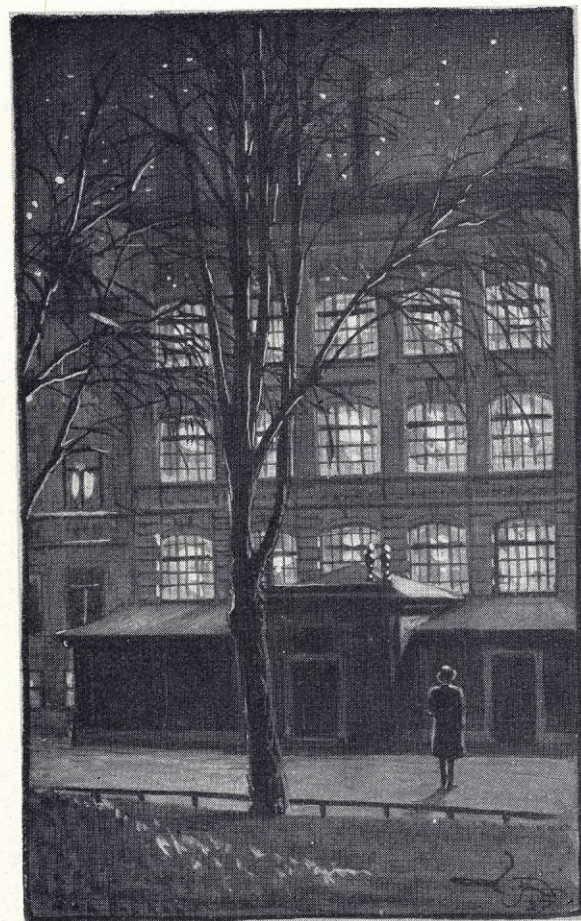
Ja, de kvinnliga kamraterna, de spelade ej den minst viktiga rollen i tidningen. Ibland, då han hörde ett klingande skratt från henne med den vackra rösten, som satt i rummet utanför, föll det som ett skimmer över manuskriptet han höll på med. Och för att tillstå hela sanningen, så gick skimret också in i hans hjärta och blev kvarsittande...

Han har nu en lång rad av år att se tillbaka på, växlingsrika år med skuggor och dagrar så fördelade, att dagarna varit övervägande. Att den lyckan blev hans berodde på flera faktorer: på det intressanta redaktionella arbetet, det goda kamratskapet, kontakten med tidningens publik och först och sist på den kvinnliga kamrat, som hälsade honom välkommen på redaktionen den där marsmorgonen. Hon blev honom mera än en kamrat, hon blev hans hustru, hans kärleksfulla, trofasta ledsagerska, balansen i hans liv, värmen i hans hjärta, solen i deras hem.

Detta är den enkla sanningen om en man, som nu har det mesta av livet bakom sig och som på avstånd följer utvecklingen av den tidning han en gång tjänat.

Den tidningen, käre läsare, fyller nu sina modiga fyrtio år och det är dess födelsedagsnummer du håller i din hand.

ERNST HÖGMAN.

— — han stannade och såg länge dit upp.

**EKSTRÖMS
JÄSTMJÖL**

ALLA SOM BAKA HEMMA
inse värdet av Ekströms Jästmjöl. Ju bättre brödet har jäst i ugnen, desto bättre, mera välsmakande och lättmjält blir det. Använd därför alltid Ekströms Jästmjöl.
— Cream-Phosphatpuleret med den underbara jäskraften.

MYGGOR KRING JULGRAN

ETT ITALIENMINNE AV JOHAN NORDLING.

DAN FÖRE DAN FÖRE DOPPAR-dan! Solen gassar som i högsommarn därhemma när vi vandra ner till vårt sedvanliga ljus- och luftbad vid havsstranden. I den nyanlagda lilla planteringen vid hamnpiazzan — ännu föga imponerande med sina små palmruskor och tynande blomstersticklingar, men väl avsedda att en gång i framtiden bli Amalfis stolta »stadspark» — sysslar trädgårdsmästaren med ett nyss rotslaget litet träd av sällsamt utseende. När vi träda närmare upptäcka vi till vår glada förvåning att det är en stackars barrsliten och tillrussad granunge, i alla händer dock en äkta hembekant gran! »Se där vår julgran», »läga vi», »hade vi nu bara några små ljus och en blågul flagga i toppen skulle intet fattas, och vi kunde gå hit ned och ta oss en polskesläng, när julkvällens stjärnor tändas över den mörka golfen!...»

Det är på en ljuvlig plats vi gå att fira vår jul denna gång. Men som en motvikt till alla de goda gåvor varmed en givmild natur och pittoresk gammal kultur här överöser en, har man också att dras med åtskilliga obehagligheter bland vilka tre förtjäna att särskilt nämnas: myggorna, tiggarna och soporna! De italienska moskitos eller zanzare ha ett stadgat rykte, små ettriga och outtröttliga. Att vistas här under tjockaste myggtiden, som lär inträffa i september—oktober måtte vara ett tämligen blandat nöje. Men även nu, mitt i vintern får man sitt lystmäte av kanaljerna, bara man en dag slår upp fönstren för solen och den varma havsbrisen.

Efter att på julaftonen ha utdelat våra små julgratifikationer till betjäningen gjorde vi en tur ner åt staden, över vilken strida små sommarskurur då och då föll mellan solglimtarna. Där rådde ett brokigt liv på gator och piazzor, julmarknaden hade nu riktigt kommit i gång. Månglarna tutade i sina horn och lovprisade sina varor och småpojkar demonstrerade sin feststämning med en oavbruten knallpulversalut. Vi gjorde också en påhälsning hos vår lilla julgran i stadsplanteringen och genomskodade därefter fåfängt alla stadens butiker

Johan Nordlings namn är knutet till Idun med långvariga och fasta band från ett talangfullt och framgångsrikt arbete i tidningens tjänst under nära 30 år, åren 1906—14 som ansvarig utgivare. Sitt bidrag till Iduns 40-årsnummer hämtar han ur en dagbok, som han skrev på en Italienresa på 90-talet — då julen står för dörren låter han oss uppleva en svensk julafton i Amalfi.

för att om möjligt uppdriva något, som kunde likna en tregrenastake till våra inköpta julljus. Till sist togo vi vårt parti och gingo in till snickaren, som dagligen flitar inför öppna dörrar i sin lilla källarverkstad nere vid Corson, medan en väldig gammal träskulptur av S:t Andrea på sitt snedkors från muren ovan hans huvud gillande betraktar hans verk. Med våra bristfälliga italienska glosor understödda av ett livligt teckenspråk lyckades vi för honom klargöra våra intentioner och nu tronar på vårt lilla julbord en trepig kandelaber av trä, tilltyd av hans konstförfarna hand, som sannerligen ej skulle skämma någon svensk julstuga.

På eftermiddagen, när mörkret redan började breda sig över golfen där vågorna i den tilltagande stormen brusade och dånade allt mäktigare, stängde vi våra fönsterluckor, tände vårt grenljus och redde oss att efter bästa förmåga söka efterbilda en smula hemlandsstämning i vår fjärran landsflykt. De små julgåvorna plockades fram, brev och julkort från minnesgoda vänner, lite sötsaker och tilltugg efter gammal god sed. Och se det lyckades över all förväntan, inom kort glömde vi både tid och plats, tyckte att vi åter sutto i kretsen av våra kära, medan granen strålade och julpsalmen intonerades från den gamla tafeln borta i hörnet. På en julklapp, några jultidningar, hade jag nedskrivit ett par rader, som kanske kunna ge något av stundens stämning:

*”Hur sällsamt välbekant den vind,
som kom i kväll och strök din kind
— än som en viskning fjärran från,
än med en röst av brus och dån!
Till denna kust av veklig lust
den bar en brygd av kraft och must,
en balsamdoft från gran och tall,
ett silverstoff av flingors fall.*

*Och hör, nu tonar det en sång
av malmsfullt stämda klockors gång!
Du ser ett sken av tusen ljus i orgelbrus
från Herrens hus.
Det blir så varmt i hjärtats trakt,
det är som Mor helt stilla lagt
sin hand därtill och hälsat blott:
God Jul från hemmet barnet mitt!”*

Klockan 6 ringde det till dinér, en timme tidigare än vanligt. När vi kommo in i matsalen hade de unga danskarna, som anlände hit för ett par dagar sedan, låtit duka ett långbord mitt i rummet, festligt strålade av ljus och dekorativ grönska. De inbjödo oss nu att sälla oss till deras lag och inom kort var en skandinavisk »entente cordiale» slutet och det gemensamma utbytet av gamla hemlandsminnen och färskare reseerfarenheter i full gång. Efter måltiden tågade vi in i den angränsande salongen och där väntade oss ännu en överraskning — skulle vi tro våra ögon! En julgran, glimmande av ljus, färggranna pappersgirlander samt svenska och danska flaggor. Vid närmare efterseende befanns underverket åstadkommet med tillhjälp av ett nog så veritabelt italienskt lagerträd plus de unga konstnärernas flinka fingrar och färglådor. Men effekten var illusorisk och rågades till fulländning genom den i spisen sprakande julbrasan av några knotiga vinstockar. Lockade av ljusen och den allmänna glädjen slöto sig nu också matsalens engelska gäster till vårt lag. En av herrarna slog sig ner till pianot och »Deilig er Jorden og deilig er Guds himmel» klingade unisont genom rummet och förtonade under korsvalven kring den gamla klosterträdgården, som slumrade därutanför under den mörka kvällshimlen. Efter detta följde till de nationella känslornas fägnande både »Du gamla du fria», »Kung Christian stod ved høien Mast», »God save the King». Kaffe och gotter intogos och vi åtskildes med en varm känsla av den samhörighet, som så lätt övervinner alla skiljande skrankor mellan stamfränder, då de mötas i främmande land.

Ännu var dock icke vår innehållsrika julafton tillända. Den stora julmässan vid midnatt i katedralen skulle naturligtvis för alla bli dagens högtidliga avslutning.

(Forts. sid. 1227.)

Panorama från Amalfi.

En vacker pelargång mot Amalfis hamn.

Kemisk Tvätt

utföres förstklassigt vid
A.-B. NYA BLÅ HAND

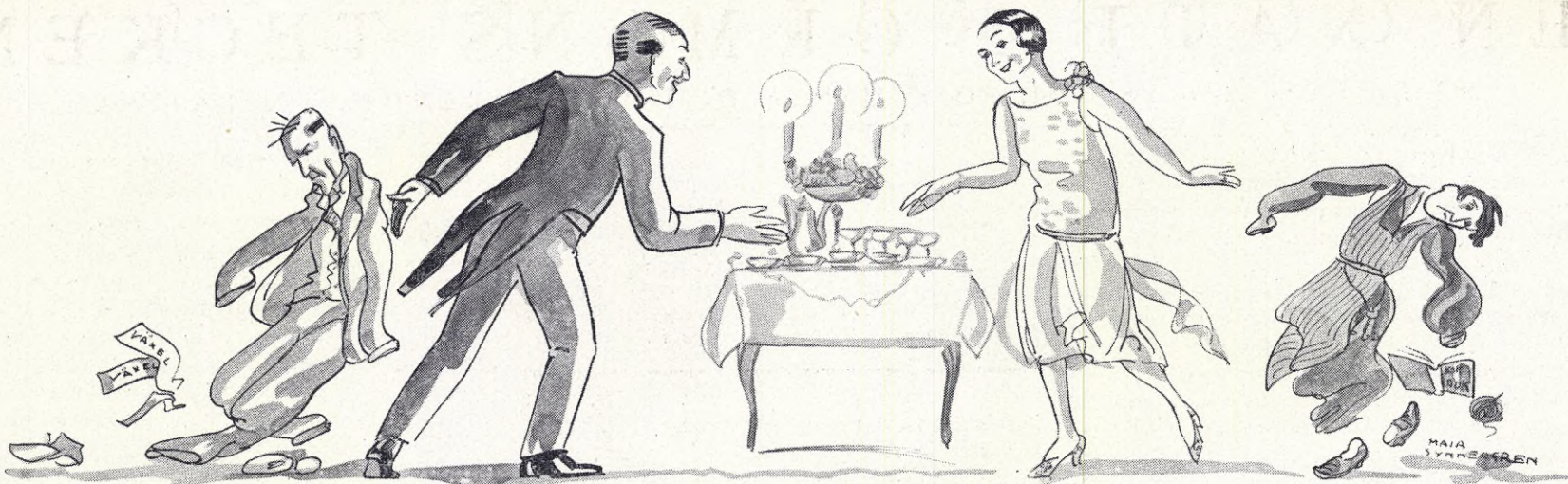
Söder 334 26. Postadress: Liljeholmen. Liljeh. 23.

BUTIKER: Hölländaregatan 13. Tel. Norr 4633; Birger Jarlsgatan 7.
Tel. Norr 125 09, Riks Tel. 5373; Brännkyrkagatan 2. Tel. Sö. 334 39;
Hornsgatan 170. Tel. Sö. 301 35; Anna Walhjält, Skolvägen, Älfsjö.

AUX GALERIES LAFAYETTE

Modeller och prover till påseende hos
GALERIES LAFAYETTE AGENTUR

Begär våra kataloger. Birger Jarlsg. 29
STOCKHOLM

A OCH O I UMGÄNGESLIVET

MAN SKALL IKLÄDA SIG HELGDAGSHUMÖRET.

AV EN HÄNDELSE HADE VI KOMMIT att samlas hos Gammelfarmor, farmor, mor och jag. Och farmor som hade Idun med sig läste för oss om Iduns novemberpristävlan. Och då må ni tro att det blev livligt i gammelfarmors hörnsalong.

Mamma och jag, som i de flesta fall behandlas som jämnåriga, fick minsann höra vad vi och vår tid går för. Att vi inte ha en aning om vad umgängesliv är och ändå mindre förstå vi oss på vad som är dess A och O.

Det hjälpte inte att jag sträckte upp handen och viftade allt vad jag orkade, alldeles som jag suttit i skolan eller att mamma vänligt men bestämt bad att få ordet.

Hon hann inte längre än att varje tidevarv har sitt sätt att umgås på och sina speciella skuggor och dagrar, förrän farmor, som är det livligaste och intensivaste jag någonsin råkat på, ensam tog ordet medan gammelfarmor, nickade, log och instämde och då med ett: Du har så rätt min lilla vän så rätt.

— Det finns ingen hyfsning nu för tiden, ingen kultur. Ni ger er inte ro att fördjupa er i ett ämne så pass att ni kan tala om det. Som sparvar flyger ni hit och dit, pickar en smula här, en där. Och det är inte alls så noga om det kommer lite avskräde eller smuts med från gatan.

Ni skulle bara sett hur det var i min ungdom — då kunde man umgås, jag menar nu inte stora bjudningar eller fester, utan med grannarna, släkten och de bästa vännerna i allra enklaste vardagslag. Man diskuterade politik och konst, läste poesi och gjorde musik.

Inom vårt närmaste umgänge, hade vi inte mindre än två samspelade kvartetter — gamla och unga tillsammans. Man lekte lekar, gjorde charader och sällskapsspektakel.

Särskilt minns jag en kväll, det var en Anna-dag och där var inte mindre än fem Annor samlade av vilka en var gift med en känd kemist och vetenskapsman. Det kokades knäck, bjöds på te och våfflor och gjordes charader. I en av dessa charader, kom den Anna som var gift med kemisten, in med en källarlykta och lyste under möblerna, uppåt väggarna och runt salen. Lösningen var: Professor H. Anna Lysen. En annan gång gjordes det också charader.

Förr livade man upp umgänget med charader, man åt och drack för mycket. Nu har man andra umgängesideal och vilka dessa äro får man veta av detta inlägg till Iduns Novembertävlan. Tävlingsens ämne denna gång heter "Umgängeskonst".

Värdinnan kom in med en eidamerost, ni vet en av dessa röda, runda och lade den på en isbjörnsfäll framför en etagere medan en av herrarna, en ung Nordenskiöld för resten, kryssade sakta fram mellan ostens och etageren. Det var Nord-Ost passagen.

Men vi gör ordflätor och är precis lika fyndiga som ni, avbröt jag. Och då passade mamma på och seglade in i samtalet i mitt kölvatten. Hon påstod att hon mycket väl mindes — fast hon var så liten på den tiden, att det inte alltid var så förfärligt enkelt och litterärt och kvickt när man var tillsammans. Hon kom ihåg middagarna med åtta tio rätter mat och vinglas som stod tripp, trapp, trull trull. Och farfar talade ju själv häromdagen om hur han och hans nio syskon stodo och kikade på gästerna genom en springa i dörren från handkammaren, för att se om någon blev — rent ut sagt — full. Ty det var inte alls ovanligt att en eller annan gäst, till barnens stora förtjusning, åkte under bordet. För att sedan bli utledda av någon av betjänarna. Och detta på ett stort, gammalt fint bruk.

— Ja det är så sant, suckade gammelfarmor bekymrad. Jag tyckte verkligen inte om det. Men se farfar sade alltid till betjänarna att inga glas fick stå tomma. Min man och en del gäster hade inte mera savoir än att de drack ur genast det kom något i glaset och så gick det som det gick.

— Sånt händer som väl är inte i våra dagar, sade mamma. Det vore helt enkelt skandal.

— Du har så rätt, klagade gammelfarmor, och tog en pepparmynt, för nu för tiden är det slut med både betjänter, och vin och pengar.

Men när farmor och gammelfarmor återigen började tala om sina gamla minnen, gick mamma och jag. Vi tycker inte om att höra om forna tiders glans och alla sociala orättvisor som skapat den tid vi nu lever i. För även om man då och då åt knäck och var intelligent, så levde man i alla fall mycket ansvarslösare.

— Nå men säg mams, frågade jag på hemvägen, vad är din mening om umgängeskonst?

— Jo sade mamma och det lät som om hon aldrig tänkte på annat än det i hela sitt liv, umgängeskonstens A är att värd-folket låter sina gäster, antingen de är få eller många, kommer i vardagslag eller till en fest, känna att de äro efterlängtade och välkomna. Att de som lever på stor fot inte låter något av trötthet, jäkt eller hushållsmaskineri komma till synes och att de som leva med rum med kokvrå på ett enkelt och naturligt sätt tar emot gästernas hjälp, även om det många gånger är mer till besvär samt att antingen man lever i små eller stora förhållanden gästerna äro avpassade för varann. Och så, det viktigaste av allt, att barn och tjänare inte tillrättavisas inför gästerna, man och hustru inte ge varann smågliringar, eller syskon gnata sins emellan. Ty mot detta syndas det oerhört i vårt land.

Ja detta var umgängeskonstens A och nu till O.

Gästen bör i och med att arbetsklädnaden byts ut mot helgdagsdräkten, även lägga av alla personliga bekymmer för ekonomi, sjukdom, tjänare, barn, otrevliga chefer, befordringar etc. Det gäller att med all makt koppla av, att i de bästa kläderna stoppa det bästa av sig själv.

Samt att själv dra ett strå till stacken för den allmänna trevnaden.

Är det något som gnisslar och girar så gäller det att inte öka gnisslandet, utan att gjuta olja på gångerna.

Först i andra eller tredje hand kommer mat och dryck, blommor och ljus, musik och intelligenta samtal, vilket är mer eller mindre beroende på den tid vi lever i och den ställning vi intar i livets stora gästebudssal.

Ja, så vackert och bra talade mamma men jag sa: Kära lilla mamma nog kan man säga tulipanros — men gör'na.

— Du menar att jag själv syndar mot mina egna regler.

— Ja, sade jag.

Och så brast vi i skratt båda två.

Vilket inte hindrar att jag tyckte att mammas uppfattning om umgängeskonst inte är så dum och därför talar jag om den för Idun. BARNBARNBARNET.

En hälsodryck för alla är
"MATTE REAL"

Äkta Brasilianskt Hälsoté
I ORIGINALFÖRPACKNING.

Gen.-representant för de nordiska länderna HANDELSFIRMAN BRASIL, Skånegatan 31, Göteborg. Repr. för mellersta och norra Sverige A.-B. CARL MORTON, Skeppsbron 36, Stockholm.

J. M. Caminhoa, brasiliansk botanist och läkare, professor vid Med. Fakulteten i Rio de Janeiro: Matte innehåller mindre eterisk olja och är därför mindre het-sande än kaffe samt svart och grönt té. I själva verket har erfarenheten visat att mattet passar bättre för nervösa personer samt för kvinnor och barn.

EN NATT I ORMENS TECKEN

TILL ETT APOTEK HAR FOLK MÅNGA OCH OLIKA ÄRENDEN OM NATTEN.

DET ÄR I ÅR PRECIS 30 år sedan porträttet av Sveriges första kvinnliga farmaceut, Märtha Leth, cirkulerade i pressen. Då höjdes, eget nog, intet härskri mot kvinnans intrång på mannens arbetsfält. Om vi inte missminna oss ställde sig mannen-apotekaren tvärtom mycket välvillig, han tänkte väl att en fluga gör ingen sommar.

Nu 30 år senare ser han sig nödsakad att träda fram och kräva reglering av kvinnornas framfart inom kåren. Men det kommer sig visst inte av att han på något sätt är missnöjd med hennes arbetsprestationer, det ber apotekare Eklund i Apotekareförbundet att särskilt få framhålla. Men en kvinnlig farmaceut stannar mera sällan för livet i sitt yrke. »Vi måste tänka på det sociala inom kåren och det ligger inte för kvinnans röst, det är därför vi vilja begränsa tillslutningen av kvinnliga apotekselever», slutar apotekaren en förklaring, som egentligen varit en stor eloge till den kvinnliga farmaceuten.

Eträffande kvalifikationer för inträde på banan, arbets- och löneförhållanden, så gäller här för en gångs skull »lika för lika.» Vid rekryteringen av elevkåren tar man hänsyn till studentbetygen, fördelningen av arbetet avgöres kamraterna emellan på respektive apotek och lönen är lika för manlig och kvinnlig farmaceut. Studietiden är två år som apotekselev och ½ år vid institutet. — I förbigående kan nämnas att svenskan är föregångskvinnan för andra europeiska länders apotekarekvinnor, i Bayern exempelvis betraktades det som ett evenemang när den första kvinnliga farmaceuten utexaminerades där 1914.

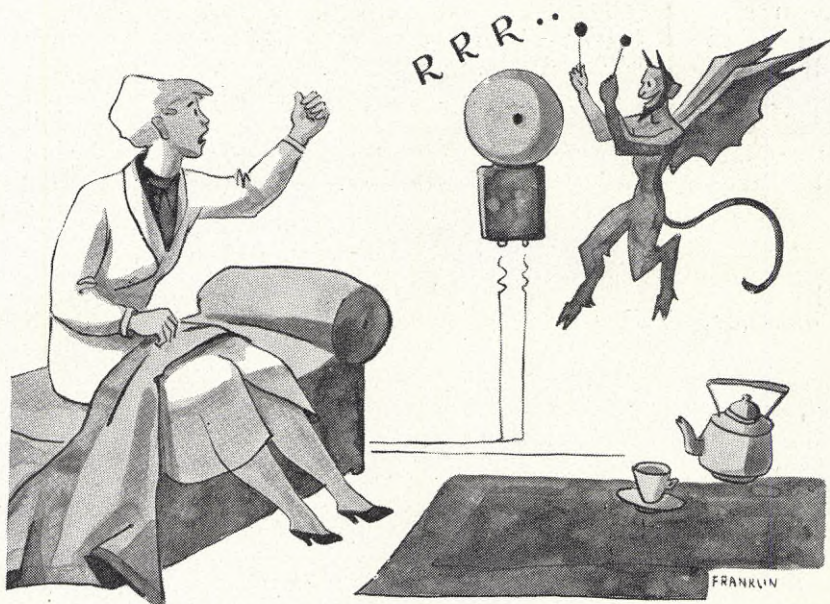
Härovan nämndes något om tjänstgöringsförhållandena. De äro inte alltid så avundsvärda, isynnerhet som det inte är ordnat så att den på natten vakthavande har följande dag ledig att vila på. Vill det sig illa kan det drypa recept natten igenom så att den tjänstgörande farmaceuten utan en blund under natten möter dagen med dess myckna tramp och tankeanstängning. Om det fordras klarhet och reda i hjärnan hos någon så är det hos en apotekare.

»Älskade lilla gullhjärtat . . .»

Det förunnades nyligen signaturen att sällskapa en natt med en kvinnlig farmaceut medan hon skötte vakten på ett av de äldre stockholmsapoteken — låt oss kalla det »Ormen». Första ringningen på nattklockan låt vänta på sig till klockan tolv. En skrovlig stämman talade och sade:

— Älskade lilla gullhjärtat, flåt en yngling, kunde man få för en bagare dubbla malörtsdroppar.

Hon, som så älskvärt tituleras »lilla gullhjärtat» studerar ett ögonblick mycket noga kunden genom nattluckan. Granskningen

Apoteket får tjänstgöra som telefonkiosk.

Den kvinnliga apotekaren går tillbaka till sitt lilla ide — man skall inte tro att vaktrummet på ett gammalt apotek är något lyxdito — och kryper nei i sin turistsäng. Så somnar hon, men hinner nätt och jämt sova tio minuter då klockan börjar slamma som en siren.

Det dröjer två hela minuter innan hon får på sig nattrocken och tofflorna och hinner ut till luckan.

En medelålders dam — eller skola vi säga fruntimmer om detta kvinnliga species — står där ute och skälver av raseri.

— Ligger fröken och sover?! En halvtimme har jag nu stått här i kylan och ringt. Jag skall minsann anmäla fröken . . .

Ordet anmäla har ju alltid en fruktansvärd klang för den som har någon myndighet över sig, och vem har inte det. I det här fallet gör det emellertid inte precis åsyftad verkan, fröken ser föga berörd ut. Sen frågar hon, som om hon ingenting hört: »Var det något recept?»

»Ett acetylpulver», fräser kunden och lämnar fram en tia. »Jag ska be att få tillbaka så det blir fyra tioöringar», tillfogar hon relativt hövligt.

Men då får fröken en idé. Hon förstår så innerligt väl att fruntimmret därute behövde »acetylpulvret» för att kunna ringa i telefonkiosken strax bredvid.

»Det fanns tyvärr inga tioöringar i kassan», förmäler hon i artigt beklagande ton när hon lämnar tillbaka på tian. Och njuter skadeglädjens ljuvlighet när kundens röst i en hast förbytes till sötma: »Snälla fröken, det skulle väl inte gå för sig att få komma in och telefonera ett ögonblick, jag har fått fel nycklar, ser fröken . . .»

Tjänstens allvarliga plikter.

Efter den lilla uppräckningen kanske fröken rentav kan få en eller annan timmes ostörd vila. Men nästan varje natt inträffar ett — eller flera! — recept, vars expediering tar drygt en halvtimme. Kunden som sitter med hjärtat i halsen och räknar sekunderna medan han tänker på den sjuka som väntar på sin medicin, hinner fråga minst ett tjugogång: »Snälla fröken är det inte färdigt snart, kan ni inte skynda er lite mer?» Inte vet en vanlig dödlig något om sterilisering, uppvägning av droger i milligram och taxering av recept. Efter expedierandet av ett dylikt arbetsamt recept vid ½ 2-tiden besluta min vän apotekaren och jag, att förljuva tillvaron med en kaffetår.

Där man lätt blir kvacksakvare.

Vi drucko vårt kaffe och pratade, fröken förtäljde om händelserika nätter både från landsorts- och huvudstadsapotek. På det förra var det nästan ett evenemang

(Forts. sid. 1228.)

Apotekarens yrke lockar många kvinnor — alltför många, anser »apotekskommittéerna för utredning angående elevutbildningen» enligt ett i dagarna givet utlåtande, där man framhåller att apotekarkårens kvinnliga överrekrytering hotar att rubba yrkets kontinuerliga utveckling. Då den kvinnliga apotekaren alltså är på tapeten i dagens samtalsämnen har Idun i denna artikel infogat henne i sitt galleri av yrkeskvinnor. Här få vi veta hur den kvinnliga apotekarens studie- och framkomstmöjligheter gestalta sig och när man införes bakom luckan på ett apotek nattetid, förstår man att just nattens öden och äventyr av allvarligt och mindre allvarligt slag lockat signaturens penna särskilt.

utfaller tydligen till hans nackdel ty svaret på hans till synes hovsamma anhållan blir ett bleklagt och bestämt nej.

Det kommer inte till någon scen mellan de agerande, visst inte. Epitetet »lilla gullhjärta» förbytes bara i något mindre älskvärt tilltalsord och kunden försvinner i natten med sin »bagare» för att pröva lyckan på nästa apotek.

Iduns Jubileumsskrift

är ett ståtligt häfte, som nu utkommit i handeln och som den 3 december utsändes separat till prenumeranter av A- och B-upplagan. Den blir säkert en välkommen julklapp till Iduns läsekrets, ty den presenterar sig i en utstyrsel och ett innehåll, fullt värddiga Iduns ställning som landets äldsta veckotidning och i besittning av ungdomsgudinnans äpplen.

Ett utomordentligt vackert, aldrig förut reproducerat porträtt i färg av drottning Victoria, målat av Otto Prophet, inleder numret, där bidrag sedan märkas av Gurli Linder, Ann Margret Holmgren, Anna Branting, Anna Lagerlöf, Anna Wahlenberg, Helena Nyblom, Berit Spong, Maja X., grannlandsförfattarinnorna Thit Jensen, Barbra Ring, Annie Furuhejm, prins Wilhelm, Georg Pauli, Per Hallström, Daniel Fallström, Hasse Z. m. fl. Professor Olle Hjortzberg står för det förnäma omslaget och bland skriftens konstnärliga bidrag märkas ytterligare fem konstbilagor i färg.

Det är ett jubileumsnummer, som ståtligt firar 40-årsminnet av Iduns tillkomst och som våra läsare även kunna inränga bland sina minnesböcker,

EN DAMERNAS EGEN MINNESSKRIFT.

ADA Spegelblanka Diskbänkar

Ada-Zinkglans, godkänt av Husm. provkåk torde vara det bästa specialputsmedel för Diskbänkar som nu finnes i marknaden — zinken blir helt enkelt spegelblank. Då det även säljes synnerligen billigt, tillråda vi Köp — »ADA».

5:—

Ett gediget och billigt praktverk
Carl Larssons: Svenska kvinnan genom seklen.
Rekv. direkt fr. Iduns Exp., Sthlm. Fraktfritt Kr.

5:—

DEN SVENSKA KVINNANS DAG

ELLER »LILLA JULAFTON» DÅ HELA SVERIGE GÅR PÅ NAMNSDAGSKAFFEREP TILL ANNA.

NOG HAR NI VÄL EN FASTER eller moster eller åtminstone en kusin, som heter Anna? Och säkert ett halvt dussin vänner och bekanta med samma ljuva förnamn. Annadagen blir en arbetsam dag för oss alla, det är ingen, som undgår dess verkningar. Ty namnet Anna är alltså så vanligt, fastän det uppväxande släktet mest bär det i förening med ett annat, att man tryggt kan kalla Annadagen för den svenska kvinnans dag.

Blomsterhandlarna i Stockholm ha för övrigt ett annat namn för den 9 december, och det är lilla julafton. Så mycket beställningar komma på den dagen, att den bara överträffas av julafton. Posten och telegrafan få också extra arbete med att befordra alla lyckönskningarna.

Stockholm är för resten inte så stort att det inte märks, hur Anna firas. En skara genomkorsar staden i alla riktningar och man känner igen Anna-gratulanterna på deras attribut, långa vita pappersstrutar, som de manövrera med stor försiktighet och som naturligtvis innehålla höstens och Annas blomma framför alla andra: krysanthemum. Om man ställde upp alla Annafirare i Stockholm, skulle man kunna bilda en kedja, som räckte från Skanstull i söder till Stadion i norr. Och om man hällde tillsammans allt kaffe, som kokas för Anna, skulle det bli som Svarta havet i miniatyr.

Annafirarna känna igen varandra i spårvarnarna, där de sitta med sina vita strutar, men på svenskens vanliga vis låtsas de inte om varandra. Så gott är det, hemligt samförstånd kan vara lika bra som allmän förbrödring, ja, bättre i de flesta fall. Man

Annadagen — namnsdagen framför andra i Sverige — står för dörren och föranleder några erinringar om sitt ursprung, sin historia och ritual. Och när man får höra vilka utmärkta egenskaper namnet Anna lär ska bringa önskar man gärna att Annadagen allt framgent blir de svenska damernas nationaldag.

kan inte gärna bilda en Anna-förening. De spontana hyllningar, som komma Anna till del äro så pass allmänna, att det behövs ingen sammanslutning. Anna-dagen blir Mors dag utan vidare. Den är också allmän för hela Sverige med undantag av Skåne, där man vägrat sig bruket av namnsdagar — alla utom en och det är Märten. Som bekant är Märten med sin gås den skånska nationens nationaldag, som räcker i tre dygn. »Märten» i Skåne är betydligt mera imponant än Anna hos oss, men avgjort en familjehögtid, där ligger likheten. Anna är enklare, folkligare, mest anlagd på kafferep och trevnad i en trängre krets.

När man ser, hur mycket folk, som sätter sig i rörelse för att gratulera Anna, kommer man att tänka på de stora folkmassor, som i katolska länder fira Allhelgonadag och de dödas dag. Men det är minnet av de bortgångna man då firar, medan Anna är levande, mitt ibland oss och lyser upp en dag i vår mörkaste månad.

Hur Anna-dagen kommit att bli placerad i december hos oss, är för övrigt outrett. Den heliga Anna har sin fest den 26 juli i den katolska almanackan.

Den heliga Anna, enligt legenden jungfru Marias mor, lever sitt helgonliv täm-

ligen i skymundan bland de många andra inom den katolska kyrkan. I konsten har hon sin plats, mest i sällskap med den heliga jungfrun som barn eller som Jesu moder. Berömd är den egendomliga målningen av Liornado da Vinci, där den heliga Anna har jungfru Maria i knäet.

Den heliga Annas man hette Joakim, och paret levde i största fattigdom. De hade inga barn och hånades för den saken av de andra judarna. Förtvivlad över sin fattigdom och sin barnlöshet lämnade Joakim hemmet och drog långt bort. Han livnärde sig som herde. Men då han varit borta en tid, uppenbarade sig en ängel för honom i en dröm och tillsade honom att återvända hem. Samtidigt drömde också den heliga Anna, att hennes man skulle återvända och att deras äktenskap skulle välsignas med barn. Och det skedde som de båda sett i drömmen, barnet blev den heliga jungfrun. Gamla mästare ha älskat att framställa jungfru Marias födelse, det är ett vanligt motiv både i Italien under renässansen och bland de primitiva tyska mästarna. Renässansmålarna ge en framställning från sin samtid av ett förmöget hem med ett rikt inrett sovgemak och den lyckliga modern, som får mottaga visiter av sina bekanta, där hon ligger. Barnet badas i en driven kopparunke av vackra unga italienskor i veckrika, färgstrålande kläder.

Slutligen må nämnas, att Anna hör till de namn, som anses bringa lycka. Anna ger både fasthet och mildhet — och det är väl just vad en kvinna behöver.

ETH. K.

DAMERNAS DISKUSSIONSKLUBB

Hustrun eller dottern?

Änkan gifte sig med änklingen och mannens dotter hade intet att invända. Men hustrun kom snart att känna att hon stod utanför sin mans och styvdottrens värld och från att vänskap rått mellan de tre kontrahenterna har nu bitterhet gjort sitt insteg i hemmet. Vad göra för att råda bot på situationen, frågar den nygifna frun, vars känslor nog många medsystrar skola förstå — diskussionen bör bli givande:

I våras ingick jag efter att två år ha varit änka, äktenskap med en barnsvän, också han nybliven änkling. Förbindelsen var ett väl övertänkt resonemangsparti, byggt på livslång vänskap och ömsesidig aktning för de båda avlidna makarna, däremot var det ingen som helst affärstransaktion, då vi båda voro lika förmögna och vi voro överens om att som hittills bestrida var sina utgifter och råda över egna medel efter behag.

I min mans äktenskap fanns en dotter (eller rättare två men den ena lämnas här ur räkningen då hon är gift och bosatt utomlands) och denna, som ända från barndomen känt mig som sin mors väninna var hela tiden för partiet, gick mig till mötes på alla sätt, vidtog små arrangemang i mitt blivande hem så som hon visste det skulle tilltala min smak och syntes i allt vara besjälad av de vänskapligaste känslor emot mig. När jag drog in i mitt nya hem, som sedan gammalt var mig så välbekant och där min kära döda väns personlighet dröjde kvar i var vrå, tyckte jag en varmare, lugnare lycka än den som väntade mig inte kunde tänkas. I min tur var jag fast besluten att så litet som möjligt rubba

hemmets karaktär och att anpassa mig i min nya omgivning.

Jag hann emellertid knappt göra mitt inträde i det nya hemmet förrän jag märkte en oförklarlig förändring hos de båda som jag genom mitt giftermål kommit att stå närmast i livet. Min make och hans dotter började sluta sig till varandra på ett sätt som de aldrig förut gjort. Angelägenheter inom hemmet diskuterades allt som oftast dem emellan i min närvaro utan att det togs den ringaste notis om mig. Tjänarinnorna togo allt oftare instruktio-

ner av husets unga dotter utan att först inhämta min åsikt och gjorde jag någon gång en anmärkning fick jag till svar: »Ja, frun ville alltid ha det så.» När jag till slut i desperation avskedade kokerskan vägrade hon att lämna sin plats — och min man stod på hennes sida.

Mer och mer har sedan situationen tillspetsat sig så att stämningen i hemmet numera är fullkomligt hysterisk. Den minsta förändring som jag ibland alldeles oavsiktligt, vidtager ifråga om väningens lösa inredning, etc. uppfattas som ett angrepp mot den döda hustruns minne. Jag har försökt alla möjliga sätt att få rättsida på tillvaron, föreslagit att fördela bestämmanderätten i hemmet mellan min styvdotter och mig, erbjudit henne att på min bekostnad resa utomlands eller inrätta sig ett eget litet vackert hem i Stockholm, där hon kunde vara sin egen herre. Men då hette det att jag ville jaga henne ur hemmet. Skilsmässa vill min man inte höra talas om — han vill inte ha sitt och sin döda hustrus namn »skandaliserat» på äldre dagar, och för övrigt — vad har jag att klaga över, frågar han.

Det är nog alldeles riktigt, men jag står i alla fall inte ut längre. Jag fryser ihjäl och förgås av bitter ensamhet då jag ser de två andra sluta sig samman. Kan ingen råda mig vad jag skall göra, kan jag få skilsmässa utan min mans samtycke då jag ju rent juridiskt sett inte har någon oförrätt att beklaga mig över? Jag har också tänkt på att åter inrätta mig ett eget litet hem och bara flytta utan att begära skilsmässa. Om min styvdotter, som jag vet har ett tycke, gifte sig, kanske förhållandena bli annorlunda, men att invänta en sådan förändring under nuvarande omständigheter förmår jag inte. Kanske någon olycksyster genom Iduns spalter kan ge mig råd och tröst.

Olycklig 53-åring.

Stockholm har nu fått sin första kvinnliga överlärare. Det är fröken Frida Härner, som från och med den 1 jan. 1928 är förordnad till överlärare vid Gustav Vasa folkskola. Vida vyer och ett varmt hjärta, outröttlig bildningssträvan, — så karaktäriseras fröken H. av dem, som känna henne.

F O R S B E R G S E L V I R A

AV ELISABETH HÖGSTRÖM-LÖFBERG.

VEM INOM DEN LILLA STADENS hank och stör man än skulle ha frågat, så nog kände han Forsbergs Elvira, och dock var namnet helt och hållet oegentligt. Ty Elvira tillhörde inte vare sig på det ena eller det andra sättet någon Forsberg, och bageributiken, där hon hade sin gärning, hade tre gånger bytt om ägare sedan gamla bagaremästaren fördes till kyrkogården.

Men de mjuka tre-öres-kringlorna levde, sirapskaramellerna dominerade fortfarande enväldigt bland gott-lystna skolbarn och de beställda vörtlumporna och fastlagssemlorna hade ännu precis samma sammansättning och dimension, med ett ord: Anden var Forsbergs, och den nya materien formade sig villigt därefter, och lät sig sugas upp i det gamla invanda namnet.

När Elvira först kom flyttande från den barnrika torparstuga, där hon sett dagen, in till tvåvåningshuset vid torget, hade hon ingen tanke på en sådan upphöjelse som att gå nere i affären och räkna småbröd i de blommiga påsarna eller att våga vrida på det sagolika kassahjulet. Enligt uppgörelsen, som träffats genom klockarfrun där hemma, var hon engagerad som barnflicka för fru Terèse Videbergs fyra små lockhuvuden, men i verkligheten blev hon från första stunden en femtonårig ensamjungfru, som allt skulle bestyra och aldrig fick tröttna.

De båda äldsta telningarna voro då just i den verksamma ålder, då de ej ett ögonblick kunde lämnas utan tillsyn, den tredje hade engelska sjukan, och satt ännu nästan tvåårig i sin lekstol och babyn var ett nervöst litet flaskbarn, vars uppfödning så småningom kom helt att ingå i Elviras förpliktelser.

Fru Videberg själv sprang omkring litet varstans i huset och ställde till oredda,

Ett kvinnoöde med plikten som ledmotiv skildras här medryckande.

men ingen nändes säga något åt henne, så rödgråten och utpinad som hon ständigt såg ut, och så bedrövtligt ställt som hon hade det. Vad det egentligen var som hade fört »notarien» på avvägar visste man inte, ty det tillhörde tiden före familjens inflyttning, men i konflikt med rättvisan hade det fört honom, och numera gjorde han inga som helst försök att bidra till familjens försörjning. Största delen av dagen låg han på sin schäslong och medicinerade, och först vid sextiden klädde han och rakade sig för att gå på Cosmorama, där han hade sin permanenta biljett mot hustruns leverans av kaffebröd till biografens ägare.

Besvärligt var det också med bagare, biträden och serveringsflickor, ty av en på tio fanns knappast någon, som förmådde känna frånvaron av verklig kontroll och disciplin, och ej begagnade sig därav. Allesammans hade de maten uppe i familjen, och Elvira undrade stundom om hon någonsin skulle uppleva att se sin diskbänk fri från staplar av nedsölat porslin. Det var visserligen en gång sagt att en av flickorna »därnere» skulle hjälpa henne torka, men antingen smeto de helt enkelt sin kos eller också hafsade de undan, så det mesta måste göras om, och det blev inte mycket värde med den hjälpen.

Men när Elvira i ett par års tid hade outtröttligt bekrigat sitt kaos uppe i köket hände det en dag att en av biträdena blev sjuk och måste gå hem, och hon blev skickad ner till kunderna. Hon hade vuxit ut vid det laget, och var inte längre den lilla taniga läsflickan med rädda ekorrhögen, hennes rörelser voro på samma gång som så otroligt snabba behagligt avvägda, och ansiktet verkade på ett särskilt sätt ren-

tvättat. Huvudräkning hade alltid varit hennes styvaste ämne hemma hos magistern, så där slog ingen henne på fingrarna, men det var inte lätt att bara plumsa in och veta var allting fanns, och var alla, som ringde och beställde, hade sina konton. Till råga på allt var dagen en torgdag, och det yttre rummet var fullt av kaffe-hungriga och frusna bönder, som inte voro nöjda med att vänta. Den kvällen var Elvira för omväxlings skull mer trött i huvudet än i fötterna, när hon kröp ner i sin hårda soffa, men roligt hade det varit att se så många nya ansikten, och att försöka göra alla till lags så fort som möjligt.

Det dröjde heller inte många dagar förrän en av stadens mera betydande fruar kom in och frågade efter »den fröken, som fanns här i lördags», och fru Videberg, som inte kunnat blunda för att rörelsen hotade att alldeles gå tillbaka, beslöt att låta Elvira stanna där nere under hösten — en kungörelse, som mottogs med allt annat än entusiasm av flickorna i serveringen. Nu skulle allt vällovligt snattande av godsakerna och allt hindrande nojs vid de mera tjugiga gästernas bord få ett ömkligt slut, och så försökte de göra revolt, och sade upp sina platser. Den lilla rödögda principalen var dock klok nog att inte låta skrämma sig, och Elvira fick själv välja ut deras efterträdare.

Ett halvår därefter kunde ingen tänka sig hur man alls kunnat handla något hos Forsbergs innan Elvira fanns bakom disken. Vile man nu göra ett kafferep, som kommit brådslande på, så behövde man bara ringa och be henne styra om så många sorter man önskade, alltid blev det någon liten variation, och alltid var det förstklassigt och färskt. Småglyttarna, som

(Forts. sid. 1232.)

Onsdagen den 16 november sammanvigdes i Oscarskyrkan i Stockholm köpmannen *Sven Erikson* och fröken *Ingegerd Torsborn*, dotter till godsägaren *C. Andersson, Torsbo*, och hans maka, född frih. *Barnekow*. (Foto: Lamm.)

Dagens bibelord.

Utvalda för Idun av prinsessan *Ebba Bernadotte*.

Rannsaken eder själva, huruvida I ären i tron, ja pröven eder själva. II Kor. br. 13:5.

Ett illfundigt och fördärvat ting är hjärtat framför allt annat, vem kan förstå det?

Jeremia 17:9.

Lätom oss rannsaka våra vägar och pröva dem och omvända oss till Herren.

Jeremia Klag. 3:40.

Pröva mig Herre och försök mig, rannsaka mina njurar och mitt hjärta. Psalm 26:2.

Jag betänker mina vägar och vänder mina fötter till dina vittnesbörd. Psalm 119:59.

Gören därför bättring och omvänden eder, så att edra synder bliva utplånade. Apost. 3:19.

På det att tider av vederkvickelse må komma från Herren. Apostlag. 3:20.

Tag bort var hemlig avgud, Herre, som djupt i hjärtat gömmer sig.

Låt ingenting vad det må vara

få stå emellan dig och mig!

Skall egenviljan riktigt dödas

det sker ej utan mycken nöd;

men när jag klagar, när jag kvider,

o ställ för mig din bittra död!

I Oscarskyrkan i Stockholm sammanvigdes söndagen den 20 november apoteksförvaltaren *Fritz Röhl*, Stralsund, och fröken *Gerda Victorin*, dotter till grosshandlaren *Henrik Victorin* och hans maka, född *Wallmo*. (Foto: Lamm.)

En god och hälsosam thédryck vinnes icke med vilket thé som helst.

M. S. KOBBS SÖNER är den enda firma i Sverige, som uteslutande ägnar sig åt thébranschen under ständig vetenskaplig kontroll.

Begär därför alltid **Kobb's Thé** och godtag ej något annat, om Ni sätter värde på en hälsosam och aromrik dryck.

IDUNNS PORTRÄTTGALLERI

BETTY SWEDENBORG.
F. Ahlgren, Sjögård, Var-
numskulle. Änka efter gods-
ägaren Axel E. Swedenborg.
85 år den 5 december.

MATHILDA DRANGEL.
F. Lundquist, Herrestorp. F.
d. språklärlarinna och över-
sättarinna. Änka efter gods-
ägaren Otto Drangel.
80 år den 6 december.

SELMA AHLSTRÖM.
F. Haverman, Stockholm. Fi-
lantropiskt verksam. Änka
efter apotekaren N. Wilh.
Ahlström.
80 år den 7 december.

ALFRIDA DAHLMAN.
F. Paul, Karlstad. Maka till
f. d. rektorn vid Karlstads
högre allm. läroverk fil. d:r
Axel Dahlman.
70 år den 2 december.

HILMA SCHOLANDER.
F. Lundberg, Hälsingborg.
Änka efter grosshandlaren
Axel Scholander, Malmö.
70 år den 3 december.

LILLY LAGERGREN.
F. Engströmer, Hudiksvall.
Änka efter fabriksen Adolf
Fredrik Lagergren.
70 år den 5 december.

**HENRIETTE STJERN-
SWÄRD.**
F. de Maré, Kristianstad.
Änka efter kammarherren
Philip Stjernsward.
65 år den 3 december.

ANNA RHODIN.
F. Schaar, Karlstad. Maka
till överstelöjtnanten Klas
Rhodin.
65 år den 4 december.

INGEBORG WALBERG.
F. frih. von Düben, Gränna.
Änka efter missionären, pas-
tor Erik Walberg.
65 år den 6 december.

FRIDEBORG FORSBERG.
F. Fjellander, Östra Sallerup.
Maka till kyrkoherden Knut
S. Forsberg.
60 år den 5 december.

MARTHA LILLJEBJÖRN.
F. Söderhielm, Stockholm.
Maka till f. d. överstelöjtnan-
ten Carl Lilljebjörn.
60 år den 5 december.

GERDA FLENSBURG.
F. Nilsson, Bralunda, Höga-
näs. Maka till distriktsveteri-
nären Georg Flensburg.
55 år den 3 december.

AGDA GRAFSTRÖM.
F. Olsén, Arvika. Änka efter
vice häradshövdingen Frithiof
Grafström.
55 år den 4 december.

SIGNE HJELM.
F. af Klinteberg, Karlskrona.
Maka till konsul Carl Hjelm.
55 år den 6 december.

ELIN KOCH.
F. Mannerstedt, Ringatorp,
Linköping. Maka till gods-
ägaren John Koch.
55 år den 6 december.

OLGA LANDAHL.
F. Henrikson, Uddevalla.
Änka efter kyrkoherden Gus-
taf Landahl, Torsö.
50 år den 28 november.

GERDA COLLIANDER.
F. Wikström, Karlstad. Änka
efter agronomen och skrift-
ställaren A. E. Colliander.
50 år den 4 december.

MÄRTA STÅLHANE.
F. Ohlsson, Stockholm. Maka
till civilingenjören Otto
Stålhane.
50 år den 4 december.

HULDA BEXELIUS.
F. Nyblad, Skellefteå. Maka
till rektorn vid Skellefteå
samskola Almar Bexelius.
50 år den 5 december.

FANNY ÖBERG.
F. Teglund, Östersund. Maka
till regementspastorn och
kommministern P. S. Öberg.
50 år den 7 december.

Tårtan

blir enastående lækker och delikat
i smaken samt välgräddad och
vacker om Ni endast använder

RUMFORD

— det hälsosamma — Bakpulver

HERRARNES ARBETE OCH FRUNS

EN SUCK UR HJÄRTATS DJUP FRÅN DEN »SJÄLVFÖRSÖRJANDE».

HERRN OCH FRUN SITTA I EN BIL och vänta utanför ett fint kontor på herrns vän, som skall göra dem sällskap hem. Och vänta få de. Vännen, som är en skandinavisk vän, inte en kvarleva med små svarta mustascher från Paul Bourget och Maupassants romaner, gör sig ingen brådska, han språkar lite med sina kolleger, filar sina naglar, speglar sig och tänder en cigarr. Det där ser ju inte frun, men hon vet minsann. Och när det gått tolv minuter säger hon till sin make:

— Vad i helskotta menar karlen!

— Så så! säger herrn strängt. Du kan väl förstå att han har mycket att göra. Ni fruntimmer lär er aldrig begripa vad arbete är.

— Pytt, säger frun. Och efter en stund:

— Artig kan man då inte säga att han är.

— Bråka inte, säger herrn.

Så kommer han och när frun efter några kvartérs färd anhåller att få fälla ner ett av bilens fönster för att inte kvävas av cigarrök ser hennes man ogillande på henne och tycker att hon är okvinnlig. Och vännen faller ned fönstret med överdriven älskvardhet. Vid smörgåsbordet blir stämningen emellertid intim och trevlig och vid kaffet, väl bänkad i en bekväm stol, uttalar vännen sitt gillande av frun för en väl lagad middag.

— Den har jag inte lagat, fräser frun. Gilla mig för något annat, är du hyggelig!

— Du lilla! säger vännen och herrn unisont och överseende.

Scen nr 2, några dagar därefter.

Roligt och spydigt skildrar förf. jämlikheten mellan man och kvinna sådan den kan te sig i vardagslivet.

I en bil sitta herrn och vännen utanför fruns kontor, ty frun är självförsörjande. Man skall återigen hem och frun har snott väldeliga på sin lunchrast för att köpa upp en speciell sill och en speciell ost och ett speciellt bröd — smör och brännvin finns hemma.

Hon står färdig för att störta ut med sina paket sill, ost och bröd åt herrarna, hundkex åt hunden, frö åt fåglarna, garn till julklappar åt svägerskorna, strumpor åt barnet, då hennes chef trycker på en knapp och hon måste störta in igen. Det går i flygande fläng. Men ändå ringer det i en telefon. Det är herrn.

— Vad innerst in i... menar du? Vi sitta och vänta! Kan du inte passa tiden?

— Hör du du, svarar frun karskt, men gråten åker upp som en propp, tror du jag sitter här och mumsar kolakarameller? Hur mår du?

— Raska på bara! svarar herrn.

Frun flyger ner, men i hennes huvud flyga och virvla ännu fortare vilda planer på att lägga alla paketen i en hög i farstun och själv gå ut i natten och kanske

För omslagets 80-talsdam har fru Karin Gardtman-Dahlqvist välvilligt stått modell. Klädningen har lånats av privat ägarinna och smyckena av Antikhandel och gravryantikvariet, Mästersamuelsgatan 13.

sedan en gång bli milt bemött. Ridderligt och ömt. Inte av en karl med små svarta mustascher, fy nej, utan av en stor svensk, som gärna får väga 90 kilo bara han är en hjälte. Filmhjalte, förstås.

Men hennes fötter leda henne till bilen och hennes blick går förbi makens sammanbitna ansikte och hon hör sin stämma säga i hög, iskall ton med distinkt uttal:

— Jag får be herrarna ursäkt. Men jag har ett arbete och jag råder inte över min tid.

Ha. Det var skönt att få slunga ut. Det utslungade mottages med dödstytnad, taktfull tystnad från vännens sida och hotfull från makens.

Och sedan sjunker ju fruns piedestal som om den varit ett dragspel. Hon säger sig: Jag har rätt! Men längre in säger hon sig: Det var inte sättet. Jag skulle kvittrat som en lärka, jag skulle ha blixtrat med ögonen — jag skulle i samma ögonblick jag lämnade kontoret och steg in i bilen blivit den lilla »hoppa», som man säger i Trötta Teodor och så vid hemkomsten blivit den gästfria värdinnan, som månat om sina hungriga gossar och vid kaffet den spirituella damen av värld och senare på dagen när vännen äntligen dragit sina färde den vita duvan Dyvekke, som bett sin vilde härskare om förlåtelse... Jag skulle sticka emellan och vara mor också ett slag, oavsett strumporna. Och så på morgonen vakna som självförsörjande, men i förbifarten »ge mina order till kokerskan».

Ingenting av allt detta gjorde frun. VERA v. KRÆMER.

B A L P Å S L O T T E T

KRONPRINSEN GER BAL FÖR SINA BARN OCH DERAS UMGÄNGE.

Iduns grundare Frithiof Hellberg skulle nog ha glatts om han sett hur hans initiativ med skildringar "Från samhällets höjder" utvecklats i våra dagar. Nu behöva vi inte längre tänka oss förloppet av och elegansen på en kunglig bal — fotografen ger oss den exakt. Och det har förunnats Idun att med kameran hjälp här ge sin läsekrets en bild av toalettelegansen på den bal, kronprinsparet lördagen den 26 november gav på Stockholms slott för kronprinsens barn och deras umgänge, 25 par ungdomar. Allt som allt var ett 70-tal personer gäster på balen, men av de kungliga närvar endast kronprinsfamiljen. Kl. 8.30 e. m. började dansen i Spegelsalen, som strålade i en stämningsfull belysning av levande ljus. Icke blott ljusen utan även de många stilklädningsarna förde tanken tillbaks till gångna tider — stilklädningsarna är tydligen säsongens stora "skri", som också framgår av de klädningar Idun presenterar i sitt bal- och dräktparadgalleri. Balens värdinna, kronprinsessan, bar emellertid en klädning av raka linjer, i vitt med pärlbroderi, och prinsessan Ingrid hade ljusgrön, pärlbroderad klädning, förmodligen en Parismodell hemförd från senaste resan. Stämningen var glad och otvungen på balen och jazzen trådades till kl. 1.30 f. m., då balen avblöstes — ett kungligt minne för många små söta balhjältinnor och balhjältar från Karlberg.

Ljusblått siden med silverblommor i en slät och strikt stilklädnings gjorde sig förträffligt på fröken Ellis Boström, dotter till svenske ministern i Washington Wollmar Boström och hans maka, f. Wennerberg.

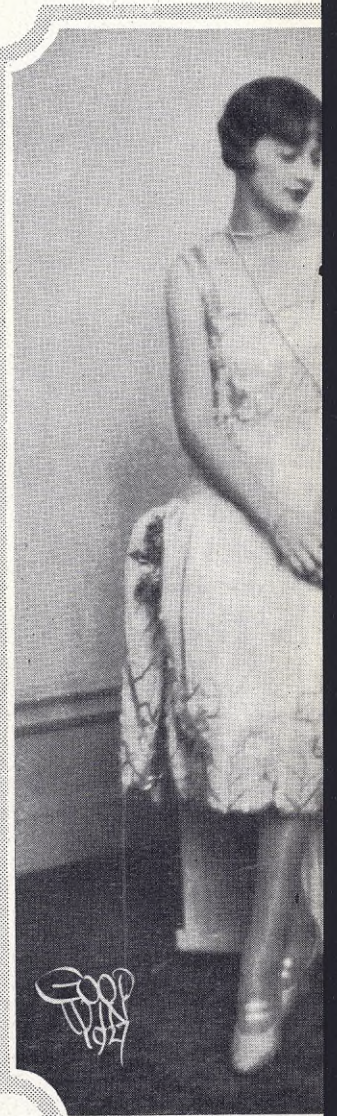
Fröken Margaretha d'Otrante, dotter till hertig Ch. d'Otrante och hans maka, f. Douglas, Elghammar, bar på kronprinsparets bal en förtjusande klädning i ljusgrönt siden med metallspetsar, utgången Fr. V. Tunborgs ateljé.

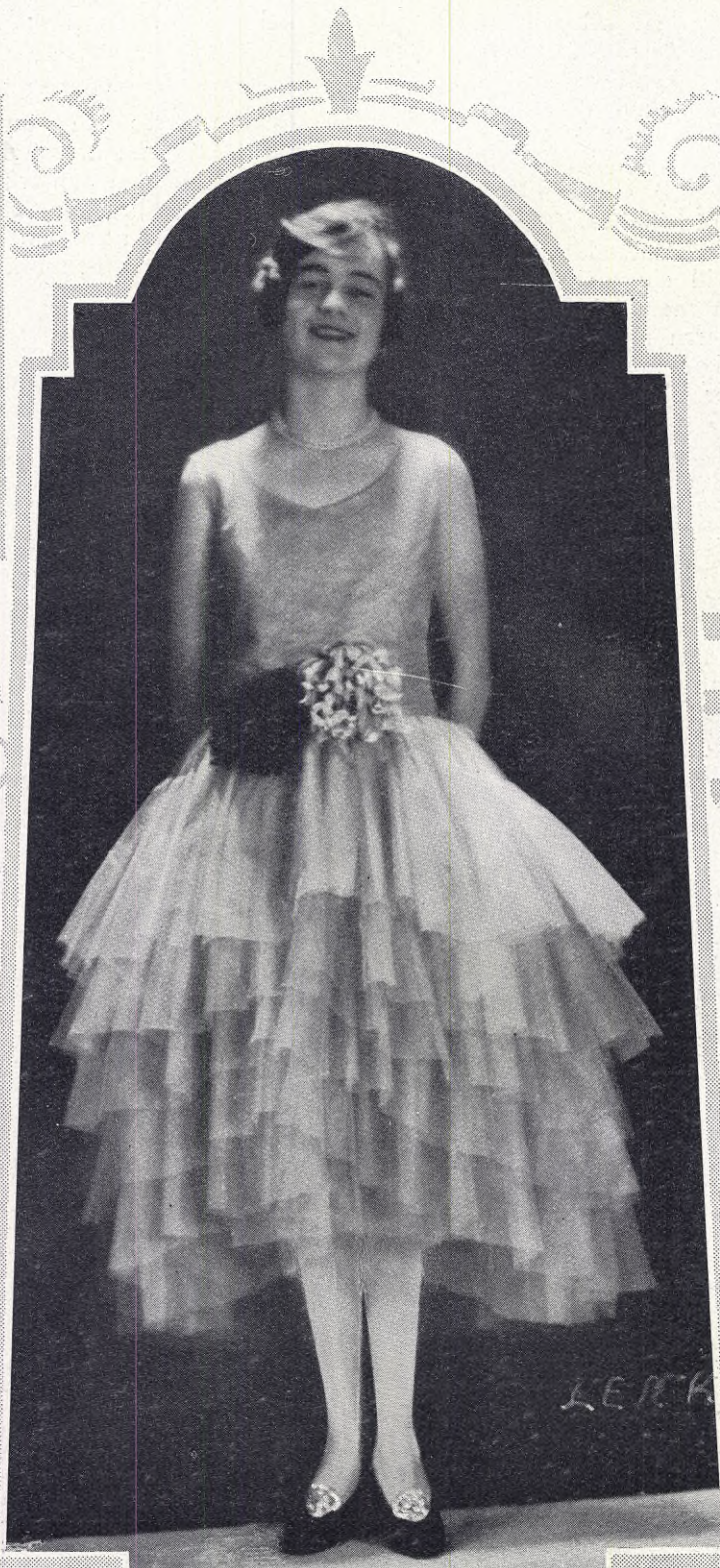
UNGA SOCIETETSDAMER PÅ S

EN FOTOGRAFISK TITT PÅ SÖTA UN

TVÅ lysande societetshändelser ha givit den senaste veckan färg och spänning för huvudstadens aristokratiska kretsar. På kronprinsparets bal lördagen den 26 nov. sågos 25 par lyckliga ungdomar ur kronprinsbarnens umgänge röra sig i slottets Spegelsal, unga damer ur societeten både här i Stockholm och från andra städer och trakter i landet och Karlbergskadetter. Några av de kvinnliga balgästerna ha haft vänligheten tillmötesgå Iduns begäran att låta fotografera sig i sina baltoaletter — de ses här och på sid. 1223. Den andra societetshändelsen var förlagd till Royals vinterträdgård, där en rad vackra unga damer, som även tillmötesgätt Idun med fotografier, ur Stockholms societet uppträdde som amatörmannekänger på Röda Stjärnans soaré inför en elegant publik med prinsessan Ingeborg i spetsen. Samtliga klädningar på mannekänguppvisningen voro från N. K:s Franska damskrädderi. Fotografierna från de båda evenemangen från Goodwins, Jagers och S. Lenkerts ateljéer.

Fru Maja Holterman, f. Berg, maka till konstnären Reinhold Holterman, tog sig förtjusande ut i mannekängparaden i en pärlbroderad stillklädning i starkt rosa taft från Jenny.

På kronprinsparets bal bar fröken Irma Amundson, dotter till generalmajor K. A. Amundson och hans maka, f. Millberg, Stora Frösunda, en graciös toalet i gul tyll, mot vilken den svarta blomman och svarta skor effektivt kontrasterade. Från Madame Alexs ateljé. (Sigrid Lenkert, foto.)

Fru Inga Grill, f. Lettström, maka till brandkapten Anders Grill, gjorde stor lycka som amatörmannekäng i en originell klädning av tyll och fjädersgarnityr från Chéruit. Lägg märke till den för vinterns mod så typiska ojämma kjollinjen. (Kamerabild Goodwin.)

Brokadrocken är en chic aftenkappa och slår alltså igenom även här hemma. Fru Inga Grill fresiade Röda Stjärnans damer med dess gyllene elegans.

SLOTTSBAL OCH DRÄKTPARAD

GDOMAR OCH VACKRA KLÄDNINGAR.

Klädning i ljusgrå crêpe Georgette med paljetbroderi och en utsökt cape i grå sammet och grå räv — från Patou — uppbars med grace på Röda Stjärnans mannekänguppvisning av fröken Gunilla Clason, dotter till byggnadsrådet I. G. Clason och hans maka, f. Petre.

En i linjer och material förnäm middagstolett i svartmönstrad mjuk guldlamé, buren av fröken Gunilla Clason. (Kamerabild Goodwin)

Av ljusgrön tyll har Madame Alex gjort en förjusande klädning till slottsbalen åt fröken Madeleine Sörensen, dotter till ryttmästare E. Sörensen och hans maka, f. Carleson.

Fröken Mary Henning, dotter till ryttmästare L. Henning och hans maka, f. grevinnan Falkenberg, Hälsingborg, bar på kronprinsparets bal en förnäm och linjevacker toalett i pastellblå crêpe Georgette. Från Madame Alex.

Vad vi drömde om . . .

(Forts. fr. sid. 1211.)

ske husarofficer, som var mitt sällskap: "Vilket kavalleriregemente tillhör han?" och fick till svar ett förvånat: "Kavalleriregemente?! why he's an infantry officer." Och under dagens lopp fick jag veta att i England fanns det framstående ryttarsportsmän av alla de slag. Där var hästsportsmannens kvalitet kanske i hög grad beroende av hurudan jaktryttre han var — ty the huntingfield är engelsmannens ridskola — men ingalunda av hans yrke i övrigt. Och då drömde jag, det minns jag som igår, "tänk om jag finge uppleva en sådan utveckling av ryttarskickligheten i Sverige att man finge se infanterister och civilister framgångsrikt tävla med våra kavalleriofficerare" — och denna dröm har förverkligats.

Och så drömde jag om att se Svenska hästaveln och hästsporten utvecklas därhän att vi finge ett Svenskt Derby och Kriterium och finge se svenska fullblod segra i Derbyt på Danska sidan Sundet. Och detta har gått i uppfyllelse.

Och så tänkte jag bilda ett A.-B. "Hörnan", som skulle köpa alla bättre hörntomter i Stockholm, och "ligga på dem" och tjäna en förmögenhet. Men jag var för timid att gå in på Intecknings Garanti A.-B:s kontor och tala med chefen, bankdirektör Palme, om saken.

Och så hade jag många musikaliska drömmar. Bl. a. i Wien när jag var där, att dansen skulle bli mera populär i Sverige och svenska folket i allmänhet till en början genom dansmusiken få mera intresse för rytm och musik än det hade. Detta har gått i uppfyllelse på visst och annat sätt än jag drömde, men det kanske i alla fall leder till vad jag hoppats.

Författarinnan och läkaren.

Författarinnan fru Frida Stéenhoff drömde om att få skriva:

Det förefaller mig bra svårt att uttrycka vad jag menar i koncisa ordalag när jag skall tala om vad jag drömde och längtade för 40 år sedan. Jag visste det inte själv, jag kände bara att jag ville ha utlopp för en undermedveten kraft, jag längtade omedvetet efter att få uttrycka tankar som ännu inte tagit form. Denna min halvt omedvetna framtidsdröm uppfylldes när jag fick tillfälle att skriva, då jag, så att säga, fick luft omkring mig. Och jag måste säga att jag skattar mig nöjd och lycklig med mitt liv i det avseendet, jag anser mig höra till dem som fått flera ungdomsdrömmar fyllda än grusade.

Vår första kvinnliga läkare dr: Karolina Widerström ägnade också sina drömmar åt kallet:

Vad skulle en ung medicine studerandes framtidsdrömmar röra sig omkring annat än arbetet som väntade. Jag var endast besjälad av önskan att göra nytta som läkare och som banbryterska för andra kvinnor som skulle följa i mina spår på studiebanan. — Naturligtvis gick jag som ungdomar i allmänhet också i diverse andra framtidsfunderingar men dessa kunna ju anses vara av mera underordnad betydelse.

Iduns jubileumsartikel.

(Forts. fr. sid. 1213.)

Stundom skrämde det en blomma som tänkte göra sig vacker efter Ormus föreskrift, så att »hennes växtträdar isades, den av Ormus givna purpursaften skiftade färg och blev svartblå, flera fina fibrer i blomman sprängdes och den förvandlades saft sprack ut över bladen i strimor utan ordning . . .» »Och så blev rosen» så ädelt skön så evigt och underbart skön, att betraktaren icke kunde nog uttömma sig i beskådning». Stundom skedde dessa förvandlingar ge-

En utmärkelse.

Ida von Schulzenheim.

Målarinnan Ida von Schulzenheim har av H. M. Konungen tilldelats "Litteris et Artibus".

Fröken v. Schulzenheim som är den enda nu levande målarinnan som fått denna utmärkelse, började 1878 sin konstnärsbana vid Akademien, erhöi där den kongl. medaljen och resestipendium, varefter studierna fortsattes i Paris för Julian och Dupré. Hon erövrade snart Mention honorable på Salongen och pris vid en hel del utställningar. I Chicago 1893 väckte hennes tavlor med motiv ur djurvärlden så mycket uppseende och erkännande att hon där erhöi medalj samtidigt med Zorn.

Vid sidan av målningen har fröken v. Schulzenheim under senare år verkat inom konsten närliggande områden och där omsatt sin skicklighet, säkra stilkänsla och konstnärliga erfarenhet till gagn för dem som syssla inom textil och hemslojd m. m. Gästriklands hemslojdsförening var hon med om att bilda och har sedan dess varit dess v. ordf. Vilken kännare hon är av gammal konst och allmogekultur därom vittna de samlingar av vackra föremål, riktiga museiskatter, som pryda hennes hem och atelier.

Under en del år utgav Ida von Schulzenheim tidskriften Konst, en synnerligen förnämlig publikation såväl till utstyrelse som innehåll, och sökte genom densamma väcka intresset för det sköna i färg och form, i hem och hantverk. Som en följd även härav får man räkna hennes inval i Eva Bonniersnämnden.

Ehuru själv hörande till de tidigt av lyckan och framgången gynnade, hade Ida v. Schulzenheim klar blick för de svårigheter som möta de kvinnliga konstnärinnorna, både i fråga om att kunna få utställa och få en saklig och rättvis kritik. Till gemensamt stöd och för att söka få erkännande och respekt åt ett allvarligt och målmedvetet arbete bildades föreningen Svenska Konstnärinnor, vars ordf. Ida v. Schulzenheim varit alltsen 1910. Hon har under denna tid fört fram föreningen till representativa utställningar både på utländsk botten och i hemlandet, det senaste deltagandet i den Svensk-engelska konstsalongen hos Liljevalchs är ju i färskt minne.

Till lyckönskan för denna nu erhållna utmärkelse fogas säkerligen från många håll en varm förhoppning om god fortsättning i arbetet.

E. H—n.

nom skräck, stundom hände det med djuren och människorna »att något oförklarligt intog dem ända till att le själva och deras naturs inre fågring sprack fram ut i förut okänt behag».

Ormus efterforskade den obekanta varelsen men träffade honom ej. »Han hade icke lämnat ett spår, icke vidtagit någon åtgärd, ej gjort någon handling själv. Men sakernas verkliga inre hade vaknat där han farit förbi. Allt vad Ormus kunde göra var att anteckna den obekante i sin stora bok under namnet Miss-tänkt person. Där står han så än.»

Lika litet som man bör övervärdera Ormus, bör man undervärdera honom eller ringakta hans makt. Han producerar skolreformer, försvarsanordningar, civil krigsberedskap, skatte- och försäkringssystem,

betänkanden. Han är bra på många vis, och outhärligt retfull när han tror sig om för mycket. Måste man välja mellan de båda herrarna? Är det nödvändigt att hylla en dualistisk världsförklaring? Jag måste säga att om man inte kan få stå väl hos dem bägge, då vill jag — hellre än att vara underhuggare åt Ormus — gömma mig vid väggkanten och vakta ut Ariman för att se vad som händer när »sakernas verkliga inre vaknar».

Detta med risk att också bli uppskriven som Misstänkt person.

När "stora världen" gjorde sitt inträde i pressen.

(Forts. fr. sid. 1215.)

Att E. W. blivit ledsn, gjorde mig ledsn, naturligtvis; men den saken reparerades och vi ha nu i många år varit goda vänner. Kanske håller hon inte heller själv så styvt på det »jordiska museet» mer. Men dråpligt i sitt slag blev samtalet jag i enrum fick med Johan Nordling, där han gav mig ett avgörande, om än rätt så spjuveraktigt besked om konsten att navigera i en tidning.

Det blev ingen sinekur precis att vara bokenmäslare i Idun. Redaktionen önskade att så många böcker som vore möjligt skulle bli behandlade. Nordling, som var bokälskare, fordrade vidare att tidningen skulle få två exemplar av varje bok, ett åt honom, ett åt recensenten. Men inte alla förlag funno sig i ukasen, böcker uteblevo, eller kommo bara i ett ex. och anmälan yrkades på i alla fall. Eller det hände att böcker faktiskt kommo i två ex., men inte blevo omnämnda ändå. Det var ju omöjligt för mig att hinna med allt, och detta till på köpet på två, högst tre spalters utrymme. Och så voro förlagen missbelättna. Jag kan dock inte minnas något trassel som ej reddes upp i godo med den godmodige Nordling; och yttrade jag ibland en bestämd önskan, fick jag alltid som jag ville. Jag trivdes utmärkt med mitt arbete, och jag tror att tvånget till stark koncentration när jag skrev, blev mig hälsosamt.

Under årens lopp tröttnar man dock på att vara kritiker, åtminstone är det min erfarenhet. Konflikten mellan ens önskan att vara sann och ens önskan att vara hovsam och hygglig — den som själv är författare känner ju till skapandets mödor och kan respektera dem, även där resultatet ej blivit vidare storartat — den konflikten är ofta besvärlig. Med åren blev man också grädden: en verklig, en entusiastmerande upplevelse i bokväg är allt mer sällsynt. Samtidigt blir man kanske snällare, man vet så mycket om det som gör ont eller väcker sorg, man mister den ungdomliga hänsynslöshet man kanske haft en gång. Är det inte ett rön de flesta gjort? (Människor, som bli elakare med åren vill jag inte ens tänka på.)

En bemärkt fransk kritiker berättade en gång för mig hur han fått ett romanmanuskript till genomläsning och jämte detta ett brev, ett förtjusande brev, rörande blygsamt, förtrollande älskvärt, och där absolut ärligt besked begärdes. Brevet var, som sagt, oemotståndligt; allt vad författaren där berättade om sig själv var bevakande. Men kritikern förhärdade sitt hjärta och svarade som han tyckte:

— Jag beklagar, men er roman är ett rent pekoral.

Jag frågade honom:

— Skulle ni sagt detsamma, om ni fått romanen redan tryckt?

— Nej, sade han, och det var just det

jag måste förebygga. En kritiker i det offentliga är nästan aldrig riktigt hederlig. På litet s. k. jesuitism leva vi alla: annars gick det inte. Ty offentliga blodbad är osmakliga.

Orden tåla att fundera på. Måhända har jag ibland levat på »litet s. k. jesuitism». Men det beror väl på att jag inte passar, eller inte kan anpassa mig i kritikerfacket. Tacksam för det förtroende Idun i så många år visat mig och inte mindre tacksam för allt det angenäma jag erfarit i kontakten med läsekretsen, är jag glad att nu vara ur det.

*

Sista punkten i kapitlet om min förbindelse med »damernas egen» berör en helt ny sida av dess historia.

Vem som kom upp med idén om Iduns kvinnoklubb, vet jag inte. I varje fall var det Iduns dåv. redaktör fru Ebba Theorin som ringde upp mig en dag och genast fick ett bestämt nej till frågan om jag skulle vilja bilda denna klubb och bli dess ledare. Men var Frithiof Hellberg i världen en konstnär i att kunna vara envis, kommer Ebba Theorin inte långt efter. Redaktionen hade för övrigt, sade hon, bara tänkt sig något som en liten syjunta på 20—30 damer, med litet högläsning, en eller annan diskussion, så där mera en familje. Jag ville inte vara otjänstaktig, och den 9 jan. 1924 ägde då under mitt ordförandeskap invigningssammankomsten rum i Konstnärhusets vid Smålandsgatan inte vidare hemtrevliga lokaler.

Men redan denna första kväll strömmade så mycket folk till, att många måste avisas. Redaktionen önskan att bilda en liten klubb för ensamma damer hade bönhörts över hövan. Det visade sig att idén inte blott var god, utan att här förelåg ett verkligt behov. Därmed blev ju saken också intressant och jag var nu glad att jag sagt ja.

Jag vet inte om det i klubben finns många damer kvar av dem, som först kommo med. En hel del, som mött fram blott av nyfikenhet, tröttnade snart och försvunno. Men anmälningarna ökade för var dag efter starten, lokalfrågan blev snart ett akut bekymmer, och det visade sig nödvändigt att dela upp klubben i två sektioner, vilket innebar att programmen alltid måste upprepas, ty bägge sektionerna måste ju ha

alldeles samma underhållning. Och detta gick ju inte alltid på trissor. Isynnerhet som klubben skulle vara billig — det var ett huvudvillkor — och den ekonomiska sidan alltså var klen.

De damer, vilka allt från början varit med och sedan förblivit trofasta habitueer, komma säkert väl ihåg den serie större och mindre förargligheter klubben fått genomlida — med så lätt humör som möjligt: det var korsdrag, och det var odrägliga garderobsförhållanden, dålig servering (ibland), trängsel o. s. v. Ibland voro programmen nog så svaga, särskilt första året musiken: ja, det visade sig faktiskt, att Idundamerna utgöra en förstående och långtifrån okritisk musikpublik, som man visst inte har rätt att bjuda något alltför amatörmässigt. Sedan klubben förvärvat fröken Alida Valentin som musikdirektör har något sådant dock aldrig mer kommit på fråga. Och i den lokal, som under senaste år älskvärt av A.-B. Vin- och Spritcentralen ställts till förfogande i dess personals lunchsalar, har äntligen nåtts den efterlängtrade känslan av hemtrevnad, med bra belysning, goda smörgåsar och utmärkt servering under värdinnans på platsen, fru Bomans, förträffliga tillsyn.

Uppriktigt sagt, jag tycker Idun med sin klubb — eller sina klubbar — realiserat en verkligt bra sak. En formation likt denna kan givetvis inte passa alla: många damer, som jag minns voro mycket roade i början, ha småningom försvunnit. Det är bara bra att gallringen gör sig själv. Ändamålet med det hela är så enkelt: att bereda två »utekvällar» i månaden åt damer, som av ett eller annat skäl känna behov av det, eller för vilka det rent av är ett nöje att under enkla former se litet medmänniskor omkring sig. Vad detta kan betyda för de verkligt — bokstavligen eller andligen — ensamma, förstår envar lätt.

I klubben kände inte alla varandra. Det kan också vara skönt. För min del känner jag ju där igen många ansikten numera som om de voro gamla vänner, men jag vet inte respektive damers namn, ingenting om deras yrken, privatliv o. s. v. Ingen annan vet mer, eller behöver veta mer. Inga fordringar finnas för inval. En enkel anmälan, och vem som helst är välkommen. Jag tror detta mycket bidragit till att ge stämningen av angenäm och vilsam

tvångsfrihet, som är just vad ledningen eftersträvat.

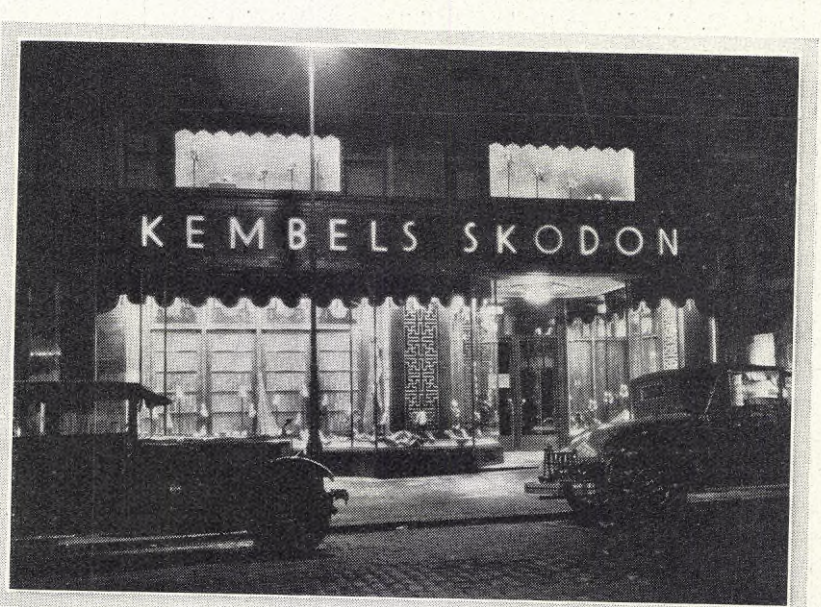
En vacker dag står väl klubbens hela historia i tidningen, baserad på det redan tryckta material som finns. Det blir många namn att nämna, åtskilliga av dem högt lysande, och en lång lista på givande, roande eller originella program. Jag vet att min egen merit i det hela var och småningom blev allt mer ringa och särskilt önskar jag här uttrycka min uppskattning av fru Eva Nybloms energi och uppslagsrikedom. Men det har för mig varit en stor tillfredsställelse — lönad sannerligen med tacksamhet högt över rättvisa mått! — att ha fått starta denna sammanslutning, fått hjälpa den att trampa ut barnskorna och bidra att ge den dess, enligt min tro, riktiga form och karaktär.

MARIKA STJERNSTEDT.

Myggor kring julgran.

(Forts. fr. sid. 1217.)

Ett underligt, ett sällsamt skådespel denna mäsas efter katolsk ritus som utgjorde avslutningen till vår julafton i främmande land! — Då vi vid halv 12-tiden begåvo oss nedåt staden funno vi redan hela dömeplazzen, den höga, breda trappan, som leder upp till templet, liksom kyrkans inre fyllda av en tätt packad menighet och därinne pågingo framme i högkoret förberedelserna till den stora kyrkliga högtidligheten. På en tronliknande upphöjning till vänster om högaltaret vilade på sin praktstol den höge prelat, som skulle leda akten. Under bönemummel, sång och orgelackompangemang ifördes han inför all menigheten en praktfull skrud, vars olika delar under vördnadsfulla ceremonier frambyros av de tjänande officianterna. På den fotsida vita spetsskjortan trädde en lilafärgad sammetskåpa med flera meter långt släp och ovanpå denna ytterligare en praktfull guldbroderad och ädelstensprydd mässhake av styvaste vita sidenbrokad. Slutligen utbyttes den röda sammetsbaretten mot en hög guldsirad mitra och en kräkla sattes i hans hand. Under tiden ordnades i ett av sidoskeppen en lång procession av korgossar i vita spetsskjortor och med tjocka brinnande vaxljus i händerna. Från den ljusstrålande grottan där bilderna av Josef och den guldkrönte Heliga Jungfrun vaka över det på

Fru Valborg Nyblom, erfaren och intresserad kännare av italienskt konsthantverk, har öppnat en vacker och smakfullt inredd italiensk bod på Malm-skullnadsgatan. Där kunna vi köpa venetianska glas, keramik av olika märken, sjalar med fransar som äro likt en dröm, snycken — med ett ord allt sådant som italiafararen med mycken möda brukar släpa hem till sitt land för att väcka de hemmasittandes avund. Nu kunna vi alla få de äkta italia-produkterna och till priser, som icke överstiga vad man betalar i Italien.

Alla stockholmare känna Kembels skor. Nu har Kembels fått en ny filial på Hamngatan och flyttat in i nya lokaler inredda med modern butiklyx i samstämda, diskreta färger. Skorna äro i alla fall det viktigaste och det finns ett fantastiskt stort urval av dem från praktiska sportskor och sådana för skolungdom till de mest eleganta för den kommande säsongen. Kembels vid Hamngatan kan nog ingen dam gå förbi, — åtminstone om hon skulle ha begivit sig ut för att köpa skor.

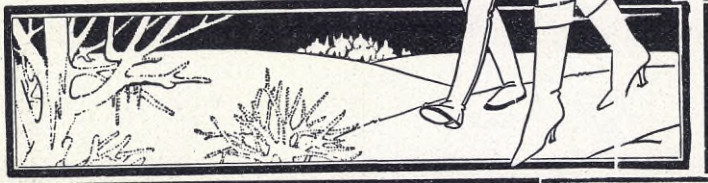
MANIOL

är det rätta medlet för hudens skydd och vård.

Hur lätt får man ej sönderspruckna händer under promenaden vintertid. Undvik detta genom att dagligen använda *Gahns Maniol*.

Gahns
Upsala

Kungl. Hovleverantör.

I över 300,000 svenska hem

användes nu

HEMETS KOKBOK

Utgiven av Fackskolan för huslig ekonomi i Uppsala

29:e uppl. Inb. i klotband 5: 80; i halvfrankt Norstedtsband 15: 50.

SVENSK HERRGÅRDSMAT

av AUGUSTA KATARINA BERGH, f. von Rosen

Inb. i klotband 5: —.

»Ett värdefullt tillskott till vår kulinariska litteratur».

P. A. Norstedt & Söners Förlag

Praktiska Nyheter!

SLOTTSSENAP

på hushållsglas i 3 storlekar.

KUNGS-ÄTTIKA

KUNGS-VINÄTTIKA

på karaffer.

Äro marknadens förnämsta fabriker.

Guldmedaljer 1924, 1927.

A.B. UPSALA ÄTTIKSFABRIK

ett hyende vilande Kristusbarnet frambars nu detta senare och lades på den höge prelatens framsträckta armar. Bakom korgosarna i sidogången ordnade sig prästernas procession och sist till tåget anslöt sig deras överhuvud under en lysande baldakin uppuren av stavbärare.

En körsång i vilken hela menigheten deltog steg brusande upp under de höga valven och just på tolvslaget satte sig processionen sakta i rörelse genom kyrkan, tågade ut genom de öppnade portarna och ordnade sig på loggian ovan den väldiga fritrappan med överste prelaten under tronhimmel och med »bambinon» på sina armar. Där nedanför vimlade hela torget av väldiga människomassor och i samma nu utbrast ett öronbedövande jubel. En militörkester uppstämde en dånande festmarsch och från torgets centrum mitt i den uppeldade människomassan brakade ett fyrverkeri löst, som med dundrande kanonkrevader, sprutande eldflammar, raketer och stjärnregn högt, högt mot den molntäckta natthimmeln fortgick under flera minuter och fyllde hela platsen, trappan, pellarhallen och kyrkan innanför med bolmande rök. Man måste med egna ögon ha bevittnat denna folkligt yra, nästan vilt frentiska extas, detta bokstavliga uppflammande av ett kritiklöst trosjubel inför undret, som blev givet till världens frälsning, för att rätt kunna göra sig en föreställning om en scen som denna mitt i den gamla medeltidsstadens mörkeromsvepta fann.

Då vi en stund senare efter strandvägscorson vände åter mot vårt klosterpensionat vid stadstullen, flammade redan de första blixarna över det mörka havet, som svalade och dånade i klipphålorna djupt nedan om våra fötter. Det blev ett julväder, vars like vi aldrig förr upplevat. Knappt hade vi hunnit inom våra små munkcellers skyddande murar, förrän orkanen bröt lös med ohejdat raseri: skyarnas alla slussar öppnades, stormvägornas fradga mötte slagregnets mot våra skallrande fönsterutor, ljungeldarna jagade varandra i oavbruten följd, och under himmelens, havets och jordens förenade dån invakade vi, förstummade och förbländade, den sena gryningen av vår första juldagsmorgon vid Amalfis ännu i går så inställsamt leende kust.

En natt i ormens tecken.

(Forts. fr. sid. 1219.)

om någon ringde på nattklockan sedan tolvslaget förklingat. Där var inte kundkretsen heller så fullflugen då det gällde att skaffa sig några extra droppar sprit. Men stockholmaren, den delen som det ligger för, har en otrolig förmåga att utnyttja möjligheterna i den vägen. Det dröjde länge innan min fröken kom att begripa att »det

IDUN

Mästern Samuelsgatan 45, Stockholm.

Grundlagd av Utgivare:

Frithiof Hellberg Beyron Carlsson

Redaktör:

Eva Nyblom

Redaktionen: ... Kl. 9—5 | Expeditionen: ... kl. 9—5
Norr 9803 | Norr 1602 — Norr 6147
Red. B. Carlsson kl. 1—3 | Annonskontoret: Norr 6147
Norr 402 | Annonschefen: 1646

Iduns annonspris:

Pr millimeter enkel spalt:

50 öre vid bred textspalt, | Lediga platser och plats-
40 öre vid smal textspalt, sökande 30 öre, pensionat,
Helmarg. 55: —, halvmarg. skol- och diverseannonser
30: — pr gång, 20 mm. hög. | 35 öre, minimipris 4: 20.

Iduns prenumerationspris:

Uppl. A.	Uppl. B.
Praktupplagan	Vanl. upplagan
Helt år	17: —
Halvt år	9: —
Kvartal	4: 50
Helt år	15: —
Halvt år	8: —
Kvartal	4: 25

- Steinway & Sons -

Lundholms Pianomagasin

Stockholm
Jakobsbergsgatan 39

Göteborg Malmö

SINGER

symaskin —
sommerskans bästa
hjälp.

På Julbordet

förekomma många anrättningar, som tillredda med

Reymersholms Kronolja

bliva både bättre och billigare, än då andra dyrbarare fettämnen användas. Baka julbrödet med Bryn julkälen i ... Reymersholms Flottyrkoka klenäterna i Kronolja med andra ord — använd till all matlagning

Reymersholms Kronolja

som finnes att tillgå hos de flesta av landets köpmän.

Pris i Sverige:

pr 1/4-litersburk ..... Kr. 0: 55
pr 1/2-litersburk ..... Kr. 1: 10
pr 1-litersburk ..... Kr. 2: —

Pris i Finland:

pr 1/4-litersburk... Fmk. 7: 50
pr 1/2-litersburk... Fmk. 12: —
pr 1-litersburk... Fmk. 22: —

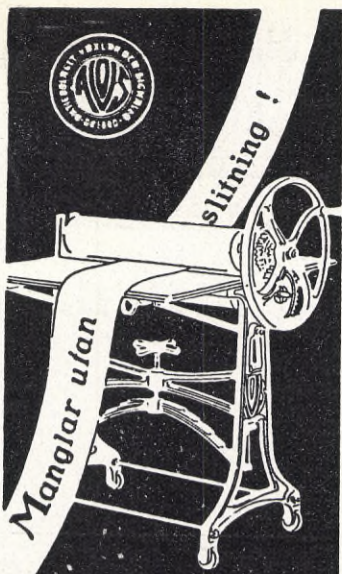
Hovmanicurlisten

JEANNE BOMANS

myrrhatinktur, crèmer och puder tillfredsställa de högsta anspråk.

Anv. av H. K. H. Prinsessan Ingeborg.

AVOS

är den idealiska mangeln för hushållet. Svenskt material och svenskt arbete, tyst och lätt gång, patentkonstruktion, som hindrar klädernas slitning — allt detta ställer Avos främst. Om ej Eder handlande för den, tillskriv

AVOS, Örebro. ☐

De, som börjat använda Schéels Radium-tvål, ha lärt sig inse vad som menas med rationell hudvård.

Schéels Radium-tvål

Innehåller radium-mineralet "Vikkit" Framtidens tvål Pris 1:-krone

Kontrollant: Fil. Dr N. Sahlbom.

„Cochlea“

pat. reg.n:r 28579. Världens bästa och finaste elektriska hörapparat. 1925 års modell försedd med reglering för 10-50 styrkegrader.

Begär prospekt och intyg. Malmö Bandage-Etablissement, Per Vejersgatan 9. Försäljare för Stockholm: Majorskan J. Petersohn. Rådmanngatan 9.

Tag Barnen Med Upp På N.K:s Barn-Tivoli

och låt dem åka i den granna karusellen, i rutschbanan och i den riktiga, elektriska bi en. Köp samtidigt julkappar däruppe. N. K. har *allt* att välja på.

A/B NORDISKA KOMPANIET

är en dam som svimmat härborta, skynda sig, kvickt som blixten, en flaska ådekelång», bara var svepskäl för att få sig en styrketår i ottekytan. Ibland var det kamfersprit eller nervdroppar som åstundades.

Alltså är det odisputabelt att nattjängstgöring på ett apotek i kungliga svenska huvudstaden är betydligt mera ansträngande än på ett litet abbetek i en avkrok av riktiga landet. Men icke förty kan den senare vara knivig nog att klara. Det är inte så gott för en stackare som tillbringat hela sitt liv innanför Stockholms tullar, att veta vad hon skall ta sig till när en bonddräng mitt i mörka natten bultar på och begär »lever och lungans pulver, men fort, för marra håller på å storkner!» Det kan också gälla »rika balsam» = Rigabalsam till en barnsängskvinna eller »nåt som stillar tarmvre». Det är ganska lätt gjort för en ung ömhjärtad farmaceut att i hjälpsamhetsivern råka in under kvacksalverilagen.

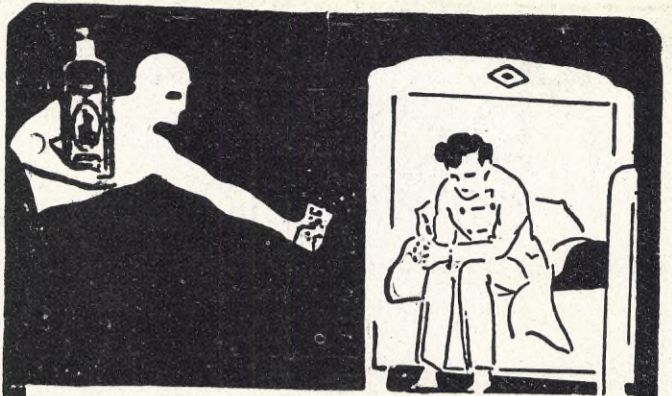
Det är heller inte så lätt att tillämpa de bestämmelser om sälja eller inte sälja, som numera äro gällande. Det finns det som farmaceuten är i sin fulla rätt att neka expediera nattetid, men hellre än att utsetta sig för kundens indignation tiger man och tillmötesgår hans flämtande »ett pulver för värk och sex vatten för det är en som är så förskräckligt sjuk så!» Det kan ju vara en febersjuk som törstar och alls inte de traditionella groggande herrarna. THUJA.

Böcker för barn och ungdom.

I DE SERIER STANDARDBÖCKER, som nu givas ut från Norstedts, Bonniers och Åhlén & Åkerlunds förlag, finnas åtskilliga, som varmt kunna rekommenderas åt barn och ungdom. I Norstedts serie så t. ex. ej mindre än 6 delar *Andersens sagor* (illustrerade av Louis Moe), *Münchhausen* (illustrerad av Doré), Alex. Dumas *De tre musketörerna*, *Björnsöns folklivsberättelser* och *Tegnér's lyriska dikter*, alla utmärkt smakfullt inbundna (pris per del 2 kr., i halvfr. band 3:25 kr.). Från Bonniers kunna nämnas *A. M. Lenngrens dikter*, *Fredrika Bremers Grannarna*, *Blanches berättelser* (2 band) och *Runebergs Älgskyttarna* och *Fänrik Stål* (klotband 2:50 kr., skinnband 3:75 kr.). Tänk, att i stället för den katekesformiga, snusbruna Fänrik Stålsupplagan få i sin hand en riktigt vacker bok, ja, lika fin som fars och mors bästa böcker! Och hos Åhlén & Åkerlund slutligen *Grimms* och *Andersens sagor*, båda delarna med färglagda bilder, som särskilt torde tilltala barn, Melanders *Smugglarna*, åtskilliga av *Gustaf Jansons* böcker samt — för mera mogen ungdom — Lindbloms *Afrikanska strövtåg*.

Kanske är sagoområdet allra rikligast representerat i julens bokmassa för barn. Och vi ha dock förut så mycket verkligt förstklassigt och av barnen högt uppskattat på detta område! Jag tänker exempelvis på sagosamlingarna i *Sagabiblioteket*, nästan varje år sönderlästa i det bibliotek jag har om hand, på de gamla äkta folksagosamlingar vi äga, på Gurli Linders *Svenska folksagor*, också de högt älskade av barnen. — Att här behandla det 20-tal sagosamlingar, som nu kommit ut, kan ej bli tal om, utan jag måste nöja mig med att nämna dem, som enligt min mening höja sig över mängden.

Abu-Sir och *Abu-Kir* är namnet på en samling österländska sagor, taktfullt och skickligt berättade av en på området känd och uppskattad förmåga, Louise Zegolson. (Folksk. Barntidn. förlag.) De torde närmast lämpa sig för 8-10-åringar. — Jeanna Oterdahls nya sagosamling, *Prinsessorna och nar-*

Känner Ni Er bakom?

Tag då ett glas FRUKTSALT-SAMARIN

det upplivar livsandarna och sätter fart i kroppen, emedan **Fruksalt-Samarin** effektivt uppfriklar och renar blodet, befriar magen och tarmarna från otjänliga ämnen, utdriver den skadliga urinsyran, gifter som måste rensas bort.

Med **Fruksalt-Samarin** avlägsnar Ni grundorsaken till underminerad hälsa. Det ger vigör och sätter Er i god form.

Pris pr fl. 2.50 som räcker till 50 glas Samarins hälsovatten. Säljes å Apotek, i Drogh, Kemikalie-, Speceri- och Diverseaffärer m. fl. CEDERROTHS TEKNISKA FABRIK, STOCKHOLM

TAKYSERA EDER TILL JULEN.

Nu är slutet av året här med sina helger och sina bjudningar och fester, då varje dam bör visa sig i hela sin charm. För att göra detta får hon icke ha ett enda överflödigt hår eller fjun i ansiktet, på armarna, i nacken eller genom de florstunna silkesstrumporna. Men rakkniven irriterar huden och kvarlämnar svarta prickar samt stimulerar hårväxten. De vanliga hårborttagningsmedlen äro oftast komplicerade och illaluktande.

Tag därför helt enkelt litet Taky, en parfymerad creme, som användes så som den kommer ut ur tuben, och på ett ögonblick blir Ni befriad från allt överflödigt hår varhelst Ni önskar. Taky är ofarlig och ekonomisk samt gör huden vit och len utan en enda svart prick. En mängd läkare rekommendera Taky och använda den i sin praktik, det bästa beviset för dess överlägsenhet. Om Ni vill vara oklanderlig till julens fester, bör Ni takysera Eder.

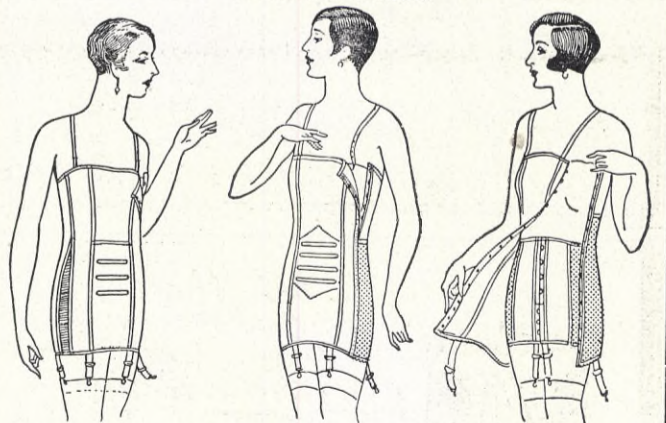
Den patenterade TAKY-cremen tillverkas i Paris och försäljes i Sverige i samtliga förstklassiga parfym-, sjukvårds- och kemikalieaffärer till kr. 2:— pr tub. Endast en storlek, den i förhållande till priset största och fördelaktigaste.

Generalagentur för Sverige: AKTIEBOLAGET PARFYMERI R. BARLACH, STOCKHOLM I. ☐

Begär vår julkatalog.

Använd CORSELETTER

som förlänar figuren den graciösa ungdomliga linje som fordras för det nuvarande modet.

N:o 2892. Corselette av rosa bomullsbrokad, resår över höften och fjädrar på tvären fram. Knäppes i sidan. 2 par strumpeband. Kr. 8:50.	N:o 5742. Corselette av blommig silkesbrokad, resår över höften och fjädrar på tvären fram. 2 par strumpeband. Kr. 12:—.	N:o 9076. Corselette lämplig för korpulenta damer. Rosa dräll, resårinfällningar i sidorna. Invändig maggördel med planschett. 2 par strumpeband. Kr. 18:—.
Samma modell i dräll Kr. 6:50.	Samma modell av randig satin Kr. 12:—.	Samma modell i stadig dräll Kr. 22:50.

Drottningg. 57, Stockholm.

Butterick's
MÖNSTERAFFÄR

Norr 14 10.
R. T. 17 26.

Till landsorten mot postf.

ÖSTLIND & ALMQUIST
Flyglar, Pianon & Orglar
Kungl. Hovlev.

A-B FÖRENADE PIANO- & ORGELFABRIKER
GÖTEBORG

NYHETER!

UR PORTFÖLJEN
Randanteckningar, brevstudier och analyser.
Häft 5: 50, halvfr. band 10: —.

IOAN NASJIOIN
COR ARDENS
Biografisk studie över Leo Tolstoj. Översatt från författarens ryska manuskript av E. Weer.
Häft. 9: 50, halvfr. band 17: —.

ANE RANDEL
FYND OCH FUNDERINGAR
Kulturhistoriska miniatyrer.
Häft. 4: 75.

J. HUIZINGA
UR MEDELTIDENS HÖST
Studier över 1300- och 1400-talens levnadsstil och tankeformer i Frankrike och Nederländerna. Bemyndigad översättning från holländska originalens andra upplaga av Hans Reuter-crona.
Häft. 11: 25, halvfr. band 18: 75.

C. E. FRITZES BOKFÖRLAGS AKTIEBOLAG

Ett hygieniskt villkor

är det förvisso, att man efter tvättning eller dusch har en bra handduk att torka sig med. Den handduk, som fyller detta berättigade krav är

Wallners Allmogedräll,

ty denna blir efter ett par bykningar med lätt mangling mjuk som sämskskin, men ändå fast, froterar huden utan att överreta huderverna samt uppsuger vattnet fortare, bättre och i avsevärt större mängd, än varje annan handduk. Lär Er känna denna vara genom att tillskriva oss, då vi gratis och utan varje köptvång tillsända Eder vår ill. katalog jämte kvalitetsprov.

Gynna våra ombud, som sälja denna s. v. s. ett stort sortiment av alla andra förstklassiga Linnevävnader, Lakans- och Örngottsvävnader m. m.

WALLNERS HELSINGELINNE-INDUSTRI

Inneh. Ferd. Wallner HUDIKSVALL

Vad varje kvinna vet

är att Drott är garant märket på eleganta, välgjorda och billiga armbandsur. Ankarverk, 15 rubiner, 14 och 18 karat, mångfaldiga boettformer, konstnärligt ciserade, från kr. 59: —. Drott armbandsuren finnas också i guldbelagda boetter, 10 års garanti, moaré eller fjäderande armband från kr. 39: —.

Bese prov hos urmakare!

GIV HENNE ETT DROTT-UR!

Halla!
Vid smittofara
Formamint

det beprövade mun- o. halsdesinfektionsmedlet.

Tag det överallt, där många människor komma tillsammans, i förkylningstider, vid influensa och katarrer, hosta och heshet, vid halsirritation hos rökare och talare o. s. v. Fås på alla apotek, i färg- & kem. affärer i glas à 50 tabl. (Kr. 1:75) och i rör à 20 tabl. (Kr. 0:80).

Formamintprov o. broschyr gratis från
A.-B. Sanatogen, Kungsgatan 59, Stockholm I, Tel. 12195.

ren, som präglas av samma etiska grundstämning, samma nobla uppfattning och djupa förståelse av barnnaturen som hennes produktion i allmänhet, torde ej behöva någon som helst rekommendation. (Folksk. Barntidn. förlag.) — Någon sådan torde också vara onödig i fråga om Anna Wahlenbergs sagbok *Kung Puttelutt* och *Lata Lena*. (Bonniers förlag.) Denna förf:nas böcker höra till de sönderlästa i biblioteken — Av sagorna i *Brudkronan* av Gertrud Areskog (Sv. kyrk. diakonistyrrelse) har ett flertal varit synliga i Svenska Dagbladets barnbilaga. Över dem vilar i det stora hela ett drag av godmodighet och humor, som jämte illustrationerna gör, att 8—9-åringar säkert sentera dem. — I *Guldäppeln på silverträd* av Alfred Smedberg (J. A. Lindblads förlag) stå sagorna och visorna på en låg nivå, under det att flera av verklighetsskildringarna och minnena från den egna barndomen ha värde. — *Stygga barn och snälla* av Stina Bergman (Bonniers förlag) är en samling sagor och berättelser, trevligt och väl skrivna. Skada blott, att en sådan saga som *Den illa gör, han illa far* kommit med. Denna berättelse handlar om hur en ond drottning bortföres till helvetet av djävulen. Berättelsen vimlar av sådana uttryck som "det var fan, sa fan". Den bestraffande ironi, som säkerligen ligger på botten av sagan, är alldeles ogripbar för barnen. — Om de tre kända och uppskattade julkalendrarna *Fågel blå*, *Guldslottet* och *Tomtar och troll* är intet annat än gott att säga. *Tomtar och troll* (Åhlén & Åkerlunds förlag) har en allvarigare prägel än annars. Vad illustrationerna av Norelius beträffar, är det väl fråga om huruvida han åtminstone i fråga om vissa bidrag är tillräckligt begriplig för barnen. Man saknar Tenggren — för att icke tala om Bauer. *Fågel blå* är stilrent hållen i julens tecken och har vackra och intressanta originalteckningar av exempelvis Nerman, B. Ellström och Ruth Milles. Titelplanschen av Nerman är bedärande. Bland bidragen i *Guldslottet* (Folksk. Barntidn. förlag) fäster man sig särskilt vid Helge Beskow-Heerbergers roliga och friskt naturliga berättelse *Einar rymmer*. Edv. Berggrens illustrationer representera i denna bok — såsom alltid för resten — en hög standard.

Såsom en glad överraskning komma ett par nya svenska flickböcker. Den ena är Birgit Langes *Karl Peters Ann-Mari*. (Almquist och Wiksell.) Det är en i hög grad lovande debut. Frisk, naturlig, fängslande äger boken just de egenskaper, som göra den till en älsklings- och omläsningsbok för 10—13-åringar, flickor och gossar. Därtill kommer, att den ej blott språkligt sett tillfredsställer ganska stora anspråk, utan att den också etiskt sett står ovanligt högt. — En verkligt bra och rolig flickbok är *Malin Burmans sommarferier* av Signe Lindegren. (Bonniers förlag.) Det är en flickbok av ny typ. I den skildras huru en sjuuttonåring, som finner sig stå på bar backe, använder ferierna mellan 7:e och 8:e klassen till att arbeta i en fabrik. De rön och erfarenheter hon därunder gör äro verkligt intressanta, och boken är rent av spännande. — Såväl *I Rosengård* som *Flickornas julbok* stå på det högre plan de sista åren representerat, om också få bidrag i dem äro ägnade att göra djupare intryck. Bland de berättelser man särskilt fäster sig vid är Vera v. Krämers *Choklad med färska bullar* och *Starkodder* av Elis. Kuylenstierna-Wenster (Flickornas julbok). Men varför skola, såsom i sistnämnda berättelse, barnens föräldrar vara så rysansvärta rika? Goda bidrag i *I Rosengården* utgöra Maria Olofssons och Jörgen Blocks berättelser. — Svensk lärartidnings förlag har gjort mycket klokt i att med Sagasamlingen införliva en av barnen så uppskattad bok som *Det var då* av Ebba Nordenadler, fortsättning på *I Tomteboda prästgård*. Det

**BLOMSTER-
hälsningar**

Kungl. Hovleverantör

över hela jorden.

Beställningar å blommor ombesörjes kostnadsfritt under garanti för omsorgsfullt utförande å alla platser av

VASA BLOMSTERHANDEL
GUSTAF EKMAN,
GÖTEBORG.

Telefoner 10365, 4314. Telegr. Vasa.

Medlem av Föreningen för blomsterbeställningsförmedling samt de internationella organisationerna F. T. D. U. S. A. samt B—V i Tyskland 6000 medlemmar

Säg det med Blommor!

**Mamma har
kommit hem**

med ett par vackra
Oscaria-skor
för den minste.

Oscaria

Stockholm, Göteborg,
Malmö, Norrköping,
Hälsingborg, Gefle
m. fl. platser.

Flyglar - Pianon

 **Bechstein
Aug. Förster
Aug. Roth
Lauberger & Gloss**

Billigaste priser och bästa avb.-villkor.
Edert gamla tages i byte.
Illustrationer o. pris gratis på begäran.
A.-B. J. A. Fogelqvists Musikhandel,
Norrköping.

God hemkultur

Liljeholmens ljus
i Liljeholmens
**Carl Malmsten-
STAKAR**

LILJEHOLMENS STEARIN-
FABRIKS AKTIEBOLAG

HOSTOL
OÖVERTRÄFFAD BRÖSTKARAMELL.
H. M. DROTTNINGENS HOVLEVERANTÖR
Sockerbageri-Aktieb. Emil, Sthlm.

Finnes i alla välsort. affärer i hela landet.

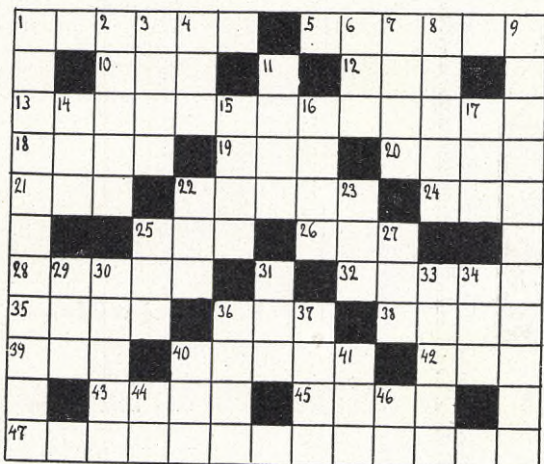
var då förekommer i Saga-serien under titeln *Hemma hos far*, och dess värde höjes betydligt genom Aina Masolles teckningar.

*

Just i recensionens sista ögonblick faller i mina händer en bok, som i ett nu förvandlar den gråa och dystra novemberdagen till en strålände sommardag med blå luft och ljuvlig blomsterdoft. Det är Elsa Beskows nya bilderbok, *Årets saga*, som åstadkommit det undret. Det har varit en fröjd att vara med om det jubel den boken framkallat ej blott bland småbarnen utan bland tonåringarna! Måtte *Årets Saga* ej stanna i de rika barnens värld — för dess pris (4:50) kan ej kallas högt. Alldeles särskilt ha de förtjusande tavlorna en uppgift att fylla i fråga om alla de snusbruna eller gråa skolväggarna i vårt långa land.

MARIE LOUISE GAGNER.

Kryssordstävlan i n:r 49.

Vågräta ord: 1. Tyglar man med. 5. I herrskon. 10. Går ut i Rhen. 12. Är den som har mer än nog. 13. Person med omfattande musikalisk utbildning. 18. Fett. 19. Bjudningsterm. 20. Något uppdyktat, event. flicknamn. 21. Enligt Eddan den bästa läkaren. 22. Besittare. 24. Röstanordning. 25. Mynt. 26. Underhåll. 28. Mindre vanligt främmande ord för vaken. 32. Skall en förelagd uppgift. 35. Räknar man med i U. S. A. 36. Frambringas i luren. 38. Liggplats. 39. Tandens på berg. 40. Kläder vägen. 42. Användes till kärll. 43. Voro gifta med asynjor. 45. Stad och växtsamhälle. 47. Dukar Anna i dagarna.

Lodräta ord: 1. Småländsk höjd. 2. Bo i Dalom. 3. Biflod till Rhen. 4. Papper. 6. Äro vårt lands huvuddelar. 7. Fjärrtalare. 8. Från c till c. 9. Förlamad. 11. Bekant för något lutande. 14. Ligger i Schweiz. 15. Namn på statschef i ett par forna republiker. 16. Sällan förekommande. 17. Har synålen. 22. Baljväxt. 23. Enligt. 25. Maskros. 27. Långsamhet. 29. Biblisk kvinna och författarinnesignatur. 30. Pjäsa av Strindberg. 31. Tillfälligt innehavande. 33. Skillnad mellan debet och kredit. 34. Hälsningsformel hos romarna. 36. Förnäm herre. 37. Förr ljusmaterial. 40. Sångare. 41. Lever lebe-mannen i. 44. Tenn. 46. Nära marken.

Vid uppgiftens lösande kunna orden uppräknas, eller också inskrivas bokstäverna i resp. rutor på den ur tidningen klippta bilden eller på en ritad kopia av denna. I varje lösning, som skall vara insänd inom 14 dagar efter numrets datering, skall läggas ett 15-öres frimärke och summan av de insända märkena delas som extrapris mellan de bägge pristagarna förutom redaktionens pris på 5 kronor vardera. Kuvretet märkes "Kryssordstävlan 49."

Lösning.

Kryssordstävlan i n:r 44.

Vågräta ord: 1. Karlavagnen. 7. Ana. 8. Yla. 9. Piska. 11. Ömsat. 13. Anka. 15. Aska. 16. Mjäll. 20. Spenamn. 23. Loj. 24. Tid. 25. Åbo. 26. Ögon-del. 30. Annam. 32. Färg. 34. Åror. 37. Öring. 38. Onera. 39. Dag. 40. Lat. 41. Drivhusväxt.

Lodräta ord: 1. Kapa. 2. Aning. 3. Rask. 4. Nyss. 5. Elakt. 6. Nata. 10. Kamp. 12. Malm. 14. Väinina. 17. Jeton. 18. Ladda. 19. Flå. 20. Sjö. 21. Nål. 22. Rom. 27. Gagn. 28. Emån. 29. Kärar. 31. Borax. 32. Född. 33. Rigi. 35. Relä. 36. Ratt.

Prisen — vartdera uppgående till kr. 16:45 — tillfalla Ida Håkansson, Vilohemmet Strandgården, Alingsås, och Thyra Andersson, Vretgränd 18, Uppsala.

Rebusen i n:r 44

handlade om försvaret; den rätta tydningen är: Ej så få av våra gamla ärorika regementen hava nu blivit upplösta. Här vunnos belöningarna — kr. 12:95 — av Majken Seger, Karlskrona, och Inessa Skoglund, Frejagatan 12, Mölndal.

Handskar på händerna — men ansiktet...?

Det är ännu ömtaligare! Giv därför Eder hy ett osynligt skydd mot kölden genom behandling med F. Pauli's äkta Liljemjolk-Creme, som fullständigt absorberas utan att efterlämna fettglans. Undvik att få hyn spröd, torr eller gråaktig av vinterkylan — gör den i stället smidig och vackert matt genom regelbunden användning av

F. Pauli's äkta Liljemjolk-Crème

Observera! F. Pauli's äkta Liljemjolk-Creme med blå etikett (överfet) är en utmärkt creme att använda i sträng kyla.

IDUNS JUBILEUMSNUMMER

(Julnummer)

Pris Kr. 3: —

nu utkommet.

Pris Kr. 3: —

Gratis till alla prenumeranter.

Finnes hos alla bokhandlare eller direkt från IDUNS EXP., STOCKHOLM

En nyhet för alla kulturintresserade!

AV KALMAR TRYCKERI AKTIEBOLAG HAR UTGIVITS ETT för alla, som äro intresserade av vår gamla kyrkokultur, höginträsant verk: *ÖLANDS KYRKOR FÖRR OCH NU*, ett enastående arbete från en försvunnen, märklig epok i våra kyrkors historia. Boken, som är i stor oktav, är tryckt på matt, tonfärgat papper, i 800 exemplar och kostar endast 4 kr. 75 öre fraktfritt mot postförskott. Bibliofilupplagan, tryckt i 200 nummerade, i halvfranskt band bundna, exemplar kosta 10 kr. fraktfritt mot postförskott. Vid rekvisition av minst 5 ex. lämnas 20 proc. rabatt.

Rekvisitioner riktas till

Kalmar Tryckeri A.-B., Kalmar.

Iduns korrespondensklubb.

Bildad kvinnlig kontorist i medelåldern, varmhjärtad och gladlynt, söker härmed kontakt med likasinnad kvinnlig för tankeutbyte och vänskap.

"Ensam göteborgska.

IDUNS SKÖNHETSINSTITUT

Rynkor i förtid.

N:r 95. 1) Snälla Fru Skönhetsdoktor, vad skall jag göra att få bort veck som går under från hakan upp mot kinden?

2) Är det bra att rengöra ansiktet med olivolja. Mycket tacksam för svar. *Britta 34 år.*

Svar: 1) Tvätta först ansiktet på aftonen med varmt vatten och god tvål och torka det väl. Därefter masserar ni in någon fin hudcrème med en roterande rörelse med fingertopparna över vecken nedifrån och uppåt; sedan sätter ni flatsidorna av händerna under hakan och för dem uppåt över kinderna mot örönen flera gånger och till sist blåser ni upp kinderna och klappar över vecken med små tämligen hårda slag även nedifrån och uppåt.

Med ihärdighet mildras vecken efter någon tid, men det gäller att aldrig någon dag försumma behandlingen.

2) Endast i det fall att ni ej tål vanlig vattentvättning bör ni ta till olivolja. För någon gång då huden särskilt varit utsatt för damm och smuts är olivolja ett gott rengöringsmedel före den vanliga tvättningen.

Glanslöst hår.

N:r 96. Mitt hår, som varit vackert blont, börjar bli mörkare och förlora glansen. Finns det något som friskar upp både glans och färg?

Svar: Ni kan försöka med följande medel, som gör håret både ljusare och glansigare efter en tids behandling: 1 del flytande honung och 1 del finskuren rabarberstjälk läggs att draga i 3 delar vitt vin. Låt det stå i ett dygn, sila från rabarber och tinkturen är färdig att använda. Hela håret, som måste vara rent, fuktas med vätskan, vilken väl inmasseras i hårbotten, varefter håret får torka. Denna behandling upprepas en gång i veckan eller oftare om man så finner lämpligt. Daglig borstning av håret må ej försummas.

Munsår.

N:r 97. Kära Idun, giv mig ett gott råd hur jag skall undvika att allt som oftast få en blemma på läppen. Det är så hemskt förgärligt att uppträda vanständig, när man skall delta i något nöje bland annan ungdom. *E. 20 år.*

Svar: Er åkomma tyder på att magen inte fungerar som den

skall. Det skulle ej skada att genomgå en Karlsbaderkur på sex veckor. Köp en burk Karlsbadersalt på apoteket. Därav tar ni det å burken föreskrivna måttet i ett glas vatten varje morgon på fastande mage. — När ni känner att ett munsår är i antågande, skall ni oupphörligt fukta det brännande stället med eau de cologne. Då händer att blemman torkar bort. Ett annat sätt är att fukta en bit alun och stryka över blemman upprepade gånger.

Fet och skinande hud.

N:r 98. Snälla Skönhetsdoktor, vad skall jag göra med min hy, som alltid är skinande fet. Puder hjälper inte och jag begagnar ej fet hudcrème. *Blanka.*

Svar: Tvätta ansiktet varje afton med varmt vatten (gärna tillsatt med litet borax) och god tvål. Gnid sedan in ansiktet med en blandning av 2 delar citronsaft och 1 del rosenvatten. På morgonen behöver ni endast tvätta ögon, näsborrar och mun och sedan om ni vill lätt pudra huden.

Som en dans i rosen-
sengård är det, när
luften är fylld av
doften från

»4711».

Flaskor i olika prislägen: exempelvis
Kr. 1:—, 1:25, 2:—, 2:50, 3:25 och 4:75.

Korgflätade och slipade flaskor upp till
Kr. 48:— pr flaska.

Tillbakavisa efterrapningarna.

No. 4711. Eau de
Cologne

Ärr.

N:r 99. Har i pannan ett ärr som lyser skarpt vitt mot den övriga huden. Vad kan jag stryka på för att få det att synas mindre? Har försökt med puder, men det fäster ej just på ärr!

Eva.

Svar: Det enda sättet att dölja ärr är att bestryka det med smink i samma färg som den omgivande huden och sedan pudra över det.

Fru Skönhetsdoktor.

Där ligger något under,

att
PARADISMADRASSERNA
vunnit en så stor framgång. Förklaringen är den att allt stoppmaterial sorteras, renas och decifineras å egna moderna specialfabriker.

Paradismärket står därför i en klass för sig.
Tillverkas av:
J. Svensson & Bourghardt
GÖTEBORG.
Fjädrrenseri, Tagelspinneri, Täckfabrik.
Erh. i varje möbel- & sängklädersaffär.

Scen
och Film

Julia Claussen har varit hemma på visit från U. S. A. Och kanske gick man med en viss skepsis att höra henne på Operan — Metropolitan brukar slita rösterna och fru Claussen har en lång sängarbana bakom sig. Men fru Claussen kom alla tvivel på skam. Sällan ha vi hört en mera glänsande Amneris, i varje fall icke på Stockholmsoperan. Det var en prakt och intensitet i stämman såväl på höjden som i djupet, det var en sängkonst av dyperlig klass och det var en dramatisk fullödighet i föredraget, som omöjligt kunde föranleda till stum njutning i salongen — blaserade operahabituéer sågos till och med falla in i de spontana applåderna och bravoropen för öppen ridå. Tack vare fru Claussen blev Aidas 300:de uppförande på vår operascen en glanskväll, som lyfte sinnet och göms i minnet.

"Trötte Teodor" får minsann inte vara trött, utan det är att för fulla muggar sprattla igenom en fars så långt ifrån trött att den i stället är det piggeste och rutschigaste man gärna kan tänka sig. Vansinniga och otroliga förvecklingar naturligtvis, men annars vore det ju inte fars. Och man kan inte låta bli att skratta, så kvällen har sina behag i sällskap med "Trötte Teodor". Folkteaterns ensemble går med liv och lust i elden för Trötte Teodor, intet fattas i fart och gott humör. Wald. Dalqvist har sitt grepp om publiken, hans maka är pigg och sötare än någonsin och

hr Nils Jacobsson vinner välförtjänt victoria med en intelligent utformad magistertyp.

*

Repertoaren på våra teatrar och biografer sysslar just nu med livet och dess problem: på Dramatiska teatern ger man Livet en dröm, på Blancheteatern Livets gång, och Röda kvarns senaste har döpts till *Livets spegel*. Filmen handlar om en kvinna, som för att rädda sin far från ruin ställes inför valet att antingen enligt faderns önskan gifta sig med en förmögen och naturligtvis högst osympatisk man eller att själv skapa sig ett namn som sångerska och därigenom vinna ära och rikedom. Lyckligtvis uppträder en trollkarl med en märkvärdig kristallkula, som speglar det liv hon i bägge fallen skulle få genomlida. Flickan har emellertid tur, ty sedan faderns ekonomi på annat sätt ordnats öppnar sig en tredje och — man får väl hoppas det — lyckligare utväg: hon skänker sin hand åt den som redan erövat hennes hjärta. Gloria Swanson, huvudrollens framställarinna, glänste som en stor stjärna över andra medelmåttiga. För hennes skull kan filmen ses.

E. N. & Co.

Forsbergs Elvira.

(Forts. fr. sid. 1221.)

kommo med sina tvåöringar och begärde ett öres kola kunde i stället få en jättelik strut med de härligaste kaksmulor, och de gamla damerna på stiftelsen lyste upp sin tillvaro med tätt återkommande kaffeorgier på rummen tack vare Elvira system att realisera det gamla wienerbrödet, som så väl kunde färskas upp, men som förut mestadels fått gå i avskrädestunnorna.

Ingen kunde mera sola sig i denna tingens utveckling än Elvira själv, och denna tillfredsställelse fyllde henne så helt att hon aldrig kom sig för att tala om någon löneförhöjning, även sedan hon visste att affärens bärighet hade ökat högst väsentligt. Faktiskt satt Elvira ännu som hela bageriets verkliga hörnsten och ledare med sin gamla månadslön av tjugufem riksdaler, men det hade alltid varit en förunderlig drygdel med hennes personliga inkomster. De ljusblå bomullsklädningsarna, hon alltid begagnade, höllo ut en försvarlig tjänstetid, när man tvättade dem själv, och det enda, som tog några större hål, så var det skodonen. Där hade nämligen sedan länge tillbaka Elvira hemliga svaghet och fåfänga sitt säte, och hon kände det inom sig som en njutningsrik triumf att få lämna allt barndomens klumpiga smorleder bakom sig och i stället knäppa nätta slejfar över vristen.

Det vakna allvar, som alltid

Ett laxermedel

skall hava god verkan, vara oskadligt samt lätt att intaga. Dessa egenskaper förenas i

Hoiva Björnens

FRANGULA-piller

vilka på ett gynnsamt sätt påverka tarmverksamheten och bidra till en naturlig reglering av avföringen.

Inga som helst biverkningar.

Fås på alla apotek i askar å 40 piller. Kontrollant: Professor Thor Ekecrantz.

Sutor för alla skor
av alla färger!

SUTOR ger på ett ögonblick en stark och varaktig glans åt allt slags läder.

SUTOR skyddar skorna mot väta.

SUTOR hindrar lädret att spricka.

SUTOR finnes i varje skoaffär och kostar 1 kr. pr fl.

AKTIEBOLAGET AMANTI
Stockholm 1.

djupnat i Elviras bruna ögon, fanns där alltjämt, men det frimodigare uttrycket hade förtagit det dess skugga av beklämning, och när hon log och fick gropar i de äppleskåra kinderna liknade hon en blomma. Elvira blev så småningom en flicka att räkna med, baptisterna försökte frälsa hennes själ, goodtemplarna att skydda henne från rusdryckerna, men Elvira hade inte tid för några föreningar, hennes kvällar tillhörde allt fortfarande familjen däruppe i våningen. Hur skulle Arnold någonsin kunnat krängla sig igenom sina klasser, om hon inte förhört honom läxorna, hur skulle strumpknän och byxbakar ha tätt sig, om hon inte hämtat dem ut ur sängkammaren till läkedom och bot, och för vem skulle fru Videberg ha föreläst sina följetonger, den enda lisa och färg hon numera kunde utvinna ur sin staccars tillvaro!

Men en sommar — det var inte en vanlig juni, utan en enda elyseisk solskensdag alla de trettio i följd — och syrener och nyponrosor blommade, så man knappast urskilde bladen — kom kärleken till Elvira. Hon hade länge förstulet givit akt på den nye reparatören, som kommit till Ivarssons verkstad tvärsöver gatan, ty han hade ett sätt att handskas med sina svänglar och hjul, i vilket hon erfor besläktning, så där verkligt roat och målmedvetet, som endast den sanna arbetsglädjen gör det. En eftermiddag kom han in och beställde kaffe, det var den lilla vitpudrade Ellen, som serverade honom och hon snörpte på munnen och skickade ett inviterande ögonkast, när hon ställde nickelkannen ifrån sig. Men Nordlöv låtsades inte att han såg henne, i stället betraktade han bullarna på skålen med forskande kritik, och gick så fram till Elvira vid disken för att byta ut dem emot skorpar. Inte skällade han sig på det kaffet, så mycket är säkert, men han gick visslande därifrån, ty lyckan hade stått hans djävhet bi, och om söndag skulle han få träffa henne.

Aldrig hade bofinkparet ute i buskaget på bagerigården drillat så överdådigt som denna tid och Elvira gick omkring som i ett rus och varken såg eller hörde. Naturligtvis fyllde hon sina plikter så som hon alltid gjort det, men det skedde rent mekaniskt, och fantasien, den flyttade och möblerade i en liten vårumslägenhet, som hörde till den verkstad, vilken Nordlöv hoppades kunna överta i grannstaden till våren.

Hennes känsla för den älskade var ännu blyg och bunden i uttrycket, och han respekterade den, och tröstade sig med perspektivet om gottgörelse i framtiden, men när de gingo tysta sida vid sida utmed kanalen i solnedgången, då tyckte dem deras rikedom utan all grans.

Men en höstkvald då Elvira satt smågnolande vid stoppkorgen i Videbergs barnkammare, kom hennes lilla rödgråta fru och sköljde över henne floden av ett nytt bekymmer. Det rädde inget tvivel längre att till sommaren skulle storsten åter komma och knacka på fönsterrutan, och hur skulle det då vara tänkbart att reda sig utan Elvira!

Nej, det var verkligen inte tänkbart, och hur Elvira svalde, så som hon inte ifrånvad hon hade att göra: Nordlöv måste ha tålmod och vänta på henne, tills detta vore överstökad.

Det blev inte så utan vidare lätt att övertala honom därtill, men när han förstod att det var hennes orubbliga beslut, måste han ju böja sig.

"Men kom bara ihåg att när Videbergs döper ungen, så passar vi prästen och tar ut lysning med detsamma!" sade han och bekrä-

tade avtalet med diverse handgripligheter.

Så gick vinter och vår, Nordlöv fick det lån han behövde och hamrade festliga fanfarer från den nya verkstaden, medan Elvira ömsevis sydde sina egna brudlakan och den lille väntades lindor. Och den väntade kom, men icke ensam, det var två små tvillingbröder, som gjorde sitt inträde i familjen, och de kostade fru Videbergs livet.

Veckor gingo om med sina tusen yttre omsorger innan Elvira fick tid att riktigt inse vidden av vad detta betydde, men den stund, när hon gjorde det, blev hon underligt kall, och kände att hon vacklade.

Hur skulle jag kunna vara tillfreds med mig själv en enda minut, om jag nu drog mig undan, sade hon till sig själv, barnstaccarkarna här med den förfallne fadern har ingen mer i världen än mig, men Gunnar, han kan finna någon annan — —

Och den släta ringen försvann från Elviras hand, och sången tystnade, men arbetsprestationen fördubblades. Det första året vilade en slöja av beklämning över hennes drag, men sedan hon fått

veta att Nordlöv hade gift sig med företrädarens änka, som var en präktig människa och betydligt förmögen, var det som en börda lyftats av, och hennes glättighet vände så småningom tillbaka.

Och vare sig Johannesstadsborna äro gamla och magsjuka och noga på Grahamslimpan eller små och förväntansfulla, och spekulerar på choklad-tryffel och kexbokstaver, så tycka de att hela inköpet vinner i värde om de expedieras av Forsbergs Elvira, ty det är inte alltid hon har tid — för tvillingarna!

John Albert Vemmerlöv: *Läsarna*. Albert Bonniers förlag. Det finns ingenting märkligt i denna bok av en ung debuterande författare, men den tilltalar genom sin äkthet och anspråkslöshet. Det är ungdomens oroliga längtan och sökande som talar från dess blad, men det sker varken med förhåvelse eller med

stora åtbörder. Religiositeten hos den yngling som verkar identisk med författaren själv är ett inre behov, närt under barndomsåren i den gamla vittrappade gården, där människorna tungsint blickade ut i livet och uppbyggelseliteraturen hörde till gossens tidigaste minnen.

Redan i barndomen grundlades hos honom den känslighet som hos den vuxne alstrade en längtan att sluta sig till likasinnade, men också kom honom att lystra till alla missljud. Han ser att religioner ofta får vara en täckmantel för hyckleri och känslsvammel, och även bland pingstvännerna, som tro sig leva ett liv i broderlig gemenskap, märker han den högmodets ande som vill göra vissa privilegierade till Guds speciella skyddslingar. Överallt känner han sig tillbakastött, sliten mellan tro och vetande. Hängivenhet och kritik. Boken är ett dokument om ungdomens strider, dess vacklan och tro och den sönderslitenhet som utmärker de unga träd vilkas kronor piskas av värstormarna.

Hanna Söderlund-Hammar: *Brudtacket*. Albert Bonniers förlag. Det är ur almogens liv den-

na författarinna alltid hämtar stoffet till sina berättelser. Även i Brudtacket är det de enkla och veka tongångarna som dominera. Elin är i tjänst hos den sturske och högmodige bonden Per Magnusson, som drivit hennes mor från gård och grund, därför att han behöver platsen för hennes stuga till sitt nya kvarnbygge, han visar ingen mildhet mot sin hustru och han är hård mot sina barn. När hustrun dör, besvär hon Elin att stanna hos de sex moderlösa små, och Elin slites mellan sina plikter mot de föräldralösa och plikten mot sin mor som kommit på fattighuset. Inom kort inser hon likväl att hon stannar, därför att kärleken till husbonden tänts i hennes hjärta. Även han känner sig tilltalad av den granna och stolta flickan, men när han vill göra henne till sin hustru stöter han på ett oväntat motstånd. Hon nekar, emedan han alltjämt är en hård och skningslös man, vars sinne varken kan uppmjukas av medkänsla eller ånger. Det ser ut som om deras vägar ohjälpligt skulle glida isär, då ett plötsligt olycksfall åvägabringar en sinnesförändring hos bonden och han erkänner att

LUGN

Lugnet, som var ett kännetecken för farmors tid, fattas oss ofta, ja, nästan för ofta. Även vi skulle dock känna oss lugnare, om vi ersatte de drycker, som förstöra nerverna, vilka äro produkter av vårt jäktande tidevarv, med Van Houten's lättsmälta kakao, den gamla beprövade drycken, som våra föräldrar och farföräldrar använde.

Van Houten's

KAKAO

"Bäst- i Bruket Billigast"

"Lilla hjälpredans" goda råd

Elit som bordssmör är delikat och lika utmärkt till mat och bak

Det är en erfarenhet, som mångtusende husmödrar gjort. Samtidigt ha de kommit underfund med något annat. De ha genom att endast använda ELIT-EXTRA i stället för det dyrare mejerismöret sparat en vacker slant. Och de' har man ju alltid användning för.

ELIT EXTRA

Högsta märket smörblandat margarin. Finnes övarallt. — Pris 1.15 pr paket.

Margarinfabrikernas Försäljnings-A.-B.

Komp.: Käge, Gustavsberg
Percy, Gefle

Svenskbetonad konstnärlighet

utmärker inhemskt porslin till skillnad från den internationella dekoren hos importporslin. Sveriges porslinsfabriker samarbeta med framstående svenska konstnärer för att uppnå en rangställning hos sitt porslin. Att detta lyckats även i utlandets ögon bevisa de utmärkelser, som svenskt porslin förvärvat i upprepad internationell tävlan. Varför då köpa utländsk vara, när utlandet självt sätter pris på

Svenskt porslin och fajans

Men

det finns en som är starkare än han.

Man tycker att denna omvändelse kommer väl plötsligt, men den gjuter ett försonande skimmer över den enkla lilla berättelsens sista sidor. Författarinnans stil är inte märklig, men den äger något av folkvisans spröda behag.

Torsten Boberg: *Bortom stigarna*. Lindblads bokförlag. Kärleken till fjällen och vildmarkslivet går som en röd tråd genom Torsten Bobergs skildringar. Han är en van fjällman som inte drar sig för bestigningen av de mest otillgängliga bergstoppar, han letar sig fram i obanad terräng, där människofötter aldrig trampat, men han tycker också om att stirra upp mot skyarnas växling. Han har förmimelsen, inte bara i ögat, utan också i blodet när våren kommer till Ljungrisdalen, och han söker gärna sitt sällskap bland lappar, nybyggare och ripjägare. Han sitter i deras kåtor, medan vårskymningen står blå över fjällen, och han följer dem på skidor när de vassa snökornen yr genom luften och vargarnas ylande ger eko mot klippväggarna.

En del av dessa episoder ur lappars och vandringsmäns liv är ägnad åt karolinernas dödståg genom fjällen det sorgligt ryktbara året 1719, och författaren har byggt sin skildring, såväl på autentiska uppgifter, som på de sägner och legender vilka ännu leva kvar bland befolkningen i Tydalen i Norge. Dessa samlade uppgifter äro utökade med Torsten Bobergs egna slutledningar och reflektioner och ge en gripande bild av det Armfeltska återståget över gränsfjällen, då tusentals karoliner, utmattade av köld och umhäranden funno sin död i drivorna.

Det ligger något friskt och manligt över författarens skildringar från fjäll och vildmark.

Betty Järnefelt-Rauanheimo: *En moders avskedsbrev*. Norstedt & Söners Bokförlag.

Den stilla meditationen ligger inte mycket för vår jäktade tid som upphöjt handlingen till högsta lag. För dem som ha brått att komma fram, och vilkas blickar endast finna sitt fäste på den vita dukens växlande bilder, skall denna lilla volym av en finsk författarinna icke ha mycket att betyda, men den äger en innerlighet och en värme i tonfallet, som kan få även den brådsakande att lyssna.

Det ligger något av gamla tiders ro och stillhet över dessa små epistlar, som en mor, när hon känner döden nalkas, skriver till sin unga dotter som ännu står på gränsen mellan barn och kvinna. De äro fyllda av all den kärlek och det vemod en mor förmimer när hon vet att hon skall vara borta just den tid då dottern behöver henne som bäst. I känslan av detta skriver hon de brev, vilka ett efter annat skola tillfalla dottern som en hälsning och ett minne. De andas kärlek och oro, men också en stark förtröstan till livet och en varm religiositet. Förmaningarna och råden träffa icke med den moraliska pekspinnens hårda stötar, de äro dikterade av förståelse och kärlek och av en innerlig tro på människorna. Mer än en av vår tids unga flickor kunde ha gott av att läsa dessa en moders avskedsbrev.

Gurli Hertzman-Ericson.

*

Den kinesiska papegojan är namnet på en detektivroman, med handlingen förlagd till U. S. A., som i dagarna utkommit på Almqvist & Wiksells förlag till ett pris av kr. 4:50.

*

Minnen från turfen, en bok för dem som intressera sig för häst-

Begär vår julkatalog.

Äkta Kamelull

ren, ofärgad och oblandad, är bästa skydd mot GKKT, REUMATISM och KYLA.

Bröst- och lungskydd			
	pr st.	5.50	6.—
Maggördlar	pr st.	4.—	5.— 6.— 6.50
Knävarmare	pr par	4.25	4.75
Muddar	pr par	1.75	2.25
Fotvarmare	pr par	1.50	
Axelskydd	pr st.	2.50	3.—
Damasker	pr par	8.—	
Ischiasdamasker, extra långa	pr par	12.75	15.50
Halsdukar	3.75	4.50	6.50 10.50
Damkofter	pr st.	20.—	21.50
Blusskyddare	pr st.	7.50	
Herr-Sweaters		19.50	
Herrvästar, utan ärm	13.50	15.50	
Herrbenkläder	22.—	16.75	
Dambenkläder		15.—	
Damundertröjor, 1. ärm		14.75	
Damundertröjor, k. ärm		11.50	
Armvärmare	pr par	3.75	
Herrkofter	16.50	27.—	
Nattsockor	4.—	4.25	
Flygarhuvor	3.75	4.75	
Vantar	3.75	4.25	
Barnmössor	3.—	3.50	
Raggsockor	3.75	4.75	
Herrstrumpor		4.75	
Damstrumpor		6.75	
Kattskinn	4.—	5.—	6.—
Kamelhårsulor		1.—	
Värmeapparaten Nogi	Kr.	0.50	
Patroner per paket med 10 st.		Kr. 0.50.	

Butterick's
MONSTERAFFAR

Drottninggatan 57, Stockholm.
Till landsorten mot postf. + porto.

CLARA LJUS

På varje julbord

LARS MONTÉN STOCKHOLM

**Willumsens
franska
Likörextrakter
-överbästa
i
kvalite-**

**M. ZADIG'S
DEPILATORIA**

ett säkert verkande, oskadligt
medel för att borttaga gene-
rande hårväxt.

Säljes överallt.

M. ZADIG - Malmö

H. M. Konungens Hovleverantör.

NEDERLAG:

i Stockholm, Regeringsgatan 27.
i Göteborg, Chalmersgatan 20.

**DE KRISTNA HEMMENS
JULTIDNINGAR**

JULGÅVAN

Fars och mors tidning.

21:sta årg. Kr. 1:75.

Omslag i 6 färger, litografiskt
tryck. Tidningen innehåller jul-
poem, julbeträktelser och flera
goda berättelser. Rikt illustrerad
av framstående konstnärer.

JULOTTAN

Ungdomarnas tidning.

28:de årg. 55 öre.

Omslagsteckning i 3 färger.
Ett rikhaltigt och intressant inne-
håll. Berättelser, reseskildringar,
flera illustrationer och vignetter.

JULKÄRVEN

Barnens tidning.

32:dra årg. 40 öre.

Med bidrag bl. a. av grevinnan
Elsa Bernadotte av Wisborg. Be-
rättelser, poem, tavlor.

Tidningen tryckt i 3 färger.

Tidningarna säljas i alla boklädor.

EVANGELISKA
FOSTERLANDS-STIFTELSENS
BOKFÖRLAG
STOCKHOLM 3.

sport, av den kände kapplöpnings-
ryttaren, ryttmästare G. Wiedes-
heim-Paul har utgivits på Wahl-
ström & Widstrands förlag.
Pris kr. 4:25.

Tsar Berendej, en äventyrs-
skildring från de sibiriska ursko-
garna av Sergej Mintslov har i
Ellen Rydelius' översättning ut-
kommit på Fritzes bokförlag. Bo-
ken kostar 4 kronor.

*Landet mellan Öster och Väs-
ter*, av Marcus Ehrenpreis, med
teckningar av Gunnar Lindvall,
har utkommit på Gebers Förlag.
Överrabbinen Fil. dr Marcus
Ehrenpreis i Stockholm har i år
skrivit en bok om Spanien, med
vars språk, kultur och litteratur
han sedan länge är förtrogen och
vars viktigaste och mest karak-
täriska platser han nyligen
ägnat ett ingående studium.
Hans bok är ingen resebok
i vanlig mening. Livliga, pit-
toreska skisser från Madrid,
Granada och Sevilla växla med
djupa och tankeväckande stäm-
ningsbilder ur spanskt kulturliv.
De religiösa och religionshistoris-
ka spörsmålen ha naturligtvis i
hög grad fängslat författaren,
och bokens starkaste sidor be-
handla dessa alltid lika aktuella
problem. Dr Ehrenpreis' erkänt
mångsidiga bildning, hans ovanli-
ga förtrogenhet med skilda folk
och kulturer och hans vackra och
mårgfulla språk samverka till ett
intressant verk.

Jungfru Maria, recitation med
musik av Malin Holmström-
Ingers, har utkommit på Egge-
lings musikhandels förlag i Lund.
Det är en av Karlfeldts daldikter
som inspirerat kompositrisen att
sätta musik till dikten.

Lilla frun, en roman om ett
nygift ungt par och den första
tiden i det nya hemmet, har ut-
kommit på Almqvist & Wiksells
förlag. Författaren — fransman-
nen André Lichtenberger — teck-
nar enkelt och älskligt två lyck-
liga människors vardagsliv: den
unga frun med bekymmer för
sina nya släktingar, sitt hushåll
och sina bjudningar och den äkta
mannen "förtjusande" i sin nya
värdighet. Pris kr. 4:25.

Lodjuret, en berättelse från
Norrland av Isidor Ekstam, har
utkommit på Wahlström & Wid-
strands förlag. Pris kr. 3:50.

Finska krigets hjältar ha fått
en utförlig skildring i Oswald
Kuylenstiernas på Ahlén & Åker-
lunds förlag utgivna bok "Hjäl-
tarna i Fänrik Ståls Sagner". De
notiser, som skolupplagorna av
sägner innehålla, skänka den
intresserade alltför kortfattade
upplysningar om de hjältar Ru-
neberg besjungit, och det är den-
na brist förf. velat fylla. Inled-
ningsvis ges en skildring av Ru-
nebergs levnad med särskild hän-
syn tagen till sägner och skal-
dens ställning till vårt land. Pris
kr. 4:50.

Europeisk litteraturhistoria av
professor Paul van Tieghem av-
ser att fylla behovet av en kort
sammansfattande framställning av
den nyare tidens litteratur. Bo-
kens författare är känd som en
kunnig forskare på den jämför-
ande litteraturhistoriens område
och är förtrogen med vårt språk
och vår litteratur. Han har tagit
en så livlig del i den svenska upp-
lagan att den kan sägas vara en
självständig sådan: den skiljer sig
från den franska med över hundra-
dratalet rättelser och tillägg. Bo-
ken, som utkommit på förlaget
Natur & Kultur, kostar 8 kr.

Filosofiens historia, delarna 4
och 5, av fil. dr Alf Ahlberg har
utkommit på Natur & Kultur. I

À LA Russe

Förtjusande

i sina vackra färger är kartongen
— utförd av artisten Einar Nerman.

Förtjusande i sin smak är inne-
hållet av läckra à la Russe-praliner.

Finsmakarna välja denna den mest
delikata pralin som finns att få.

Tag det
rätta-tag **Cloetta**

IDÉA

YvY

"Hon har så vacker hy"

— det uttrycket får man ofta höra män emellan, när en kvinnas utseende diskuteras. Ty män beundra en ungdomligt frisk och klar hy.

Varje kvinna, som är mån om sitt utseende, bör därför dagligen använda

YvY-TVALEN,

som med sin rikedom på utsökta vegetabiliska oljor och essenser är det bästa medlet för att ernå just en sådan hy, som tilltala männen.

PRIS 1 KR.

* * *

Aktiebolaget YvY-Fabriken, Ystad.

dessa delar behandlas den nya naturvetenskapens inbrott, Bacons insats, de metafysiska systembyggnaderna, den engelska erfarenhetsfilosofien, upplysningsfilosoferna och slutligen Kant och den kritiska filosofien. Pris pr volym kr. 2:25.

*
Politisk geografi av fil. dr Ragnar Numelin — på bokförlaget Natur & Kultur — behandlar de geografiska faktorernas roll i samhälls- och statsutvecklingen. Den politiska geografien hör till de yngre vetenskaperna och har hittills ej behandlats i något svenskt arbete och föreliggande bok är därför välkommen för alla intresserade. Pris kr. 2:25.

*
Om det friska och det sjuka barnet har den kände barnläkaren professor I. Jundell skrivit ett omfattande arbete, som ingår i det Bonnierska förlagets populärmedicinska serie. Författaren, som uppdelat verket i två delar — dels en allmän och teoretisk, dels en praktisk — behandlar utförligt bl. a. ärftligheten, den allmänna näringsläran, barnets tillväxt, smittosjukdomarnas uppkomst och förebyggande samt vaccinationen, råd för blivande mödrar, den nyföddes vård, uppfostring och utveckling, barnets vanligaste sjukdomar och ger dessutom en del intressant statistik. Pris pr del kr. 6:25.

*
Naturens liv i ord och bild, som på förlaget Natur & Kultur utgives under redaktion av professor L. A. Jägerskiöld och lektor Torsten Pehrson, har nu hunnit till det tredje häftet. Innehållet är omväxlande och bildmaterialet vackert och rikt. *Naturens Liv* utkommer i 18 häften à 1:50 för abonnenter.

... å så ett kilo

JAMAICA-BANANER.

A.-B. BANAN-KOMPANIET

**Elektr. Belysningsarmatur
 Belysningsglas
 Hushållsglas
 Prydnadsglas**

BÖHLMARKS

Huvudkontor:
STOCKHOLM SÖ.
 Utställningslokaler:
 Högbergsgatan 19—25 Norrmalmstorg 4

LÄSARINNORNAS SPALT

SVAR.

Svar till Idunläsare. Vad slags plats har Ni i Stockholm? Är det något som sammanhör med småbruk på landet? Annars kan Ni väl inte tänka på att direkt från annat arbete hoppa in på småbruksarbete och därtill att kunna försörja sig på. Och er mor och er syster, som eventuellt skulle hjälpa er, vad slags arbete ha de sysslat med? Man får inte vara obekant med det arbete som man vill ha sin utkomst på. Och man får inte lämna ett arbete som man har, för att försöka sig på ett arbete, som är mer eller mindre okänt. Om jag inte minns fel, var det för inte så lång sedan ett litet utrop i Idun just för några som skaffat sig något på landet, en fru med små barn. Det gick emellertid inte. Fruen med sina barn ledo riktig nöd. Alltså: kasta inte bort det säkra för det mer eller mindre osäkra. Så råder åtminstone
 Ebon.

FRÅGOR OCH SVAR!

Ett råd.

Fråga: En bekant till mig har en enda syster som är något efterbliven och hon undrar nu huru hon på bästa sätt skall ställa det för denna, därest hon skulle överleva henne. Hon äger en liten förmögenhet, som denna syster alltså kommer att ära, men som denna ej själv kan handhåva medlen, huru då göra att det kommer henne till godo på bästa

Plågas Ni av Huvudvärk och Reumatiska Smärtor?

Då bör Ni ej experimentera med tvivelaktiga medel utan med ens tillgripa de beprövade och av så många läkare vitsordade TOGAL-tabletterna. Dessa ställa ej blott omedelbart de olidligaste smärtor utan äro dessutom ofarliga för hjärta och mage. De utskilja dessutom starkt den skadliga urinsyran — roten till de flesta smärtor — ur kroppen, den enda väg som för till verkligt varaktig hjälp mot det onda.

TOGAL-tabletterna finnas, utan recept, å alla apotek till Kr. 2:40 och 0:90. Se till att Ni får äkta Togal och ej efterapningar!

Begär alltid Vitrum's tillverkningar:

- Maltextrakt Vitrum, bästa näringsmedel.
- Maltextrakt Vitrum med fiskolja, bästa vitaminpreparat.
- Mineralvattensalter Vitrum.
- Laxermarmelad Vitrum, bästa avföringsmedel.
- Sodapastiller Vitrum, bästa medel mot halsbränna.
- FERROL Vitrum, det kraftigaste aptitgivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmält, fördrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tages av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

Apoteket Vasens Apoteksvarucentrals Laboratorium, Stockholm.
 Samtliga preparat finnas på alla apotek.

Ni kan icke erhålla något bättre annonsorgan i Norrland.

Sundsvalls Tidning

Norra Sveriges mest spridda tidning.
 Daglig upplaga 13,500 ex.
 Tidningen läses inom alla samhällsklasser.
 Begär annonsoffert.

Etablerad 1847.

Allcock's

Inregistrerat handelsmärke: 25176

Plåster

EAGLE BRAND

Världens mest betydande utöartes läkemedel.

Hosta, förkylningar, klona lungor. Allcock's Plåster verkar såväl förebyggande som läkande. Förhindrar sviter av förkylningar.

Reumatism i skuldrorna undviks genom användande av Allcock's Plåster. Atleter använda detsamma som medel mot styvhet och ömhet i musklerna.

Allcock's är ett absolut äkta, poröst plåster. Det är ett universalmiddel, som säljes å alla apotek över hela den civiliserade världen. Kan påläggas varhelst smärta uppstår.

Är Ni i behov av ett piller, tag då utav **Brandreth's Piller** (Etabl. 1752) Rent ovegetabiliska.

Inregistrerat handelsmärke: 26622.
 Användes mot förstoppning, gallsjuka, huvudvärk, svindel, dålig matsmältning etc.
 Till salu å alla apotek.
 ALLCOCK MANUFACTURING CO., BIRKENHEAD, ENGLAND.

SYDSVENSKA BANKEN

Inbetalt aktiekapital Kr. 34,000,000:—

Huvudkontor: **Malmö**

Kontor i Stockholm: Drottninggat. 2 och Götgat. 31

Fullständig bankrörelse.

Klisterfritt linne

har efter tvätten samma fasthet samma gedigna utseende som före. Sådant linne kommer från Kungsäter, södra Marks härad, tillverkningsens hemort sedan urminnes tider och bär

Marks garantimärke, Vikingaskeppet

MARKS

HANDDUKAR OCH DUKTYGER

MARKS LINNEMANUKTUR A.-B.
KUNGSÅTER

12 öre om dagen.

Är oklanderlig hälsa värt detta belopp?

12 öre om dagen kostar det att använda dubbelverkande Exogen, och därigenom undvika sjukdomsfall i njurar och matsmältningsorgan, reumatiska åkommor, mag- och tarmkatarrer, förstoppning, njur- och leverlidande, oförklarlig trötthetskänsla, aptitlöshet, huvudvärk, yrsel, nervositet, blodbrist, allmän svaghet, nervkänhet, sömnlöshet och ålderdomssvaghet.

Massor av intyg finnas och här avtryckes ett av dem.

Avskrift av intyg.

Exogen Manufacturing,
Stockholm 5.

Nu har jag slut på den första satsen Exogen. Jag vill tala om, att jag aldrig trött, att jag någonsin skulle återvinna hälsan och jag trodde ej på Edert Exogen, när jag skrev efter det. Jag grep efter halmstrået. Nu är jag slagen av häpnad. Icke på 20 år har jag känt mig så stark och frisk som nu, och det är Exogen som gjort det. Var förut nedbruten av alla möjliga krämpor. Reumatisk värk har pinat mig i årtal och min mage tälde ingen mat, kväljningar och kräkningar plågade mig ohyggligt samt därtill ständig magsveda, och kände jag mig alltid kraftlös och trött. Efter åtta dagars intagning av Exogen kände jag tydligen hur mycket bättre jag blivit. Nu är värken så gott som alldeles borta, kväljningar och kräkningar hava alldeles försvunnit, samt ävenså svettningen om nätterna, och magsvedan gick bort första dagarna. Jag är så glad, att jag ej kan beskriva det. Mina bekanta här vilja också hava Exogen. Sänd därför sex satsar av Edert dubbelverkande Exogen. Det skall vara fem satsar nr 1 och en sats nr 2. Jag kan aldrig nog tacka Eder för Eder underbara medicin. Intet på jorden går upp mot Exogen. Det skall vara dubbelverkande Exogen till kr. 5:— pr sats.

Undertecknad, notarius publicus, betygar härmed, att förestående är rätt avskrivet.
Stockholm den 12 januari 1927.

Ex officio:

Uno Oldenburg

Notarius publicus

En originalsats dubbelverkande Exogen kostar kr. 5:— och räcker minst 40 dagar med int. 3 ggr. dagligen, halvsats, som räcker 25 dagar kostar kr. 3:—, fraktfritt vid köp av två paket. Vid köp av endast ett paket påläggas 50 öre som fraktbidrag. Vid köp av fem paket erhålles det sjätte gratis. Skriv i dag till avdelning 12.

Exogen Manufacturing,
Avdeln. 12 STOCKHOLM 5.

Piska

och Renovera MATTORNA
vid Saltsjöbadens Kem. Tvätt.

"Den är ej för allätare av romaner, de som läsa och genast glömma; kanske när den blott ett fåtal förstående och uppskattande — men för de få blir den av betydelse —"

Anna Wall:

Fru Kristina

"en sällsynt vacker kvinnoskildring med djup och tyngd. Det ligger kultur och livserfarenhet bakom denna bok."

(Östgöta Correspondenten.)

Lars Hökerbergs förlag

Hva barnets start i livet skall bli — det beror på Dig. Har Du valt det rätta näringsmedlet, Mellin's Food, kan Du lämna Dig tryggt, ty Mellin's Food, som är den bästa möjliga ersättning för modersmjölken, grundlägger hälsa o. krafter.

Mellin's Food

Den föda, som ger krafter. Förordas av läkare. Pris kr. 2:75 pr burk. Mellin's Food Bisquits rek. vid övergången till fast föda samt för svaga personer av alla åldrar. Pris Kr. 2:75 pr ask. Finnes på apoteken och i Droghaffärerna. Provo. broschyrer gratis fr. Mellin's Food Depot, Malmö.

Advokaten Eva Andén

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund. Herkulesg. 14, f. d. Lilla Vattugatan 14. Tel. 7575. STOCKHOLM. Tel. 7576. Specialitet: Familje- och arvssaker, Bouppteckningar och testamenten. Även skriftliga förfrågningar.

Damkurser

Sthlns Nya Chaufförskola. Artillerigatan 51. Tel. Östermalm 56 5.

sätt? Vill ej att släktingar skall förvalta medlen, ej heller att system skall komma på något ålderdomshem. Hennes bestämda önskan är att skänka bort förmögenheten efter sitt fränfalle till en välgörenhetsinrättning, men att den klena system skall under sin livstid komma i bästa åtnjutande av densamma utan att kapitalen minskas.

Undrande.

Svar: Om ni vänder er till Hjälpbyrån för psykiskt sjuka, Östermalmsgatan 11, Stockholm, får ni de bästa råd både angående ekonomin och annat.

Tobakshandel.

Fråga: Får man utan vidare sätta upp en cigarraffär eller är det Tobaksmonopolet som bestämmer hur många affärer, som får vara i en stad eller samhälle?

Brutta.

Svar: Först måste allt vara klart angående handelsrättigheter. Sedan vänder ni er till Tobaksmonopolet, som i allmänhet ger sitt tillstånd, såvida det ej redan är många cigarraffärer på platsen.

Majblomman.

Fråga: Jag samlar majblommor. De flesta har jag redan, men sorgligt nog vet jag icke från vilka år de äro. Kanske Idun vill vara vänlig och upplysa mig om vart jag skall vända mig för att få reda på detta? Vad kan kostnaden bli?

Var kan man få köpa de allra äldsta majblommorna?

En som aldrig frågat förr.

Svar: Vänd er till 1:sta Majblommans lokalkommitté, Barnhusgatan 3, Stockholm. Ordförande Dir. Claes Virgin.

Kopiering.

Då jag är mycket road av teckning och målning på lediga stunder frågas om det finns något häfte med samlade reproduktioner i olja eller pastell lämpliga att kopiera.

Ävensom möjligen någon handbok i oljemålning.

Idunbeundrarinna.

Svar: Något häfte speciellt utgivet för detta ändamål finns inte, och svärigen kan man med god effekt måla i olja efter en i tryck reproducerad bild. Det är lättare i akvarell, och då har man förträffliga förebilder i Carl Larsons böcker med i färg reproducerade akvareller samt många andra böcker med konstnärliga reproduktioner. Ni kan även finna många vackra modeller bland de färglagda planscherna i jultidningar.

En Handbok i oljemålning finnes utgiven av Gottfrid Kallstenius.

Signerat bord.

Skulle gärna vilja veta när snickaren A. J. Rosendahl, Arboga, levde. Har ett runt arbetsbord signerat med detta namn?

Ständig prenumerant.

Svar: Troligen levde han i början av 1800-talet. Det var vanligt i gamla tider när möbler gjordes för hand att snickaren utsatte sitt namn på dem. Han behövde därför ej vara av de mera framstående såsom t. ex. Haupt.

Dispens.

Fråga: Kan lärarinna med examen fr. högre lärarinneseminarium vinna dispens fr. studentexamen i och för fortsatta studier vid universitet? Till vilken myndighet skall i så fall ansökan om sådan dispens ställas och hur bör den formuleras?

"Examen 1921."

Svar: Ansökan om dispens ställes till Kungl. Majestät och lämnas till Skolöverstyrelsen för vidare befordran. Ansökan skall åtföljas av alla de betyg, som

Alarmklockan.

När nerverna slå alarm är det något som är i oordning. Smärtorna äro kroppens alarmsignal. Reumatismens tillhåll är till ex. icke nerverna, som endast reagera, utan måste sökas i de omgivande musklerna. Smärtorna uppstå, när man rör musklerna.

Aspirin-Tabletter bringa hjälp genom att driva blodet hastigare genom dessa, varigenom de åter bli friska och smidiga.

Aspirin-Tabletter äro endast äkta i originalförpackningen "Bayer" med det gula bandet och garantimärket.

Pris kr. 1—

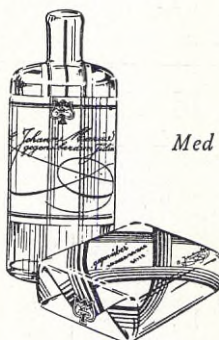

SEDAN 1709 TILLVERKAT EFTER SAMMA RECEPT

DANSEN

Dansen är slut och Ni känner Eder trött och varm. Det bästa medlet att väcka Edra domnande livsandar är den äkta Eau de Colognen Farina gegenüber. Den förmår återgiva Eder by friskhet och charm. Men se nog till, att Ni får den äkta Farina gegenüber med det röda skyddsmärket.

Med det röda skyddsmärket

Johann Maria Farina gegenüber dem Jülichs Platz

KUNGL. HOV-LEVERANTÖR

Även Kölner-Vatten-Tvål.

Generalrepresentant: HARALD SCHÖTT

Luntmakaregatan 14, Stockholm. Telefon Norr 10101.
Nederlag i Helsingfors: Farina Gegenüber, Hagasundsgatan 4.

Hotell Tunnlen.

MALMÖ. Tel. Namnanrop.
Komfortabla resanderum, alla med centralvärme, rinnande varmt och kallt vatten samt telefon.

Svalt ej

Edra rumsväxter, giv dem "Plantagen", ett på vetenskaplig grund sammansatt koncentrerat växtnäringssalt. Garanterat äkta endast på originalburkar. Erhålles hos Kemikalie-, Frö- & Blomsterhandlare.

Prenumerera och annonsera i BORÅS TIDNING

med en upplaga av 12,000 exemplar samt dess halvvecko- o. landsortsuppl.

WESTGÖTEN

med en upplaga av 12,000 exemplar eller sammanlagd upplaga 24,000 ex.

De absolut dominerande tidningarna i den livliga industristaden Borås och de burgna sju häraderna.

Sprit och glycerin

jämte andra för huden välgörande ingredienser ingå som huvudbeståndsdelar i tillverkningen av

Eneroths Klubbtvål

Var och en som sätter värde på en verkligt förnäm, balsamisk toalett tvål, torde själv prova och bedöma.

Pris Kr. 1: — pr styck.

A.-B. ENEROTH & C:o, GÖTEBORG.

Om Klubbtvålen ej finnes hos Eder leverantör var god tillskriv fabrikanterna, som expediera fraktfritt mot postförskott kartong om 3 tvålar.

kunna anses nödiga. Ingen särskild formulering av ansökan är föreskriven.

Nervositet.

Fråga: Beder härmed någon av Iduns ärade läsarinor, som äro förtrogna med Stockholmsförhållanden hava godheten säga mig ögonläkaren professor Daléns adress och mottagningstid? Lika så der Billströms adress. Kan denne senare skriftligen lära en människa självsuggestion att få läkta inre skador och sjukdomar — av hrr läkare konstaterade? För ett rörligt, arbetsamt, sunt liv. Har alltid gjort detta. Äger livsförtröstan, humor och seg energi, men är kroppsligen oerhört trött. Har inte råd bekosta mig vanlig läkarhjälp eller vila. Måste kunna sköta mitt arbete.

Självhjälp.

Svar: Professor Daléns adress är Biblioteksgatan 29, 4 tr. Mottagning enligt överenskommelse per telefon 5386 före kl. 11 f. m. Doktor Billströms adress är Kungsgatan 62. Bäst är att skriva till honom och fråga honom om han ger föreskrifter eller ordinationer pr korrespondens. Personlig telefotid 8—9 f. m. Tel. 2917. Beställning till mottagning helst 9—11 f. m.

Konstvävnad.

Fråga: Som mangeaårig abonent vil jeg gjerne faa et raad af Idun. Hvor skal en ung norsk dame som er meget intresert i vævning lære best kunstvævning og samtidig faa tilbringe tiden med dannet omgang i eller utenfor Stockholm?

Norsk dame.

Svar: Kurser i konstvävning givas vid Handarbetets Vänners vävskola. Föreningens expedition är Kungsträdgårdsgatan 12. Eller vid Johanna Brunsons vävskola, Kungsgatan 70. Såsom bostad kan rekommenderas Fredrikshovs pensionat, Fredrikshovsgatan 10, Molins pensionat, Skeppargatan 18 eller Fru Valentins pensionat, Grevgatan 20. Alla dessa adresser äro i Stockholm.

Adelsnamn.

Fråga: Jag har på senare tiden i bekantskapskretsen blivit sammanförd med en hel del folk, som heta exempelvis von X. eller av Y. Hur skall jag nu för att vara fullt juste tilltala dessa her- rar och damer? Skall jag säga herr von X. och fru af Y. ide-

Rosa Blomqvist badar skumbad.

Jag lögar mig varenda dag alltunder det de lärde med klor och näbbar tvista om det vita skummets värde. Jag har gått ner i vikt en åttio kilo och kan snart tävla i gestalt med själva Venus Milo.

CRYSTALLOSETTER

Vill Ni undvika att bliva fet?

Har Eder läkare förbjudit Eder att använda socker i någon form?

Använd då

CRYSTALLOSETTER!

Antingen de användas till kaffe, te, eller matlagning giva de en ren sötna utan varje bismak, äro absolut oskadliga och betydligt billigare än socker.

En elegant metallask med vridlock, innehållande 500 Crystallosetter, i sötna motsvarande 3,5 kg. socker, kostar endast 50 öre.

Erhållas å Edert apotek eller hos Eder handlande.

Skulle Crystallosetter ej finnas å Eder plats så sända vi Eder en ask som prov mot insändande av 50 öre jämte Eder adress å vidfogade kupong.

v. HEYDENS NEDERLAG
N. Smedjegatan 28, Stockholm

Sänd mig som prov 1 ask Crystallosetter, 50 öre närslutes i frim.

Namn .....

Adress .....

Postanstalt .....

Köp inga handskar eller vantar utan att först besöka Twilfits handskaffär, Nybrogat. 11. Ni skall där finna just vad Ni önskar, och kommer att bliva nöjd med både kvalité och pris.

Konstnärliga brevpapper av Simon Gate.

Begär hos Eder pappersleverantör Ljungdahls papeterier, kassetter och brevblock komponerade eller teknade av Konstnären Simon Gate.

De utmärkas av förnäm elegans.

RÄTTA ORGANET FÖR LÖNANDE ANNONSERING

ÄR DEN VIDT SPRIDDA DAGLIGA MORGONTIDNINGEN

Slankhet
UPPNÄR NI SÄKRAST UTAN DIETFÖRÄNDRING GENOM

TAINY
STADLIGT ANGENÄMT EFFERTIVT

PARFYM- & FÄRGHANDLARE FRISÖRER etc. DIREKT FRÅN

The Tainy Import
3 FL. PORTOFR. GEFLE 1 FL. KR. 3,75

Carl Lundgren

Regeringsgatan 83, Stockholm.
Tel. 139 97.

Skospecialist

för sjuka och ömma fötter.
I elegant utförande.

ERNST WALLINS Advokatkontor

Vasagatan 46, Stockholm.

Besvarar omgående juridiska och ekonomiska frågor mot moderat arvode.

Infört genom Stockholms Läkareförening

Doktor A. Kjellbergs

Kurs i massage och sjukgymnastik
Begär prospekt: Tel. Norr 667.
Stockholm Holländaregatan 3.

Doktor J. Arvedsons kurs i Sjukgymnastik, Massage Pedagogisk Gymnastik

medför enligt kungl. Maj:ts medgivande samma komp. och rättigheter som en kurs vid Gymn. Centralinstitutet.

Kursen, 2-årig, börjar den 15 sept.

Prospekt på begäran gen. D:r J. Arvedson, adr. Odengatan 1, Stockholm.

Professor PATRIK HAGLUNDS Gymnastisk-Ortopedisk-Kirurgiska Privatklirik.

Sturegatan 62, Stockholm.
R. T. 75025. N. 8301.
För behandling av hållnings- och rörelseorganens skador, sjukdomar, deformiteter och funktionsrubningar.

Dr A. Karsten

Medicinskt Elektricitets-, Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60, Stockholm

Lämplig julklapp

Carl Larssons praktverk

"SVENSKA KVINNAN GENOM SEKLEN"

10 FÄRGTRYCKSPANSCHER

Inbunden med av konstnären komponerad pärm.

Kr. 5: —

Portofritt mot insänd likvid i postanvisning.

IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

Inom hemmets väggar

är det som de flesta beslut om inköp träffas. Planlägg Eder annonsering med tanke härpå!

De sydsvenska hemmens tidning

framför alla andra och den svenska landsortens mest spridda dagliga tidning är

SKÅNSKA DAGBLADET

Skönhet och harmoni

Han gjorde henne sin kärleksförklaring och hon tillstod att hans känslor voro besvarade.

Så frågade hon, vad det var som han mest beundrade hos henne.

Han svarade:

"Jag älskar din skönhet, Din rena själ, Ditt goda huvud — men mest av allt älskar jag Din kvinnliga charm."

En kvinna må göra ett aldrig så tilltalande intryck, hon får dock aldrig, om hon vill skapa ett fulländat helt, glömma en del viktiga finesser.

Armtranspirationen och den därmed oundvikligt följande, fränstötande lukten får ingen kvinna anse som en bagatell. Den är hennes värsta fiende.

Utsätt Eder icke för att bliva satt i skuggan på grund av ett ont, som så lätt kan botas. Använd regelbundet två kvälar varje vecka.

ODO-RO-NO

(Medlet mot transpiration)

och Ni vinner den behagliga känslan av att vara fullständigt soignerad.

ODO-RO-NO erhålles överallt i flaskor å kr. 2:75 o. 5:—.

Den bästa julkhälsning

till
släkt och vänner

i utlandet

är ett presentkort för 1928 på

IDUN

"Damernas Egen"

Från vår expedition sändes IDUN i korsband till vilken plats som helst i världen, som har postförbindelse. Prenumerationspris för utlandet porto inberäknat:

Helår ..... kr. 23.50
Halvår ..... " 12.50

Uppgiv tydligt skriven adress!

Insänd rekvisition omgående till
IDUNS EXPEDITION
STOCKHOLM

ligen under samtalets gång, eller kan jag bara helt sonika hoppa över prepositionerna? Upplysningsvis vill jag nämna, att vi alla äro s. k. landsortsbor. Jag tror nämligen, att ovanstående fråga är av större vikt för oss "i försörjningsringen" än för huvudstadens ladies och gentlemen, som ju taga allt i mera stora drag.

Oviss Idunvän.

Svar: Med "von" och "af" är det så, att hos de ätter med dessa prefix, som äro introducerade i Sverige efter 1809, är det endast huvudmannen och hans maka, som

ha rätt att begagna sig av prefixet; de andra av släkten få reda sig utan. (Se adelskalendern.) Av de äldre ätterna med von eller af före namnet, är det juste att säga det lilla ordet, dock har det i dagligt tal fallit bort före en del namn. — Angående er förfrågan, får ni väl rätta er efter som andra tilltala personerna i fråga.

Livränta.

Fråga: Hur bör en gammal ogift dam (63 år), som lyckats genom eget, tråget arbete samla 20.000 kr., lämpligast placera dessa för att erhålla bästa möjliga avkastning per år? Den nuvarande räntan är 9,40 kr. Hur skulle det ställa sig med en livränta på 10.000? Och var? Och så låta 10.000 kvarstå på banken. En bekant (65 år) har samma förfrågan, men har endast 5.000 till förfogande i och för livränta, som ju alldeles faller bort vid död?

Gammal prenumerant.

Svar: Vid inköp av en genast börjande livränta erhåller för en engångspremie av 20.000 kr. en senaste födelsedag 63-årig kvinna en årlig, kvartalsvis i efterskott till dödsdagen utgående livränta av Kr. 1.662:83. För en engångspremie av Kr. 10.000:— för samma ålder erhålles en årlig och på samma sätt utgående livränta av Kr. 831:42.

Som av Eder andra fråga ej framgår, huruvida man eller kvinna avses, kan nämnas, att för en engångspremie av Kr. 5.000:— med ålder senaste födelsedag 65 år erhålles en genast börjande årlig, kvartalsvis i efterskott till dödsdagen utgående livränta av Kr. 495:— för man och Kr. 443:40 för kvinna.

För erhållande av närmare upplysningar torde Ni tillskriva Aktiebolaget Eugène Heimansons Försäkringsbyrå, Jakobsgatan 24, Stockholm.

Privat målarskola.

Fråga: Finnes någon privat skola eller enskild person, som

LEDIGA PLATSER

Platsannonser (lediga platser och platsökande) införes i båda uppl. av NORRLANDSPOSTEN, Gefle, för 10 öre ordet (dock minst kr. 1,50). Räkna orden och sänd beloppet i frimärken eller skriv å postanvisning.

PLATS SÖKANDE

Privatlärarinneförbundets Platsbyrå,

Baldersgatan 10 C, mottagning 11—12 f. m., tel. N. 11984, förmedlar familjeplatser och privatlektioner.

HUSJUNGFRUN

har sagt upp sig

och Ni behöver alltså en ny. Söker Ni tjänarinne till hemmet, så sätt in en annons i Göteborgs Morgonpost, som är spridd och läst över hela västra Sverige. En tjänsteannons kostar 2:80 (20 mm.). Sänd annonsen jämte likvid i frimärken e. d. till Göteborgs Morgonpost, Göteborg, så får Ni resultat.

PENSIONAT OCH INACKORDERINGAR

Damer!

Bo billigt och bekvämt.

Närmaste hotell från Centralstationens södra utgång är

Hotell Stockholms Hospits
Vasagatan 10, Stockholm.

Drickspengarna påföras räkningen. Tel. i varje rum. Sällskapsrum. Egen tvättinrättning. Tillfälle till helpension och rabatt då någon måltid inkluderas i rumspriset.

DIVERSE

Bensintvätta

överrocken hos Saltsjöbadens Kem. Tvätt, Sthlm.

meddelar undervisning i erforderlig teckning och målning för utövande av konsthantverk. Anslott med undervisningen i Tekniska Skolan i Stockholm?

"Signe L."

Svar: Nordberg & Petersons målarskola, Smålandsgatan 38, Stockholm.

Massage och sjukgymnastik.

Fråga: Blevet mycket glad och tacksam om Idun kunde säga mig namn och adress på olika institut för massage och sjukgymnastik i Stockholm och Göteborg, där det ej fordras genomgången flickskola. Jag slutade nämligen i fjärde klassen. E. Ö—d.

Svar: Några gymnastikinstitut, där inträdesfordringarna ej äro 8-klassigt flickläroverk, finnas icke. Vill man genomgå en kortare kurs i massage och sjukgymnastik får man vända sig till privata anstalter, som t. ex. Doktor Kjellbergs kurs, Hölländargatan 3, Stockholm.

IDUNS JUBILEUMSSKRIFT

1887—1927

NU UTKOMMET

Sin 40-åriga tillvaro firar Idun med ett Jubileumsnummer — Julnummer som förenar tillbakablick med aktualitet.

Bidrag av våra främsta författare: Prins Wilhelm, Per Hallström, Daniel Fallström, Berit Spong, Hasse Z, Anna Wahlenberg, Anna Branting, Maja X, Gurli Linder, Helena Nyblom, Georg Pauli, Thit Jensen, Barbra Ring, Annie Furuhjelm, Ann Margret Holmgren, Arthur Sjögren, Elisabeth Wærn-Bugge och Annie Bergman.

Otryckta dikter av Selma Lagerlöf.

Flera konstbilagor i färg.

Förut ej reproducerat porträtt av H. M. Drottningen.

Årets förnämligaste julnummer

Pris Kr. 3:—

Utmärkta organ

för

annonsering i landsorten:

Arboga: Arboga-Posten.

Arvika: Arvika Nyheter.

Avesta: Avesta-Posten.

Bollnäs: Tidningen Ljusnan.

Borlänge: Borlänge Tidning.

Borås: Borås Tidning.

Engelholm: Engelholms Tidning.

Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.

Falkenberg: Hallands Nyheter.

Falun: Falu-Kuriren.

Gävle: Gefle-Posten.

Halmstad: Halland med Halländingen.

Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.

Hudiksvall: Hudiksvalls-Tidningen.

Hälsingborg: Hälsingborgs-Dagblad.

Härnösand: Härnösands-Posten.

Hörby: Mellersta Skåne.

Jönköping: Smålands Allehanda.

Kalmar: Barometern.

Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.

Katrineholm: Katrineholms-Kuriren.

Köping: Bärgslagsbladet.

Landskrona: Landskrona-Posten.

Lindesberg: Bergslagens Tidning.

Linköping: Östgöten.

Ludvika: Ludvika Tidning.

Luleå: Norrbottens-Kuriren.

Malmö: Skånska Aftonbladet.

Mariestad: Tidning för Skaraborgs län.

Mjölby: Mjölby Tidning.

Mora: Mora Tidning.

Norrköping: Norrköpings Tidningar.

Nyköping: Södermanlands Läns Tidning.

Nässjö: Nässjö-Tidningen.

Oskarshamn: Oskarshamns Nyheter.

Piteå: Norrbottens Allehanda.

Skara: Skaraborgs Läns Tidning.

Skellefteå: Skelleftebladet.

Skövde: Skaraborgs Läns Annonsblad.

Sollefteå: Nord-Sverige.

Sundsvall: Sundsvalls-Posten.

Säter: Sätters Tidning.

Söderhamn: Söderhamns Tidning.

Söderköping: Söderköpings-Posten.

Tranås: Tranås Tidning.

Trälleborg: Trelleborgs Allehanda.

Uddevalla: Bohuslänningen.

Ulricehamn: Ulricehamns Tidning.

Umeå: Västerbottens-Kuriren.

Upsala: Tidningen Upsala.

Vadstena: Östgöta-Bladet.

Visby: Gotlänningen.

Vänersborg: Elfsborgs Läns Annonsblad.

Västervik: Västerviks-Tidningen.

Västerås: Westmanlands Allehanda.

Växjö: Nya Växjöbladet.

Örebro: Örebro Dagblad.

Östhammar: Östhammars Tidning.

En kärkommen julklapp

är alltid

IDUNS KOKBOK

av ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

Lika nyttig som välkommen.

PRIS 6 KR.

Rekvirera genast från närmaste bokhandel eller direkt från

Mot postförskott. Portofritt.

IDUNS EXPEDITION, STOCKHOLM

Se Välj

*helsilkestrumpor
och
helsilkeunderkläder
av det förnämliga
märket*

Kayser

